

**VIIMSI VALLAVOLIKOGU
VIIMSI VALLAVALITSUS**

**VIIMSI VALLA
ARENGUKAVA JA
EELARVESTRAATEEGIA
AASTATEKS
2018-2022**

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS	4
2.	VIIMSI VALLA ARENDUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTELINE SKEEM, SEOSD ARENGUKAVA JA EELARVESTRAATEEGIA VAHEL	5
3.	VIIMSI VALLA OLUKORD, ARENGUSUUNDUMUSED JA KOONDHINNANG ARENGUTASEMELE	6
3.1.1	Rahvastiku areng	8
3.2.2	Looduskeskkonna areng	12
3.2.4	Haridusvaldkonna areng	15
3.2.5	Sotsiaalvaldkonna areng	16
3.2.6	Kultuurivaldkonna ja vaba aja sisuka veetmise võimaluste areng	17
3.2.7	Kommunaalvaldkonna ja taristu areng	18
3.2.8	Valitsemise ja kodanikuühiskonna areng	20
3.2.9	Koondhinnang Viimsi valla arengutasemele	21
4.	VIIMSI VALLA VISIOON, MISSIOON JA MÕÕDIKUD	25
4.1.	Viimsi valla visioon 2030	25
4.2.	Viimsi valla kohaliku omavalitsuse missioon	26
4.3.	Viimsi valla visiooni saavutamise hindamise mõõdikud	26
4.4.	Valla arendamise põhiväärtused	27
4.5.	Viimsi valla arengufookus, strateegilised eesmärgid ja tegevused aastateks 2018-2022	27
5.	VIIMSI VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2018-2022	37
5.1.	Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos	37
6.	VIIMSI VALLA TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS	39
6.1.	Põhitegevuse tulud	39
6.2.	Maksutulud	40
6.3.	Põhitegevuse kulude prognoos	43
6.4.	Põhitegevuse tulem ja omafinantseerimise võime.	45
7.	INVESTEERINGUTE KAVANDAMINE	46
8.	KOHUSTUSTE PLANEERIMINE	47
9.	TUNDLIKKUSE ANALÜÜS	48
10.	FINANTSDISTSIPLIINI TAGAMINE	49
11.	INVESTEERINGUTE KAVA 2018-2022	50
12.	VIIMSI VALLA ARENGUKAVA JA EELARVESTRAATEEGIA ELLUVIIMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMISE VÕIMALUSED	53
12.1.	Poliitilised riskid	53
12.2.	Finantsriskid	53
12.3.	Looduskeskkonna koormuse ja kasutuse kasvuga seotud riskid	54
12.4.	Sotsiaalsed ja elanike toimetuleku riskid	55
12.5.	Tallinna valglinnastumise ja elanike rändega kaasnevad riskid	55
12.6.	Kohaliku omavalitsuse nõrgast teostamisest tulenevad administreerimise riskid	56
12.7.	Valla maine languse ja kommunikatsiooniriskid	56
13.	ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA AJAKOHASTAMINE	57
14.	KASUTATUD MATERJALID	57

Joonised

Joonis 1.	Viimsi valla strateegilise arendamise põhimõtteline skeem (Geomedia, 2014)	6
Joonis 2.	Viimsi valla asukohakaart	6
Joonis 3.	Viimsi asukoht Tallinna linnapiirkonnas	7
Joonis 4.	Viimsi valla elanike arvu ja maksumaksjate arvu dünaamika (Allikas: Rahvastikuregister; Rahandusministeerium)	9
Joonis 5.	Viimsi valla elanike arv asustusüksustes (Allikas: Rahvastikuregister)	9

Joonis 6. Viimsi valla demograafiline aren aastatel 2003-2016 (Allikas: Statistikaamet)	10
Joonis 7. Viimsi valla elanike soo- ja vanuskoostis ja selle sünaamika 2007-2017 (Allikas: Rahvastikuregister).....	10
Joonis 8. Viimsi rahvaarvu muutuse prognoos 2011-2030, 2011=100% (Allikas: Geomedia OÜ)	11
Joonis 9. Viimsi valla netovõlakoormuse protsent 2005-2017 (30.04.2017)	15
Joonis 10. Viimsi valla visioon.....	25
Joonis 11. Viimsi valla arengukava ülesehituse mudel	29
Joonis 12. Viimsi valla põhitegevuse tulude-kulude dünaamika	40
Joonis 13. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2015-2016, prognoos 2017-2022....	41
Joonis 14. Viimsi valla põhitegevuse tulude/kulude dünaamika	45

Tabelid

Tabel 1. Viimsi valla visiooni saavutamise hindamise mõõdikud	26
Tabel 2. Majanduse põhinäitajad ja nende prognoos	37
Tabel 3. Eelarvestrateegia põhitegevuse tulud.....	39
Tabel 4. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2016 ja prognoos 2017-2022*	40
Tabel 5. Viimsi valla eelarvestrateegia põhitegevuse kulud	43
Tabel 6. Viimsi valla investeerimistegevus.....	46
Tabel 7. Viimsi valla laenude jäägid	48
Tabel 8. Viimsi valla netovõlakoormuse näitajad*	49
Tabel 9. Viimsi valla investeeringud 2018-2022	50

1. SISSEJUHATUS

Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia on pikaajaline teejuhis kohaliku omavalitsuse arengu suunamiseks ja selleks vajalike ressursside tagamiseks. Kava keskmes on parimate eelduste loomine valla elanike heaoluks ja Viimsi valla kestlikuks arenguks.

Viimsi vald moodustati 26. jaanuar 1919. aastal. Elanud läbi keerukaid aegu, taastati Viimsi valla omavalitsuslik staatus 20. detsembril 1990. Sellest ajast on koostatud ka Viimsi valla arengukavasid. Esimene valla eelarvestrateegia koostati 2012. aasta sügisel vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele. Enne seda oli 2009. aastal kehtestatud finantsplaan, mis oli vajalik koostada seoses Karulaugu kooli üüri refinantseerimisega laenuks.

Valla arengu kavandamisel ja eelarve koostamisel on lähtunud eesmärgistatud, teadmispõhisest ja pikaajalisest arengu suunamist. Keskseks teemaks on olnud vallavolikogu ja -valitsuse soov tagada arengu kavandamise kooskõla valla eelarveliste võimalustega. Sellest soovist lähtuvalt on esmakordselt valla arengukava ja eelarvestrateegia koondatud ühte dokumenti. Võrreldes varasemaga muudab see valla arengu käsitlemise enam mõistetavaks ja arengus põhjus-tagajärg seoseid välja toovamaks. Kahe dokumendi ühendamisel materjali esitlus muutus kompaktsemaks ja välditakse valla kohta esitatava andmestiku dubleerimist.

Käesolevas dokumendis tuuakse välja olulisemad suundumused vallas, seda rahvastiku, looduskeskkonna, majanduse, sotsiaalia, kodanikuühiskonna ja valitsemise valdkondades. Valla sise- ja väliskeskkonna muutusi arvesse võttes ajakohastati varasem SWOT-analüüs, täpsustati valla arendamise mudel, koostati finantsstrateegia ja analüüsiti valla investeerimisvõimekust. Viimsi vallas toimuva sisulisemaks mõistmiseks kasutatakse varasemast märksa enam arengut suunavaid dokumente ja nende viiteid. Nende puhul ei peetud vajalikuks dokumentides sisalduva ümberkirjutamist, vaid Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia lugejatel elektroonilises versioonis on soovi korral dokumentide originaalidega võimalik ise kiiresti tutvuda, aktiveerides selleks konkreetset viidet dokumendile. Selline lähenemine võimaldas vähendada käesolevas dokumendis esitatava materjali mahtu ja tuua senisest selgemalt esile Viimsi valla strateegilised eesmärgid ja nende lahendamiseks vajalikud ülesanded, sealjuures koormamata lugejat pikkade olukorra kirjelduste ja analüüsidega. Oluline on märkida, et käesolevas dokumendis on eesmärkide saavutamiseks kavandatud investeeringud otseselt seotud valla eelarvestrateegiast tulenevate rahaliste võimaluste projektsiooniga, mis hõlmab aastaid 2018-2022. Arengukava uuendamise jätkati ka Viimsi valla valdkondlike ja hallatavate asutuste arengukavade, üldplaneeringu, valla eelarvestrateegia ja valla iga-aastase eelarve vahelise sidususe tugevdamist eesmärgiga kujundada nendest dokumentidest ühtne tervikpakett valla kui terviku poliitilise juhtimise ja seda toetavate valdkonnapoliitikate kujundamiseks.

Arengukava koostamisel lähtuti Eesti Vabariigi õigusaktidest, Viimsi valla põhimäärusest ja valla arengut suunavatest valdkondlikest ja hallatavate asutuste dokumentidest. Arvesse võeti riiklikke, maakondlikke ja Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamiseks teadaolevaid seisukohti. Lähiaastate oluliseks väljakutseks kohalikele omavalitsustele on haldusreformi eesmärkide saavutamine. Juba ainuüksi kohalike omavalitsuste arvu vähenemine tänaselt 213lt prognoositavale 75le tähendab väga olulisi ümberkorraldusi riigihalduses ja omavalitsusüksuste võimekuses. Kuigi haldusreform Viimsi valla administratiivpiire ei mõjuta, on sellel oluline tähendus. Uus olukord sunnib mõtlema, et kuidas kasvatada valla strateegilist konkurentsipositsiooni ja võimekust Tallinna linnastus.

Luaa paremad eeldused elanike heaoluks ja pakkuda võimalikult parimat tulevikuperspektiivi. Olulisel kohal on teenuste osutamises saavutada kvaliteedi kasv ja tagada nende parem kättesaadavus. Samuti on vaja muutusi mitmekihilise valitsemise korralduses - laiendada kohalikku demokraatiat, kogukondade ja huvirühmade kaasamist otsustusprotsessidesse ning võtta arengu kavandamisel arvesse piirkondlikke arengutasemeid ning tihe- ja hajaasustuse eripärasid. Samuti on teemaks valla rahandusliku iseseisvuse ja võimekuse kasvatamine, et pakkuda tugevat partnerlust keskvalitsusele ja naaberomavalitsustele ühishuvide realiseerimiseks erinevate koostöövormide kaudu. Viimsi valla tuleviku huvides on muuta arengu kavandamise protsess enam teadmiste- ja võrgustikupõhiseks.

Arengukava ja eelarvestrateegia koostamise käigus korraldati kohtumisi eri huvirühmadega, samuti toimusid arutelud valla juhtidega. Ajalehe „Viimsi Teataja“ vahendusel informeeriti inimesi võimalustest saata oma arvamusi Viimsi valla oleviku ja tuleviku kohta. Elanikel paluti vastata neljale küsimusele: 1) Miks on Viimsi vallas hea elada?; 2) Millised on suuremad probleemid/väljakutsed, mis vajavad täna Viimsi vallas lahendamist?; 3) Millised on kolm kõige olulisemat tegu, mida Viimsi vallas järgneva viie aasta jooksul ellu viia? ja 4) Mida teha, et Viimsi valla elanikud osaleksid rohkem oma valla tulevikku kujundavate otsuste tegemises? Elanikelt saadud sisendeid kasutati käesoleva töö koostamisel ja kokkuvõtte vastustest ilmus ajalehes [„Viimsi Teataja“](#)¹.

Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia 2018-2022 koosneb sisukorrast, tabelite ja jooniste nimekirjast, sissejuhatuses, olukorda analüüsivast osast, visioonist, missioonist, valla arengumudelid, strateegilistest eesmärkidest ja ülesannetest, valla eelarvestrateegiast, investeringute kavast ja rahalise võimekuse prognoosist kavandatu ellu viia. Samuti on esitatud arengukava täitmise seotud võimalikud riskid ja nende maandamise teed. Arengukava lõpus on esitatud viited kasutatud materjalidele.

Arengukava on koostatud konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia metoodikal. Dokumendi teksti pani kokku Geomedia konsultant Rivo Noorkõiv. Kogu tööprotsessi eest vastutas Viimsi valla rahandusameti finantsist Tähve Milt, kes koostas valla finantsvõimekuse arvutused. Viimsi vallavalitsuse töörühma juhtis vallavanem Rein Loik. Arengukava valmis paljude ühistöö, mille eest tänu kõigile, kes oma ideed ja ettepanekud esitasid.

Viimsi valla arengukava tehakse kättesaadavaks Viimsi valla kodulehel, Viimsi vallavalitsuses ja Viimsi valla rahvaraamatukogudes.

2. VIIMSI VALLA ARENDUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTELINE SKEEM, SEOSD ARENGUKAVA JA EELARVESTRAATEEGIA VAHEL

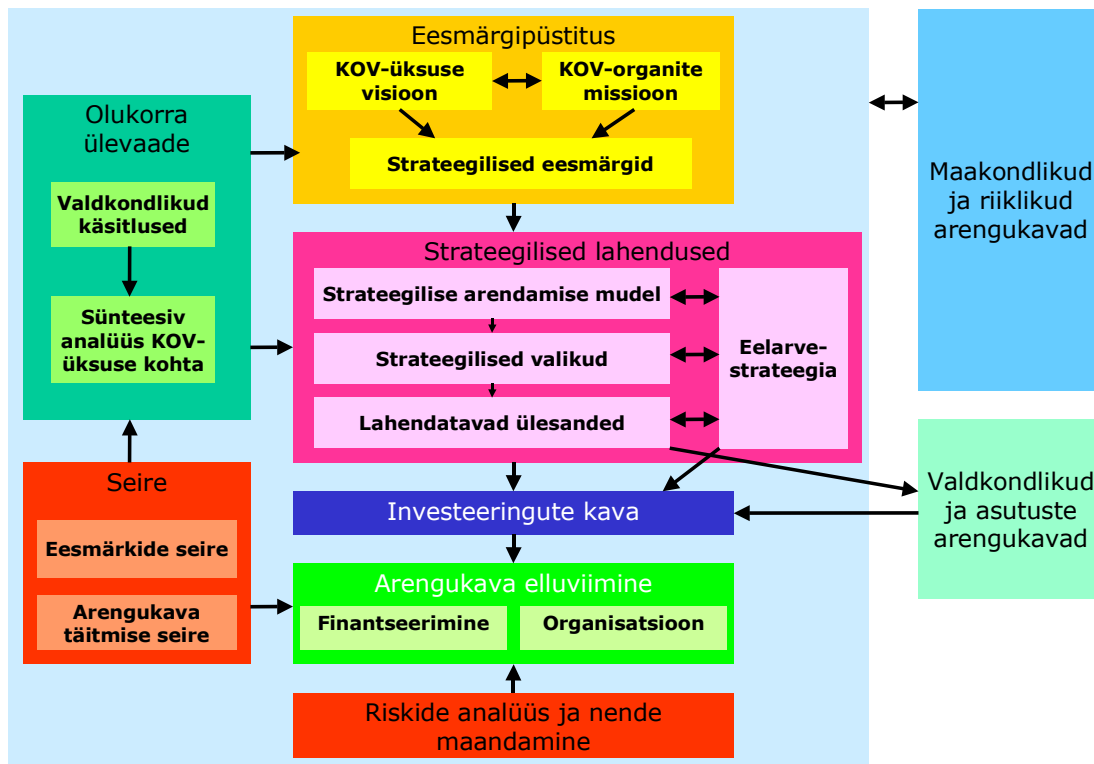
Arendustegevuse läbiviimiseks Viimsi vallas on koostatud põhimõtteline skeem (joonis 1), mis haarab endasse erinevad dokumendid ja tegevused ning loob seosed valla strateegiliseks terviklikuks juhtimiseks, milles võetakse arvesse tänast olukorda ja võimalikke muutusi nii valla sise- kui väliskeskkonnas. Viimsi valla arengu kavandamine toimub viie aastases rulluva planeerimise tsüklis ja haarab endas nii [arengukava](#) kui [eelarvestrateegia](#). Arengukava elluviimist kajastavad iga-aastased Viimsi valla [majandusaasta aruanded](#).

Keskset kohta mudelis omab erinevate valla arengut suunavate dokumentide sidumine tervikuks, nendes püstitatud eesmärkide ja tegevuste parem kooskõla ning soovitu elluviimiseks rahaliste vahendite tagamine. Eesmärk on saavutada mõjusam ja tõhusam kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmine, kvaliteetsem avalike

¹ Tähve Milt. Mõtlesime koos valla tuleviku üle. Viimsi Teataja 21. aprill 2017

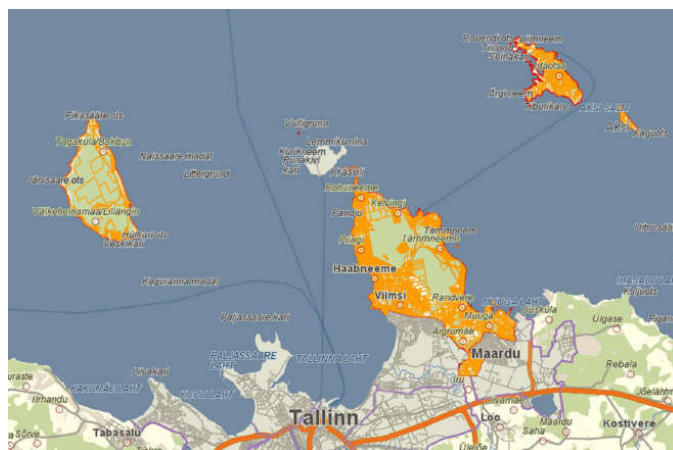
teenuste osutamine, kulutuste vähendamine ning vallavalitsuse paindlikum ja vähem bürookraatlikum töökorraldus. Strateegilise ja finantsjuhtimise arendamisel on kesksel kohal eri valdkondade valitsemise ülese koostöö parandamine ja selguse suurendamine, et mida avaliku rahaga tehakse. Teadmispõhisus, tulemus- ja finantsinformatsiooni järjekindel kasutamine sisendina otsuste tegemisel eeldab kasutada oleva teabe paremat kvaliteeti ja struktureerimist viisil, mis lubab seda kasutada finantsinformatsiooniga seotult.

Joonis 1. Viimsi valla strateegilise arendamise põhimõtteline skeem (Geomedia, 2014)

3. VIIMSI VALLA OLUKORD, ARENGUSUUNDUMUSED JA KOONDHINNANG ARENGUTASEMELE

Viimsi valla pindala on 72,84 km². Suurem osa Viimsi vallast jääb Viimsi poolsaarele, piirnedes lõunaosas Tallinna ja Maardu linnaga ning ligi ühe km ulatuses Jõelähtme vallaga. Lisaks maismaa osale on Viimsi valla koosseisus 15 saart (kokku 27 km²). Merepiiri pikkus on ligi 85 kilomeetrit, millest Viimsi poolsaarele jääb 30 kilomeetrit.

Joonis 2. Viimsi valla asukoha kaart

Viimsi poolsaare teadaolev ajalugu ulatub tagasi 3.-4. sajandisse. Seda tõendavad 1990. aastal toimunud muinaskalmete väljakaevamiste tulemused Pärnamäel, kus avastati üle 200 väärtusliku muinasleiu. Varasemad kirjalikud teated Viimsi kohta ulatuvad Taani hindamisraamatu järgi 13. sajandi keskele.

Viimsi valla arengu kujundamisel on oluline pidada silmas riiklike strateegiadokumente ja Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamise võimalusi. Eesti arengut suunab ca [50 strateegilist dokumenti](#), mille nimetused, õiguslik staatus, sisuline ülesehitus, eesmärgistatus ja seostatus eelarvega on erinev. Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm koosneb seitsmeteistkümnest poliitikavaldkonnast: lastega perede toimetuleku parandamine, riigireform, ääremaastumise pidurdamine, julgeolek ja riigikaitse, välis- ja Euroopa Liidu poliitika, sissetulekute kasvatamine ja ettevõtluse edendamine, energeetika, sotsiaalkaitse ja tervishoiupoliitika, õiguskord, sisejulgeolek, teadus- ja hariduspoliitika, kultuur ja sport, eesti keel ja eestlus, kodakondsuspoliitika ja lõimimine, keskkond, maaelu ja põllumajandus, kodanikuühiskonna arendamine. [Euroopa Liidu struktuuritoetus](#) aitab arendada Eesti sotsiaalset ja majanduslikku edenemist ja sellega vähendada arenguerinevusi Euroopa piirkondade vahel. Kui ostujõu pariteedi järgi oli Eesti sisemajanduse kogutoodang elaniku kohta 2001. aastal veidi enne EL-iga liitumist 44% Euroopa Liidu keskmisest, siis 2015. aastaks oli näitaja kasvanud 75%-ni. Viimsi arendustegevuses on vaja samuti tunda Harjumaa visiooni ja meetmeid arengus edu saavutamiseks. [Harju maakonna arengustrateegias 2025](#)² nähakse, et Harju maakond on rahvusvaheliselt aktiivne, koostöö- ja konkurentsivõimeline pealinnaregioon Läänemere piirkonnas, mida iseloomustavad tegus rahvas, kvaliteetne elukeskkond, dünaamiline ettevõtlus ja polütsentriline asustus. Harju maakond on elanikule armas ja külalist inspireeriv. Harju maakonnas sünnivad head arengud läbi avaliku, era- ja kolmanda sektori koostöö. Samuti on tuleb arengu kavandamisel jälgida [Tallinna linnapiirkonna jätkusuutliku arengu strateegiat](#)³, mille üldeesmärk on pealinna ja seda ümbritseva üheksa kohaliku omavalitsuse (Maardu ja Saue linn ning Harku, Jõelähtme, Kiili, Rae, Saku, Saue ja Viimsi vald) ühises plaanis kokkuleppimine regiooni arendamiseks aastani 2020.

Joonis 3. Viimsi asukoht Tallinna linnapiirkonnas

Linnapiirkonna peamised ühiselt arendatavad valdkonnad on haridus, sotsiaal ning liikumine ja ühistransport. Tuleb arvestada, et regionaalarengu võtmekohaks on keskuste areng ja piirkondlike erisuste parem ärakasutamine. Eesti regionaalpoliitika keskmes on suured piirkondlikud erinevused, rahvaarvu vähenemise taustal toimuv elanikkonna ja majandustegevuse koondumine suurematesse linnadesse, teise tasandi keskuste nõrgenemine ning maapiirkondade

² Harju maakonna arengustrateegia 2025, 2015

³ Tallinna linnapiirkonna jätkusuutli strateegia. 2015

arengut pärssivad suured aegruumilised vahemaad ([Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020](#)). Seniste arengusuundade põhjal jätkub ka järgnevatel aastatel rahvastiku koondumine suurematesse linnadesse ja nende lähivaldadesse. Ennustatakse, et ilma regionaalseid rahvastikutrende mõjutamata kasvab aastaks 2030 rahvastikuprognooosi elanike arv Harjumaa ligi 10%. Riigi regionaalpoliitika meetmete üldeesmärgi poole liikumise jälgimiseks kasutatakse nelja mõõdikut: 1) Harju maakonna rahvastiku osatähtsus püsib alla 41% Eesti elanikkonnast; b) Põhja-Eesti sisemajanduse koguprodukti osatähtsuse kasv pidurdub ja püsib alla 70% Eesti SKP-st; c) ühegi maakonna aastakeskmine tööhõive (möödetuna tööhõive määrana vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni metoodikale) ei ole madalam kui 45% ja d) ühegi maakonna keskmine elatustase (möödetuna leibkonnaliikme kuukeskmise netosissetulekuna) ei ole madalam kui 61% kõrgeimast maakondlikust näitajast. Paraku elab juba täna Harjumaa ca 44% riigi rahvastikust ja maakonnas toodetakse ca 63% Eesti sisemajanduse koguproduktist jooksevhindades. [Üleriigiline planeering Eesti 2030+](#)⁴ seab esikohale otstarbeka ruumikasutuse saavutamise Eesti kui terviku mastaabis: Eesti on sidusa ruumistruktuuriga, mitmekesise elukeskkonnaga ja välismaailmaga hästi ühendatud riik. Hajalinnastunud ruum seob tervikuks kompaktsed linnad, eeslinnad ja traditsioonilised külad, väärtustades kõiki neid elamisviise võrdselt ühepalju. Hajalinnastunud ruumi inimsõbralikkuse ja majandusliku konkurentsivõime tagavad eeskätt looduslähedane keskkond ja hästi sidustatud asulate võrgustik. Viimsi valla ruumimustri kujunemist sätestavad valla [üldplaneering, üldplaneeringu teemaplaneeringud ja detailplaneeringud](#). Valdavalt on Viimsi valla maa-ala läbi planeeritud ning maakasutus- ja ehitustingimused detailplaneeringutega määratud nii elamu- kui suurematel tootmisaladel. Elanike arvamustele ja arengukava käigus tehtud tagasisidele toetudes on valla elanike arvu ja ruumimustri suhtes kaks vastandlikku võistlevat arusaama⁵. Ühed, kes on veendunud, et elanike arvu kasv Viimsi vallas tuleks peatada. Teised, eelkõige arendajad, näevad kinnisvara arenduses nii elamute kui äripindade osas, suurt potentsiaali. Nende ideede realiseerimise tulemusena elanike arvu kiire kasv vallas kindlasti jätkub. Samas on selge, et Viimsi valla ees seisab väljakutse lahendada vallakeskuse väljaehitamine Haabneeme-Viimsi-Miiduranna kolmnurgas parimate planeerimispraktikate toimes. Selleks tuleb algatada Viimsi valla üldplaneeringu ajakohastamine, kaasates elanikud planeerimisprotsessi võimalikult varajases faasis. Viimsi vald on ühtaegu tema elanike ühine eluruum ja samas ka vahend ühiste huvide ja soovide elluviimiseks. Kindlasti realiseerub lahenduse lõpptulemus elanike elulaadis ja väärtustes. Polüfunktsionaalsest vallakeskusest eemal tuleks säilitada aedlinna kontseptsioon. Varasemast valglinnastumise arengu praktikatest on teada kahesuunalised protsessid - ühelt poolt elulaadide mitmekesisustumine, teiselt poolt aga nende tugev segmenteerumine/polariseerumine sotsiaal-majanduslike tunnuste alusel. Viimsi valla juhtide ülesandeks on valla keskuse kujundamise planeerimisprotsessis mõelda läbi elanike identiteedi ja sotsiaalse sidususe ning inimsõbraliku elukeskkonna teemad, et pehendada elanike huvide vastandumist. Olukorra teeb keerulisemaks asjaolu, et kuigi valla oluliseks tunnuseks on tema administratiivne piir, siis tänapäevastel keskustel funktsionaalses mõttes selged piirid puuduvad. Viimsi vallakeskuse väljaarendamine muudab piiri Tallinnaga veelgi hajusamaks. Tulevikus muutub Viimsi valla arengu kavandamine veelgi enam Tallinna linnastupõhisust arvestavaks.

3.1.1 Rahvastiku areng

- Rahvastikuregistri andmetel elas Viimsi vallas 2017. aasta alguse seisuga 19 042 elanikku. Rahvastik on Viimsi vallas olnud taasiseseisvusperioodil kasvutrendis (Joonis 4). Valla arengupotentsiaali seisukohalt on oluline, et rahvastiku arvu

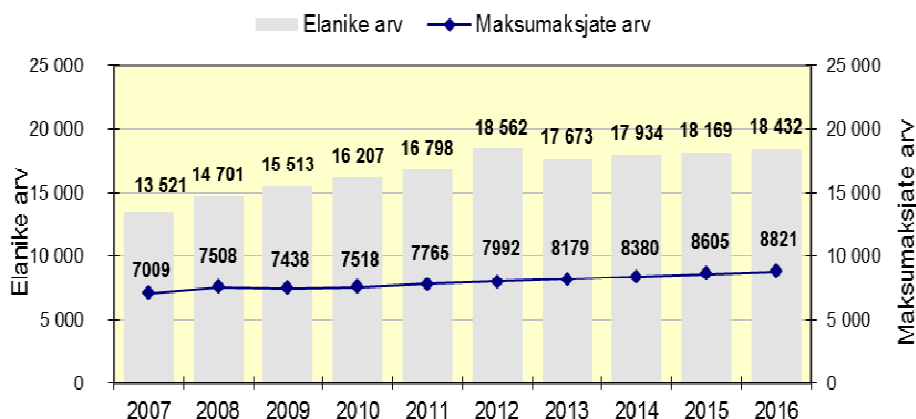
⁴ Üleriigiline planeering eesti 2030+, 2012

⁵Noorkõiv, R., Bianka Plüschke-Altöf (2015). Eeslinnastumine ja identiteet: makro- ja mikrotasandi tegurid Viimsi valla näitel. Lk 182-211. Eesti piirkondlik areng . Statistikaamet, 2015

kasvuga on kaasnenud ka maksumaksjate arvu juurdekasv, mis viitab ennekõike töajoolises eas elanikkonna lisandumisele.

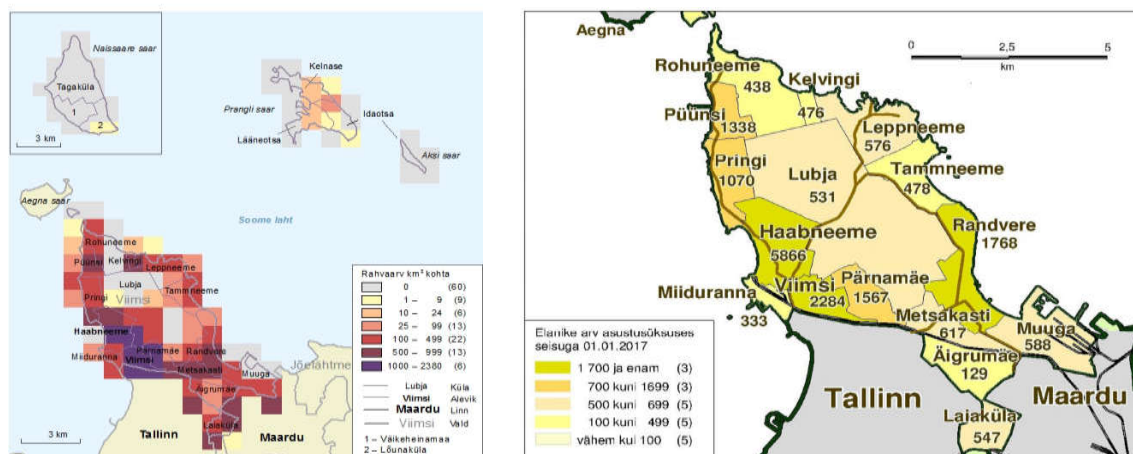
Elanike arv ja maksumaksjate arv Viimsi vallas 2007 - 2016

Joonis 4. Viimsi valla elanike arvu ja maksumaksjate arvu dünaamika (Allikas: Rahvastikuregister; Rahandusministeerium)

Viimsi vallas on kaks alevikku ja 19 küla, nendest Prangli saarel on 3 küla ning Naissaarel 4 küla. Viimsi valla elanikest 43,3% elab Haabneeme (5 866) ja Viimsi alevikus (2 284). Suuremad külad on Randvere (1 768), Pärnamäe (1 567) ja Püünsi (1 338). Väikseim on ühe elanikuga Väikeheinamaa küla Naissaarel. Viimsi valla koosseisus asustatud Prangli, Naissaare ja Kräsuli saartel on rahvastikuregistrisse kantud elanikke vastavalt 167, 8 ja 4. Viimsi valla mandriosas on viimastel aastatel elanike arvu kiirem kasv olnud Leppneeme, Pärnamäe ja Muuga külades.

Viimsi valla rahvastikutiheduse ruutkaart, 31.12.2011

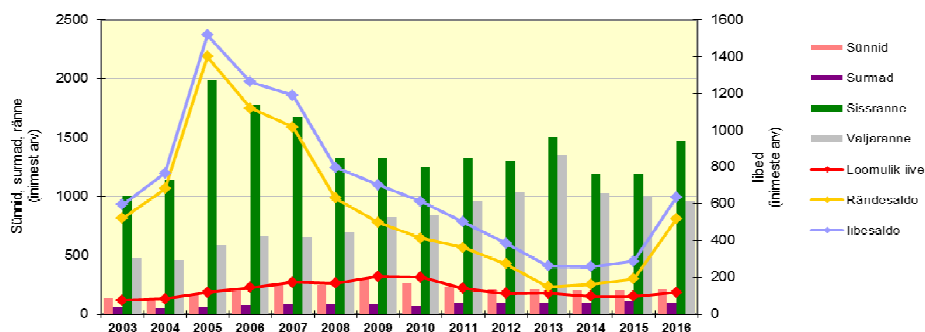
Allikas: Statistikaamet

Joonis 5. Viimsi valla elanike arv asustusüksustes (Allikas: Rahvastikuregister)

- Rahvaarvu kasvu peamiseks allikaks on olnud ränne, mille osatähtsus elanike juurdekasvus on ca 80%. Valdavalt tullakse Tallinnast, mistõttu elanikel jäävad pealinnaga tihedad töö- ja teenindusalased sidemed. Tänapäevaks on rände osakaal rahvastiku arvu kasvus oluliselt vähenenud ja sündimuse osatähtsus kasvanud. Tõenäosuslikult selline trend edaspidi jätkub ja elanike liikumine Viimsi valla ja Tallinna vahel muutub dünaamilisemaks. Viimsi valda tulevad Tallinnas ennekõike noored pered ja vallast lahkuvad need, kes vähem perega seotud. Viimsi valda sisse- ja väljarändel on lisaks otsemõjule (vahetu rahva arvu kasv) ka kaudsed mõjud loomuliku iibe kaudu. Kuna sisse- ja väljarändajad on noored, siis kasvav sündide arv seoses sünnitusealiste naiste arvu suurenemisega, mis seab valla ette jätkuvalt kohustuse haridusastuste võrgu arendusse investeerida. Viimsi valla eduteguriks on suurem lapse- ja loodussõbralikkus.

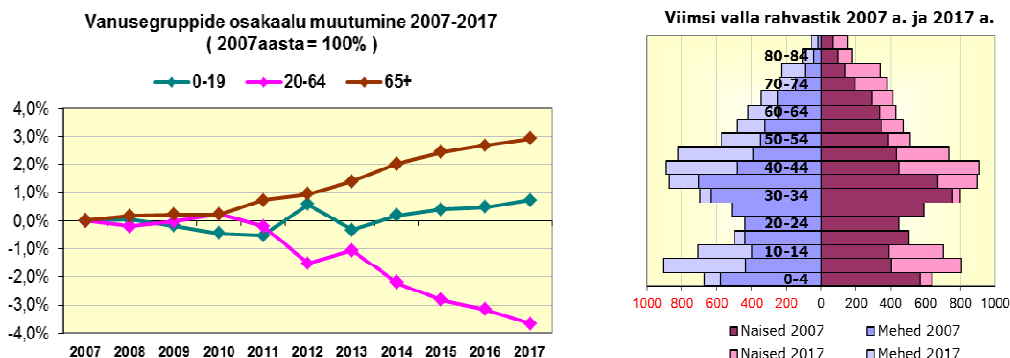

- Viimsi valla elanike iga aastase juurdekasvu tipp oli 2005. aastal. Tänapäevaks on Viimsi vald väljunud kiire rahvastikukasvu faasist. Siiski on rahva arvu kasv püsinud ennekõike sisserändel.

Joonis 6. Viimsi valla demograafiline areng aastatel 2003-2016 (Allikas: Statistikaamet)

- Viimsi valla elanike arv on kasvanud kõigis vanuserühmades, ennaktempos 0-9 ja 30-45 aastased. Elanikkonna kasvuallikaid on kaks. Esiteks, ennekõike parimas pereloomise eas noorte sisseränne Tallinnast, kuid ka mujalt Eestist. Teiseks, elanike arvu kasv loomuliku iibe tulemusena. Rahvastiku tuleviku kujunemisel on kasvav osa elanike sündimuskäitumisel kohapeal. Rahvaastikuarengu trendidest tulenevalt seisab Viimsi valla ees kaks ülesannet. Esiteks, suurendada valla lapsesõbralikkust, sh toetada lastega peresid. Teiseks, aidata kaasa elanike tööhõive kasvule, et kindlustada vallaeelarvesse üksikisikute tulumaksu kasvav laekumine, mis on eeldus avaliku raha vallaelanike heaolusse suunamiseks.

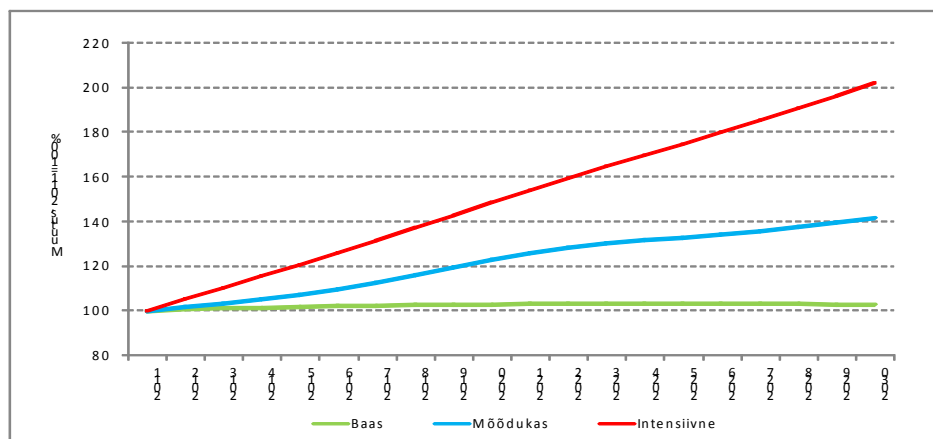
Joonis 7. Viimsi valla elanike soo- ja vanuskoostis ja selle dünaamika 2007-2017 (Allikas: Rahvastikuregister)

- Viimsi valla rahvaarvu muutus tuleneb rahvastikuprotsesside pikaajalisest inertsest iseloomust. Viimsi valla rahvastikuprognosis näitab, et elanike arv tõenäoliselt kasvab ka käesoleva arengukava ja eelarvestrateegia perioodil, seda kõigi kolme rahvastikuarengu stsenaariumi realiseerumise korral (Joonis 2) (Geomedia, 2011)⁶. Baasstsenaariumi puhul on arvukuse kasv kõige aeglasem.

⁶ Baasstsenaariumis lähtutakse suletud rahvastikust vallas, mis ei arvesta rännet. Iseloomustatakse rahvastiku sisemist taastevõimet, seda praeguse sündimus- ja suremuskäitumise arvestusega: sündimus 1,7 last naise kohta ja oodatav eluiga meestel 74,1, naistel 80,1 aastat. Mööduka eeslinnastumise stsenaariumis võetakse arvesse nii rahvastiku loomulik liikumine kui ränne. Sündimus naise kohta püsib kogu prognoosiperioodi vältel on 1,7. Oodatava eluiga sünnihetkel kasvab aastaks 2030, meestel 77 ja naistel 83 eluaastat. Sisserände osas eeldatakse, et see on aastate 2000-2010 tasemest ca 75%. Intensiivse eeslinnastumise stsenaariumi korral on sündimuse ja suremuse näitajad samad mööduka stsenaariumis prognoosituga. Rände osas eeldatakse seni kehtestatud planeeringute kiiremat täitumist kui mööduka eeslinnastumise stsenaariumi jooksul ehk ca 10 aasta jooksul. Perioodil 2010-2020 on

Mööduka eeslinnastumise ja intensiivse eeslinnastumise stsenaariumi korral elanike arvu kasv Viimsi vallas jätkub. Intensiivse stsenaariumi realiseerumise tarvis on suurim kinnisvara arendamise potentsiaal vallakeskuse väljaehitamises Miiduranna-Haabneeme-Viimsi kolmnurgas. Teised mereäärsed kinnisvaraarendused on juba paljuski realiseeritud. Valla keskusse kaubandus- ja teenindusasutuste ning kontoripindade rajamine loovad uusi töökohti. Oluline, et tekkivad töökohad on kõrget lisandväärtust loovad ja keskkonnasõbralikud, mis pakuvad ka huvi Viimsi valla elanikele. Elamispinna arendamisel tuleb silmas pidada, et arendajate vaheline konkurents elamuarenduses Tallinna linnapiirkonnas on Viimsi vallale tugev. Näiteks mitmed Tallinna algatused (asumites hoonestuse tihendamine, uute elamispindade ehitamine, tasuta ühistransport, toetused pensionäridele jms) on suurendanud elukoha registreerimist pealinna.

Joonis 8. Viimsi rahvaarvu muutuse prognoos 2011-2030, 2011=100% (Allikas: Geomedia OÜ)

- Rahvastiku vanusstruktuuri tuleviku seisukohalt tuleb võtta arvesse, et Viimsi valla rahvastikuarengut mõjutab suurel määral intensiivne sissetõuke. Vanuskoosseis tekkisid sissetõuke tulemusena arvestatavad lainetused, mis mõjutavad rahvastiku vanuskoosseisu ka tulevikus. Mida intensiivsem on jätkuvalt sissetõuke valda, seda väiksemaks muutuvad vanuskoosseisu lained. Rahvastiku vaatenurgast on vallal kaks rasket valikut. Esiteks, rahvaarvu kasvu peatudes sissetõuke olulisel vähenemisel tuleb hakkama saada ebahühtlase vanusstruktuuri mõjude kasvuga, mis tekitab muutused avalike teenuste tarbijate sihtrühmades. Näiteks lasteajaga ja koolikohtade kõrge nõudlus pikas perspektiivis langeb. Teiseks, pereloomiseas inimeste sissetõuke jätkumisel väheneb Viimsi vanuskoosseisu lainelisus. Samas rahvaarv ja asustustihedus suurenevad ning kasvab nõudlus teenustele.
- Kehtestatud detailplaneeringute analüüsist selgub, et valla elanike arvukuseks on olulist kasvuruumi. Ainuüksi Haabneeme ja Viimsi alevikes on realiseerimata 1002 planeeritud elamuühikut. Võrreldes teiste asulatega on ka Lubja, Äigrumäe, Metsakasti ja Pärnamäe küldes realiseerimata planeeringutega 1117 elamuühikut. Kokku on kehtestatud planeeringute alusel Viimsi vallas seni veel kasutusele võtmata 2 702 elamuühikut, mis hinnanguliselt tähendaks 7 295 elaniku lisandumist (eeldusel, et leibkonna suurus on 2,7 inimest. Kui siia arvestada veel Viimsi valla tänaste nn. suvilate ümberehitamine aastaringseks elamuks koos sissekolimisega, võiksime liita veel juurde ca 1 400 elamuühikut ligikaudu 4 000 elaniku jaoks.
- Viimsi vallal tuleb üha enam hakata pöörama tähelepanu rahvastiku vananemisega seotud probleemide lahendamisele, mille osaks on luua eeldusi

rände maht ca 75% eelmise kümnendi (2000-2010) rändemahust. Perioodil 2020-2030 sissetõuke ja moodustab omakorda ca 75% aastate 2010-2020 rände mahust.

elanike võimalikult pikaks tööalaseks aktiivsuseks ja toimetulekuriskide maandamiseks. Oluline on rahvatervise edendamine ja tööhõive suurendamine, et tagada sotsiaalkulude üle kontroll ja võimaldada pensionil olevatel inimestel saada ka tööalaseid sissetulekuid.

- Aktuaalne on elanike registri korrastamine, et tagada Viimsi vallas tegelikult elavate inimeste kandmine rahvastikuregistrisse. Statistikaameti eesvedamisel on juurutatud residentsuse indeks iga inimese kohta, mis näitab, kui tõenäoliselt on inimene Eesti püsielanik ehk resident. Samuti mõõdetakse inimeste aktiivsust registrites nn elumärkide abil. Nende meetmete tulemusena on korrigeeritud Viimsi valla elanike arvu. Kui 2015. aastal oli Viimsi valla elanike arv 19 199, siis uue meetodika alusel 17 784. Aasta 2016 andis tulemuseks 18 041 elanikku⁷. Rahvastikupoliitika teadlikuks läbiviimiseks Viimsi vallas on vaja uuendada Viimsi valla rahvastikuprognosi ja analüüsida elanike muutustest tulenevad mõjud valla sotsiaalsele, majanduslikule ja keskkonna alasele arengule.
- Viimsi vallavalitsus on viimastel aastatel intensiivselt tegelenud vallakeskuse asukoha määramise ja kontseptsiooni väljatöötamisega. Haabneeme keskel paiknevad endised kolhoosi administratiivhooned, mis täidavad elanike jaoks teatavat teenidusfunktsiooni. Seal paiknevad tervishoiuteenused ning väiksemad kaubandus- ja teenindusettevõtted, kuid piirkond on minetanud oma tähtsuse aleviku keskuseks ja hooned vajavad renoveerimist. Haabneeme aleviku ja lähiala üldplaneeringuga on seotud valla arengus äärmiselt oluline eesmärk - uue vallakeskuse kujundamine. Arhitektuuribüroo OÜ Agabus, Endjärvi & Truverki arhitektid on koostanud Haabneeme struktuurplaani, mille idee seisneb olemasolevate looduslike ja inimtekkeliste väärtuste valla identiteedina kasutamises ning valla keskuse ja mereääre terviklikus ühendamises.
- Viimsi valla konkurentsivõime tagamisel Tallinna linnastus muutub üha olulisemaks elukeskkonna kvaliteediga seonduv. Tähtis on jätkuvalt panustada valla miljööväärtusse (ei ole aktsepteeritav lagunevate hoonete olemasolu, näiteks 2006. aastast Viimsi endine koolihoone on tühi ja laguneb) ja polüfunktsionaalsest vallakeskusest eemal tuleks säilitada aedlinna kontseptsioon. Vallale atraktiivse keskuse arendamisega on võimalik luua uusi kõrget lisandväärtust loovaid töökohti, pakkuda elamispindu ja kvaliteetseid teenuseid eri sihtrühmadele, seda ka kõrgema taseme teenuste osas, näiteks kontserdi- ja teatrietendusi. Kuna valla elanikkond on noor, siis on oluline laste- ja noortesõbralikkus valla territooriumi planeerimisel - mänguväljakute ja kergliiklusteede olemasolu, noortele võimalused enesearenduseks jne.
- Viimsi vald peab ajama paindlikku maksu-, pere- ja ühistranspordipoliitikat, et reageerida edukalt Tallinna ja keskvalitsuse initsiatiividele (tasuta ühistransport, maamaksu vabastused, toetused erinevatele elanike rühmadele, eraldatav osa tulumaksust kohaliku eelarvesse), mis suurendab elanike elukoha registreerimise dünaamilisust, millest omakorda sõltub üksikisiku tulumaksu laekumine vallaeelarvesse ja võimekus teostada vallaeelarvest vajalikke investeeringuid eri sihtrühmade õigustatud vajadusteks.

3.2.2 Looduskeskkonna areng

- Viimsi valla loodus on vaheldusrikas, rannamadal on kivine ja liigestatud rohkete luidete ja rannavallidega. Poolsaare keskosa on kaetud metsaga. Valla koosseisu kuuluvad saared. Unikaalsete looduskoosluste ja nende liigirikkuse säilimiseks tuleb tagada võimalikult väike kahjustav inimõju. Oluline, et nii valla

⁷ Residentsuse indeksi rakendamine rahvastikustatistikas.

<http://www.hol.ee/content/events/2/Residentsuse%20indeksi%20rakendamine%20rahvastikustatistika%20ET-20-10-2016-12-32-29.pdf>

maismaosa kui saared ei minetaks oma atraktiivsust, seda nii looduse kui miljööväärtuse osas. Looduskasutuses tuleb jälgida säästva arengu põhimõtteid. Ennekõike on see seotud Viimsi vallas asuvate metsade säästliku majandamise korraldamise ja elupaikade säilitamise vajadusega.

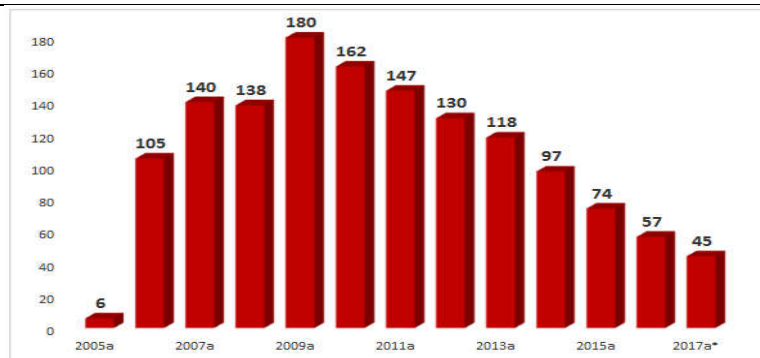
- Viimsi vallas on tähelepanuväärne osa territooriumist kaitse all: Mäealuse kaitseala, Krillimäe maastikukaitseala, Leppneeme-Tammneeme maastikukaitseala, Haabneeme-Klindiasangu maastikukaitseala, Rohuneeme maastikukaitseala, Prangli maastikukaitseala, Aksi saare ja Naissaare looduspark (mõlemad on haaratud ka Natura 2000 loodushoiualade võrgustikku), Viimsi mõisapark ja Viimsi sanglepik. Lisaks on Lubja küla klindiasangu piirkond määratud kohaliku tähtsusega kaitsealaks nn klindi kaitseala. Kõigil kohalikel kaitsealadel on kehtestatud kaitseeskirjad ning välja töötatud või töötamisel kaitsekorralduskavad. Viimasel ajal on päevakorda kerkinud Pandju saare kaitse alla võtmine. Siinmail haruldane pinnavorm - tombolo - kujutab endast laugete nõlvadega maasäärekujulist rannakuhjevormi, mis ühendab saart maismaaga ja tekib lainete refraktsiooni tagajärjel. Kaitse alla võtmise motiivideks on lisaks soov kaitsta pesitsevate ja läbirändavate lindude elupaika ja toitumisala. Olulist tähelepanu väärivad kaitse all olevad kultuuriväärtusega muinsuskaitsealused objektid, mille säilimise-kaitsmise kohustus lasub omanikul.
- Kaunis loodus pakub palju võimalusi tervislikuks ja aktiivseks vaba aja veetmiseks, looduses liikumiseks ja sportimiseks. Viimsi vald on laialdaste puhkuse ja väljasõidukohtadega mereäärne omavalitsus, kus on mitmekülgsed võimalused rannapuhkuseks, merel seilamiseks, saarte külastusteks ja kultuurisündmustest osasaamiseks. Unikaalsed saared on atraktiivsed puhkekohad, kus veeta vaba aega, nautida kaunist loodust ja vaikust. Viimsi valla elanikkond suureneb suvekuudel oluliselt. Sellega tuleb arvestada ennekõike mandri ja saartega ühenduse pidamisel ning saarte majandamisel ja looduse kaitsel.
- Keskkonnanriskid vallas tulenevad esmajoones kahest sadamast - Miiduranna ja Muuga. Riski allikateks on ohtlike ainete käitlemine ettevõtetes ja ohtlike ainete vedu (maantee, raudtee, veete). Riskid seonduvad ka tootmistehnoloogiaga, inimeste- ja kaupade logistilise korraldusega ja võimaliku inimliku lohakusega - ohtudeks tervisekahjustused, vara hävimine, õhusaaste, müra, vibratsioon, rannaalade erosioon, suurõnnetused nii sadamas kui merel. Keskkel kohal on riskide maandamisel on inimeste keskkonnateadlikkuse suurendamine, keskkonnasõbraliku käitumise omaksvõtmine ja riskialüüsid esitatud nõuetest kinnipidamine.

3.2.3 Majanduse areng

- Eesti majanduskasv, sarnaselt viimastele aastatele, oli väike (ca +2%). Positiivne, et kasvasid investeeringud, suurenesid hoised ja börsiettevõtete aktsiad kallinesid. Hinnatõusu paaril viimasel aastal praktiliselt ei olnud, kuid 2017 alguses on kasv, seda eelkõige kütuse hindade tõusust tingituna. Tõusnud on ka ehitushinnaindeks. Kuna Eesti majandus on tugevalt seotud Euroopa majandusega, siis kõik tegurid, mis maailmamajandust mõjutavad, avalduvad ka Eestis. Inglismaa referendumi tagajärgi („Brexit“) näeme järgmistel aastatel. Sanktsioonid Venemaa vastu on pingestanud Eesti majandust, ennekõike transiiti, toiduainete tootmist ja eksport.
- Viimase rahvaloenduse andmetel töötas vallas 3 900 inimest, nendest Viimsi valla elanikke 1 620 (42%). Teistest omavalitsusüksustest tullakse Viimsi valda tööle ennekõike Tallinnast (1 592) ja Maardust (276). Viimsi vallast väljapoole käiakse tööle valdavalt Tallinna (5 523), Maardusse (123) ja Jõelähtme valda (42). Viimsi

- vallast pealinna töökäijaid on 3,5 korda rohkem kui vastassuunas. Töölase pendelrände vähendamisele aitab kaasa konkurentsivõimeliste töökohtade loomine kohapeal, mille tulemusena suureneb vallas ostunõudlus. Töökohtade olemasolu vallas mõjutab transpordikoormust ennekõike Tallinna suunal. Autostumise vähendamine ja suurema rõhu asetamine ühistranspordile toovad kaasa liiklusummikute alanemise ja väiksema surve looduselekeskkonnale. Vähem on vaja tegeleda teede ja tänavate igapäevase remondiga. Kohapeal töökohtade loomine suurendab elanike paiksust ja aitab kaasa ajakasutuse paremale planeerimisele. Samas on töökohtade hajutatus linnastus positiivne töötuseriski maandamiseks.
- Viimsi vallas on üle 1 000 registreeritud ettevõtte, sh. FIE-d. Suurimad kohapealsed ettevõtted annavad tööd korraka rohkem kui 100 inimesele. Paljud Viimsi vallas asuvad ettevõtted omavad rahvusvahelist haaret. Viimsi valla territooriumil asetseb Balti mere suuruselt kolmas sadam, Muuga sadam. Valla majandusstruktuur on mitmekesine, kasvamas on nii traditsiooniline kui innovaatiline ettevõtlus. Kui 2005. aastal oli Viimsi vallas ülekaalus hulgi- ja jaekaubandusettevõtted, mis moodustasid kõikidest ettevõtetest 27%, siis tänaseks on nende osakaal langenud ning suurima osakaalu on saavutanud kutse-, teaduse- ja tehnikaalase tegevusega seotud ettevõtted. Suurenenud on töötleva tööstuse, info- ja side, ehituse, finants- ja kindlustustegevus ning kunsti ja meelelahutuse tähtsus. Koostöös riiklike ja Harjumaa ettevõtluse tugistruktuuridega ning kaasates Euroopa Liidu struktuurivahendeid tuleb teha jõupingutusi nutikate, kõrget lisaväärtust loovate keskkonnasõbralike ja ekspordile suunatud töökohtade loomiseks valda. Turismi- ja puhkemajanduse kasv aitab kaasa kohaliku potentsiaali paremale kasutamisele ning nõudluse kasvule kohapealses isikuteeninduses. Head on eeldused hõbemajandusega seotud töökohtade loomiseks. Kehtivate planeeringutega on kavandatud äri- ja ühiskondlike hoonete brutopind 120 193 m². Asustusüksuste lõikes on kavandatud hoonete pinnad suuremad Miidurannas (49 900 m²) ja Haabneemes (46 150 m²). Palju nendele pindade väljaehitamiseks töökohti saab luua, seda kahjuks teada ei ole.
 - Viimsi valla elanike haridustase on kõrgem kui Eesti teistes omavalitsustes, mistõttu on head tööalased väljavaated kvalifitseeritud tööjõu rakendamiseks. Tallinna linnastu on kasvava majanduspotentsiaaliga piirkond, mille arengut soodustab Tallinn-Helsingi ühtse tööturu kujunemine. Viimsi valla seisukohast on oluline kujundada Tallinna linnastus tööjaotus, mis soosib siinsete ettevõtete suunatud teadmismahukusele ja keskkonnasõbralikkusele. Oluline on suurendada koostööd ennekõike Tallinna linnaga, sh Piritä linnasavalitsusega, et korraldada paremini ühistransporti, haridusasutuste võrku, vaba aja veetmist ja elukondlikku teenindust, mis on oluline osa investeringukeskkonna atraktiivsusest.
 - Viimsi valla majandusnäitajad on viimastel aastatel oluliselt paranenud. Keskmine brutosissetulek suurenes aastaga 1 540 euronit ja maksumaksjate arv ületas 2017. aasta alguses esmakordselt 9 000 piiri. Aastaga kasvas maksumaksjate arv +3% ja keskmine palk ca +6%. Töötute arv, võrreldes aasta taguse ajaga, jäi praktiliselt samaks - ca 250 töötut. Tänu headele majandusnäitajatele kasvas füüsilise isiku tulumaks laekumine vallaeelarvesse. Võrreldes 2015. aastaga kasvas laekumine ca 6%. Positiivne, et Viimsi valla netovõlakooormuse protsent on langenud alla 60 protsendipunkti.

Joonis 9. Viimsi valla netovõlakooormuse protsent 2005-2017 (30.04.2017)

- Kasvava tähtsusega on Viimsi vallas turismi ja puhkemajandus. Viimsi SPA laienemine toimus 2015/2016 aastal, mille tulemusena sellest sai Eesti suurim SPA põhimõttel tegutsev meelelahutuskeskus. Väga suur on saarte potentsiaal turismi- ja puhkemajanduse arendamisel, mis seondub tihedalt ka mereturismiga. Samuti on suurenenud nõudlus lühikeste nädalalõpu reiside järele. See annab võimaluse uute külastustoodete arendamiseks turismi madalhooajal, näiteks üritused, konverentsid, kultuurisündmused ja -atraktsioonid. Vaata täpsemalt [Viimsi valla turismi arengukava aastani 2025](#). Kasvutrendis on SPA ja terviseturism sh meditsiiniturism, erihuvidel põhinevad reisid, aktiivse puhkuse tooted, öko- ja loodusturism. Prangli saare populaarsuse näitena saab tuua välja, et parvlaev Wrangö Leppneeme - Kelnase liinil tegi 2016. aastal 1 360 reisi ja reisijate arv oli 27,4 tuhat.

3.2.4 Haridusvaldkonna areng

- Jätkuvalt on aktuaalne valla haridusasutuste võrgu korrastamine, mida kajastab [Viimsi valla haridusvõrgu arengukava 2016-2020](#). Seoses riigigümnaasiumi avamisega Viimsis (540 õppekohta ja viis õppesuunda) tuleb alates 1. septembrist 2018 muuta Viimsi Keskkool 9-klassiliseks põhikooliks. Kui varasemalt käsitleti Viimsi Kooli ühe suure organisatsioonina, mis hõlmas kolme õppehoonet - Viimsi, Karulaugu ja Randvere - siis alates 2014. aastast tegutsevad need kolm õppehoonet kõik eraldiseisvate koolidena. Kõigil haridusasutustel on [arengukavad](#).
- On oluline, et valla hariduskorraldus on efektiivne, avatud kõikidele võrdsetel alustel ja kättesaadav. Kuna aastaks 2020 prognoositakse 7-18 aastaste arvuks vallas ca 3600, siis ehitatakse Haabneeme Kooli juurdeehitus, millega luuakse juurde täiendavaid õppekohti. Lisaks saab Haabneeme Kool endale käsitöö, tehnoloogia ja kodunduse klassid. Ühtlasi võimaldab juurdeehitus Haabneeme Koolis õppetööd läbi viia ka III kooliastmes. Tulevikuplaanides on Randvere Kooli väljaehitamine 9-klassiliseks. Randvere Kooli juurde ehitatakse välispordiväljak. Püüsi Kool jätkab 9-klassilise põhikoolina koos kahe lasteaiarühmaga, mis tulevikus oleks ka läänerranniku kogukonnakeskus. Viimsi aleviku, Pärnamäe küla ja Lubja küla piirkonnas on ühe visioonina uue kooli lisandumine valla haridusvõrku - Pärnamäe kool-lasteaia rajamine.
- Koolikohtade kõrval püsib vajadus lasteaiakohtade järele. Nende vastavusse viimiseks nõudlusega on vaja jätkuvalt investeerida õpikeskkonda ja õppe kvaliteeti. MLA Viimsi Lasteaiad tegutseb 8-s eraldi lasteaiamajas, kus on kokku 740 last. 2017. aasta sügiseks rajatakse Lubja külas asuva Uus-Pärtle kinnistule uus kaasaegne kuni 144-kohaline valla lasteaed. Oluline on pearaha säilitamine ja koostöö eralasteaedadega, mis aitab vähendada lasteaiakohtade puudujääki.

- Viimsi valla huvikoolid - Viimsi Muusikakool ja Viimsi Kunstikool - vajavad ruumide laiendamist. Lahendusena nähakse Viimsi kaunite kunstide kooli loomist aadressil Nelgi tee 1. Siia koondatakse muusikakool, kunstikool ja huvikeskus. Plaan on rajada ka ca 500-kohaline valla esindussaal. Aastatel 2018-2020 on kavas hakata ehitama kaunite kunstide kooli Viimsi vallavalitsuse hoonesse. Ehitamisel on 7 600 m² suurune spordihall Viimsi uue staadioni kõrval.
- Leppneeme purjespordikooli laiendus annab võimaluse harrastada mereäärseid spordialasid. Kavast on laiendada Rein Ottosoni purjespordikooli Leppneeme muulil teise õppehoone ehitamisega.
- Viimsi valda iseloomustab aktiivne noorsootöö, kultuuri- ja spordielu, milles osalevad väga erinevad osapooled alates munitsipaalharidusasutustest, huvi- ja noortekeskustest kuni erakapitalil põhinevate organisatsioonideni. Toimub hariduslike erivajadustega laste õppe toetamine lasteaedades ja üldhariduskoolides. Vajadusel osutavad abi sotsiaal- ja eripedagoogid ning psühholoogid, kes tegelevad nii laste kui nende vanemate nõustamise ja ennetustööga. Tähtsal kohal on noorte kaasamine valla otsuste tegemisse ja arengutesse, noorte arvamuste arvestamine valla juhtimisotsustes läbi noortevolikogu ja noorte ümarlaudade (vt [Viimsi valla noorsootöö arengukava 2016-2020](#)). Viimsi vallas jätkab elukestva õppe süsteemi kujundamist, mis on oluliselt laiem formaalharidussüsteemist.

3.2.5 Sotsiaalvaldkonna areng

- Sotsiaalhoolekande teenuste mitmekesisus ja kättesaadavus on Viimsi vallas aasta-aastalt paranenud (vt. [Viimsi valla sotsiaalhoolekande ja rahvatervise arengukava 2013-2020](#)). 2017. aastal alustasid vallas tegevust lastekaitseteenistus ja sotsiaaltöteenistus. Tööl on kolm lastekaitse spetsialisti, kelle peamised tööülesanded on seotud laste ja perede toetamisega. Sotsiaaltöteenistuse kolm sotsiaaltöö spetsialisti aitavad leida eakate ja puuetega inimeste probleemidele parimaid lahendusi. Prioriteediks on lastekaitse valdkonnas on abivajava lapse võimalikult varane märkamine ning puuetega ja eakatele inimestele vajalike teenuste kättesaadavuse parandamine.
- Sotsiaal- ja tervishoiuameti omab laialdast koostöövõrku partneritega. EELK Perekeskus osutab pereteraapia-, perelepitus- ja nõustamisteenust. Koostöös MTÜ-ga Lastekaitse Liit ja Kaitseliiduga on toetatud laste osalemist puhkuse- ja seikluslaagrites. Oluliseks koostööpartneriks Viimsi vallavalitsusele on erivajadustega isikute abistamisel Fertilitas AS, kes pakub rehabilitatsiooniteenuseid nii lastele kui täisealistele.
- Üldhoolekande teenuste areng toimub SA Rannapere Pansionaat ning MTÜ Viimsi Päevakeskuse baasil Haabneemes ja Randveres. Lähtuvalt vajaduse puudumisest ei ole Viimsi vallavalitsus pidanud vajalikuks kohapeal erihooldekodu, tugikodu, varjupaiga ja noortekodu teenuste arendamist. Neid teenuseid pakutakse abivajajatele teiste naaberomavalitsuste kaasabil. Alustatud on ühistegevust Tallinna sotsiaal- ja tervishoiuametiga, millest tulenevalt paranevad võimalused vallakodanikele pakkuda täiendavaid sotsiaalteenuseid elukohajärgses omavalitsuses. Oluliseks muudatuseks on koostöös Rannapere pensionaadiga eakatele suunatud koduhooldusteenuse pakkumine. Viimsi vallavalitsus toetab rahaliselt MTÜ Viimsi Pensionäride Ühenduse ja MTÜ Viimsi Päevakeskuse tegevust.
- Fertilitas AS on kujunenud kaasaegseks tervishoiukeskuseks, kus vallaelanikel on võimalik saada abi oma terviseprobleemidele, samuti kasutada tervist

edendavaid ja ennetusteenuseid. Viimsi valla ja AS Fertilitas vahel on koostööleping, mille kohaselt tagab AS Fertilitas meditsiiniabi korraldamise Prangli saarel, kooli-tervishoiuteenuste osutamise valla üldhariduskoolides ning vähekindlustatud isikutele eriarstiabi visiiditasu soodustuse 50% ulatuses. Kokkuleppel AS Fertilitasega ja koostöös MLA Viimsi Lasteaiaga ning Randvere Kooliga teostatakse hariduslike erivajadustega lastele rehabilitatsiooniteenused haridusasutustes kohapeal, tagades seeläbi lastele teenuse mugava ja tõhusa kättesaamise.

- Viimsi vald on aastaid toetanud kiirabibrigaadi tööruumide üürikulude tasumist eesmärgiga tagada kiirabi operatiivne jõudmine vallaelanikeni.
- Rahvatervise valdkonnas on kesksel kohal Viimsi valla haridusasutuste osalemine tervist edendavate koolide ja lasteaedade võrgustikus ja tervisedenduslike programmides. Tervisliku vaba aja ja liikumisharrastuste edendamiseks on rajatud jalgrattateid ja suusaradasid, elanikel on võimalused osaleda regulaarsetel spordi- ja terviseüritustel. Viimsi vallavalitsus toetab erivajadustega laste ja eakate ujumisega seotud kulude katmist.
- Valla arengus on jätkuvalt kesksel kohal turvalisus. Politsei koostöö abipolitseinikega on süvenenud, samuti Kaitseliiduga ja Päästeametiga. Kavas on parandada koostööd korteriühistutega, et hoida ära süütegusid, mis pannakse toime näiteks kortermajade trepikodades või keldriboksidel. Toimub ennetustöö. Antakse teavet, et kuidas hädaolukorras käituda, samuti asumites teadliku käitumisega kuritegevust vähendada.

3.2.6 Kultuurivaldkonna ja vaba aja sisuka veetmise võimaluste areng

- Viimsi vallast on saanud kultuurisündmuste atraktiivne koht. Eelmisel aastal tähistati merekultuuriaastat ja mitmed Viimsis toimunud sündmused kandsid merest lähtuvaid ideid. Vaba aja ja rekreatsioonivõimaluste tarvis on jätkunud taristu rajamine sportimiseks, tervisedenduseks ja aktiivseks looduses viibimiseks. Traditsiooniks on saanud Rannarahva festival ja Viimsi kohvikutepäev. Toimib taluturg.
- Viimsi vallast on saanud rannarahva eestkõneleja, nende traditsioonide hoidja ja arendaja. Olulist rolli omavad kultuurisündmused, näiteks Nargenfestivali korraldamine Naissaarel Omari küünis, mis tõstab saarte kui reisisihi tuntuks.
- Märkimisväärne on muuseumite tegevus, mille töötajad on aktiivsed nii rannarahva elu-olu kui laiema ajaloo jäädvustamisel ning turismi arendamisel. SA Viimsi Muuseumid positsioneerib end üha edukamalt ka aktiivse mälu- ja kunstiasutuseks, koondades ajaloo huvilisi, kaasates kultuuriinimesi ning koostades ja kirjastades trükiseid. Seda, et Viimsi elanike hulgas on Viimsis asuvad muuseumid suure poolehoiu võitnud, näitab kasvav küllastajate arv.
- Viimsi valla kultuurielu kirevust ja aktiivsust iseloomustab kultuurikalender, millest on soovijatel võimalik teha sobilikke valikuid. Antakse tublimatele välja kultuuri- ja spordivaldkonna aastapreemiaid ning elutööpreemiaid. Viimsi valla kultuuri ja spordi aastapreemia eesmärk on tunnustada ja innustada Viimsiga seotud isikut või organisatsiooni, kes on aasta jooksul kultuuri- ja spordivaldkonnas silma paistnud ning kes on panustanud oluliste sündmuste arengusse või saavutanud oma tegevuses kõrge taseme. Välja antakse aasta kultuurikollektiiv autasu, aasta muusik, aasta väikemuuseumi edendaja ja aasta raamatukogu edendaja.

3.2.7 Kommunaalvaldkonna ja taristu areng

- Jätkuvalt on päevakorras ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitrasside ehitamine ning joogivee kvaliteedi tagamine. Olulisel kohal on sademevee probleemide lahendamine (vt [Viimsi valla sademevee arengukava aastateks 2016-2027](#)). Nendeks tegevusteks on vaja Viimsi vallas jätkuvalt investeerida. Üheks valla elanikele suurema tähtsusega objektiks oli Muugal valminud uus kanalisatsiooni puhastusjaam koos merrelasu ja kanalisatsioonitorustikega (12,2 km). Rajati ka 4,4 km veetorustikke. Kui senini koguti valla territooriumilt fekaalvesi ja pumbati see Tallinna kanalisatsioonisüsteemi, siis nüüd ei sõltu vald enam AS Tallinna Vesi tegevusest. Kavas on rajada merre suubuvatele väljalaskudele kindlustused.
- Jätkub teedevõrgu väljaarendamine, teede sõidetavuse ja liiklusohutuse tagamine. Väga olulisel kohal on kiire ja sujuva liikluskorralduse arendamine Tallinna suunal, sh võimaluste uurimine Viisist pealinna trammiliikluse arendamiseks. Samuti rakendada „Pargi ja Reisi“ süsteemi. Jätkub kergliiklusteede võrgustiku ehitamine ning selle sidumine naaberomavalitsuste kergliiklusteedega. Koostöös Maanteeametiga rajati teevalgustusega jalg- ja jalgrattatee lõigul Muuga tee ja Randvere tee ringristmik kuni Lasketiiru tee. Poolleiolevatest töödest lõpetatakse 2017. aastal Kooli tee ja Muuga tee kergliiklustee. Ehitatakse Tammneeme ja Randvere vaheline jalg- ja rattatee ning Leppneeme tee jalg- ja rattatee. Valla keskses rekonstrueeritakse Ravi tee, Kesk tee ja Heki tee. Tammepõllu teel algab tee laiendamine ja kommunikatsioonide rajamine seoses riigigümnaasiumi ehitusega. Lubja teel ja Pärnamäe teel on kavas teekatte remont ning sügisel alustatakse Karulaugu tee rekonstrueerimisega. Väljakutseks on kindlasti suusakeskuse piirkonna teede projekti koostamine, millega on plaanis rajada Randvere-Lubja ringtee, Lubja tee pikendus, parkla spordikeskuse juurde ning Pargi & Reisi rakendamise tarvis. Samuti on kava lahendada kogu alal liikluskorraldus ja kavandada tunnel Randvere tee alt läbi. Olulisel kohal on tänavavalgustuse rajamine. Jätkatakse teedealuse maa munitsipaliseerimist Viimsi vallale, kusjuures eelisjärjekorras on need teed, kus on kavas teha suuremas mahus ehitus- või rekonstrueerimistöid.
- Ühistranspordi arendamisel on kesksel kohal sõidugraafikute ja -liinide kohandamine elanike vajadustega. Valla siseliinidel sõideti eelmisel aastal 555 000 liinikilomeetrit ja tehti üle 215 000 sõidu. Edukalt toimib Harju maakonna bussiliin nr 114, millega tehti möödunud aastal üle 193 000 sõidu. Kavas on koostöös Harjumaa Ühistranspordikeskusega jätkata liinide pikendamist. Jätkus koolibussi projekt liinil Tallinn - Viimsi, mida kasutab keskmiselt 120 õpilast päevas. Ehitatud on bussipeatusi ja neid valgustatud.
- Elanikke teenindab Püüsi külas asuv valla jäätmejaam. Jaama territooriumi laiendamine andis võimaluse suurendada vastuvõetavate jäätmete mahtu. Jäätmejaama territooriumile on paigaldatud uued mahutid taaskasutusse suunatavate pakendite, tekstiilijäätmete ja bioloogiliselt mittelagunevate aia- ja haljastusjäätmete vastuvõtmiseks. Jätkuvalt kehtib Viimsi valla ja Tallinna linna koostööleping, mille alusel on elanikel võimalik jäätmeid ära anda ka Tallinnale kuuluvasse Pärnamäe jäätmejaama. [Ida-Harjumaa jäätmekava 2015-2020](#) määrab Ida-Harjumaa valdade ja Maardu linna jäätmehoolduse korrastamise ja arengusuunad.
- Vallas asub Eesti suurim kaubasadam - AS-ile Tallinna Sadam kuuluv Muuga sadam (Läänemeres suuruselt seitsmes sadam) ning polüfunktsionaalne Miiduranna sadam. Rohuneemes paikneb lootsisadam, mille kõrval on võimalused randumiseks ka väikelaevadel. Veel on randumisvõimalused Kelvingi, Leppneeme ja Kelnase sadamates. Naissaare sadam, kus on hetkel võimalik ohutult siseneda

- ja randuda vaid väikelaevadel, saab suuremaid laevu vastu võtma hakata peale sadama sissesõidutee süvendamist. Pringi jahisadam on amortiseerunud, kuid seda on võimalik taastada.
- Muuga ja Randvere küla elanike soovist lähtudes valmis 2016. aastal kaks Muuga sadamat puudutavat mürauringut (vt [Muuga sadama mürauring](#)). Esimese uuringuga mõõdeti ja hinnati sadamast kostuva müra taset sadama perimeetrile jäävates Viimsi valla külades. Teise uuringuga mõõdeti ja hinnati müra taset sadama enda territooriumil. Tulenevalt Muuga sadama kaubamahtude vähenemisest on sadamas müra- ja lõhnahäiringute arv langenud. Häiringute põhjuste väljaselgitamise annab võimalused leevendusmeetmete väljatöötamiseks, millega vallavalitsus koostöös Tallinna Sadama ja Muuga sadamas tegutsevate ettevõtetega tegeleb. Kahjuks ei saa tagada, et Randvere ja Muuga küla elanikel lõhna- ja mürahäiringuid enam ei esine. Müratõkkeseina või -valli rajamist Lasti tee äärde on korduvalt soovitatud. Ka Vesta ja Lonessa terminalide detailplaneeringute raames koostatud keskkonnamõju strateegilise hinnangu aruannetes on müra leevenduseks pakutud müratõkkeseina rajamist. Lõhnahäiringute leevendamiseks tehakse aruandes ettepanek rakendada terminalide töös gaaside kogumise ja utiliseerimise seadmeid ning kasutada mahutitel ujuvkatusid.
 - Keskkel kohal on sadamate arendamine ja meresõiduohutuse tagamine. 2017. aastal paigutati Leppneeme sadamasse betoonujukitega kai 24 x 2,4 meetrit. Ujuvkail on 14 paadikohta. Leppneeme ja Kelnase sadamatesse paigaldati ka ilmajaamad. Käesoleval aastal on kavas koostada Kelnase ja Leppneeme sadamahoone projekt, teha Leppneeme sadama lainemurdja rajamise uuringud ja projekt. Analüüsitakse Tallinna ja Helsingi vahelise püsiühenduse põhjendatust, mille osaks on kahe riigi vahelise merealuse raudteetunneli maksumus, tasuvusaeg ning võimalik tehniline lahendus.
 - Viimsi valla haljasalade, spordi- ja mänguväljakute niidetavate alade kogumaht on üle 20 hektari. Eelmisel aastal toimusid tööd Viimsi mõisapargis (I etapp 4 hektarit) - korrastati ja rajati uued teelõigud, loodi ning parandati sadameveesüsteemid, rajati kärestik, paigaldati uued pingid, prügikastid ja infostendid, rajati tänavavalgustus. Sel aastal on kavas mõisapargi südames haljastust täiendada.
 - Valmis [Viimsi valla soojusmajanduse arengukava 2016-2026](#) ja määrati kaugkütte piirkondade piirid. Töö tulemusena selgus suurimate kaugkütte piirkondade - Haabneeme alevik ja Viimsi alevik - hoonete soojavarustuse viimise otstarbekus kaugküttele. Põhjenduseks on kaugkütte väiksem keskkonnakoormus ja majanduslik tasuvus. Kaugküttevõrguga on ühendatud ca 30% majapidamistest. Valla jaoks on siin oluline jälgida rohemajanduse põhimõtteid, näiteks ellu viia idee koostootmisjaamade rajamist. Hajaasustusaladel on lokaalne küte paratamatu. Keskkonnateadlikkuse kasvades kasutab üha enam koduomanikke taastuvenergiat, samuti kombineeritud kütelahendusi. Seda suunda peaks toetama nii riik kui kohalik omavalitsus. Kaasajastada tuleb valla küttemäärus.
 - Populaarsust on elanike seas kogunud Haabneeme rand, kus töötab ka vetelpääste. Elanike teenindamiseks osteti rannakabiine, paigaldati uusi prügikaste, tehti liiva sõelumist ja adru koristamist, jalgpalliväljakule toodi uus liiv, koristati ja hooldati randa ning tualette. 2017. aastal on kavas teha korda randa sissesõidutee, paigaldada valgustust, samuti on arendajal kavas rajada Kesk tee lõppu rannahoone.

- 2016. aastal tehti esimest korda ohutusaudit valla avalikele mänguväljakutele ja selle tulemusen neid renoveeriti. Tähelepanu pöörati ülekäikudele - raiuti puid ja piirati võsa, tehti ettekirjutisi aedade taandeks.
- Prangli saare elanike elutähtsate teenuste kättesaadavuse tarvis rajati Pranglile puurkaev, parandati joogivee puhastussüsteemi ja amortiseerunud reoveepuhasti asemele rajati uus reoveepuhasti. 2017. aastal rajatakse saarele kütusetankla.
- Jalakäijate liikumise huvides on kava rajada Lubja trepp, mis ühendab Haabneeme aleviku Lubja külaga. Peale trepi rajamist on võimalus Lubja klindipealsetest küladest kiiremini valla keskusesse jõuda, koolidesse, sportima, kinno või poodi. Ka Karulaugu ja Tädu valgustatud terviseradade ehitus teenib elanike elukvaliteedi kasvu. Karulaugu klindiastringu terviseraja pikendamine 600 meetri võrra on jätkuks juba olemasolevale 1,9 kilomeetri pikkusele valgustatud terviserajale. Uus terviseraja lõik ühendab Karulaugu terviseraja Viimsi mõisa pargiga. Viimsi poolsaare idaosas toimuvad ehitustööd valgustusega Randvere Tädu terviseraja rajamiseks pikkusega 1,9 kilomeetrit ning lisaks 500 meetri pikkune väike rada.
- Viimsi vallas paikneb viis kalmistut - Naissaare kalmistu, Prangli kalmistu, Eestiranna kalmistu, Randvere kalmistu ja Rohuneeme kalmistu. Kalmistute kohta on koostatud eeskirjad. Kalmistute andmed on viidud HAUDI andmebaasi ja hauaplatside üle arvestuse pidamine toimub elektrooniliselt.
- Projekti Helsinki-Tallinn Transport and Planning Scenarios (H-TransPlan) elluviimise käigus kujundati ühine visioon Helsingi ja Tallinna kaksikliina regiooni sobivamatest transpordisüsteemidest, mis hõlmab ka Viimsi valla.
- Oluliseks sammuks Viimsi valla mandriosa ja püsielanikega Prangli saare vahelise regulaarse ühistranspordiühenduse kvaliteedi tõstmisel oli uue liinilaeva Wrangö valmimine 2013. aasta sügisel. Wrangö võib võtta pardale kuni 72 reisijat ning 2 sõiduautot või veoki kogukaaluga kuni 10 tonni.
- Regulaarse Naissaarele ja Aegnale korraldatakse liinilaevaga Monica, Elina ja Mõnu Tallinna kalasadamast. Naissaare liinile uue laeva hange võib tõusta päevakorrale juhul, kui Vabariigi Valitsuse tasemel lepitakse kokku püsiastutusega väikesaarte seaduse uute kontseptuaalsete aluste osas ning Naissaarele antakse püsiastutusega väikesaare staatus.
- Tõhustatud on ehitusjärelevalvet, et tagada ehitiste ja ehitamise ohutus ja seega inimeste elukeskkonna turvalisuse. Alates 2017. aastast on ametis 3-liikmeline ehitusjärelevalve teenistus, mis lisaks riikliku järelevalve teostamisele tegeleb ka ehitiste kasutuseelse ülevaatuse ja kasutuslubade menetlemisega.
- Alates 2016. aasta aprillikuust on töös uuenenud riiklik ehitisregister, mis koondab teavet nii ehitatavate kui ka kasutatavate ehitiste kohta. Registris saab tutvuda nii ehitiste tehniliste andmetega kui ka esitatud dokumentidega (sealhulgas ehitus- ja kasutusload) ning tehtud ettekirjutustega.

3.2.8 Valitsemise ja kodanikuühiskonna areng

- Viimsi valla juhtimisstruktuuri moodustavad vallavolikogu, milles on 21 liiget, (7 alalist komisjoni) ja täiskohaga volikogu kantselei juhataja. Viimsi valla arendamise poliitilist kokkulepet kajastab [Viimsi valla koalitsioonileping](#).
- Viimsi konsolideerimisgrupi koosseisus on täistööajale taandatult 608 töötajat. Enim on töötajaid hariduses (406). Järgnevad vallavalitsus (77), vaba aeg ja

kultuur (51), elamu- ja kommunaalmajandus (40) ning tervishoid ja sotsiaalteenused (30).

- Viimsi valla osalusega ettevõtted on AS Viimsi Vesi (veemajanduse arendamine) ja tema tütarettevõtte OÜ Viimsi Tehnoabi. Lisaks AS Rannapere Pansionaat (eakate hooldusteenused), OÜ Viimsi Haldus (hoonete, rajatiste haldamine, hooldus, projekteerimistööd), SA Rannarahva Muuseum (ajaloo-ja kultuuripärandi kogumine, säilitamine ning tutvustamine).
- Kodanikuühiskonna kandepinna laienemisest vallas annab tunnistust aktiivne külaliikumine. Paljud Viimsi valla kogukonnad on valinud külavanemad. Külavanemad on Kelvingi, Leppneeme, Lubja, Lõunaküla/Storbyn, Metsakasti, Miiduranna, Muuga, Pringi, Pärnamäe, Püüsi, Randvere, Rohuneeme, Tammneeme ja Äigrumäe külades. Prangli saarel on saarevanem. Paljud külad on vastu võtnud [arengukava](#). Asutatud on külaseltse, kes on aktiivsed valla elus osalejad ja projektide koostajad. Tänu nende tegevusele on saadud väikeprojektidele rahastusi seltsielu edendamiseks. Aktiivselt osalevad valla elus kogudused. Viimsi vald on Põhja-Harju Koostöökogu ja Harju Kalandusühingu liige, mille koostöövõrgustike kaudu tehakse investeeringuid, viiakse läbi koolitusi ja seminare. Viimsi vald toetab eelarvest kohalikke omaalgatusi kaasfinantseeringutega. Viimsi vallas toimuvad „Teeme ära“ talgud, lisaks mitmed kodanikke ühendavad kampaaniad.
- Viimsi vallal on aktiivne institutsionaalne koostöö kodu- ja välismaal. Viimsi vald on Harjumaa Omavalitsuste Liidu, Põhja-Harju Koostöökogu ja Harju Kalandusühingu liige. Viimsi vald on mittetulundusühingu Harjumaa Ühistranspordikeskus asutaja. Samuti on vald olnud initsiatiivikas Harjumaa kohalikele omavalitsustele kuuluva jäätme keskuse loomisel.
- Viimsi vallal on viis sõpruspiirkonda erinevates Euroopa riikides: Täby (Rootsis), Ski (Norra), Porvoo (Soome), Barleben (Saksamaa) ja Sulejowek (Poola). Kõikide piirkondadega ollakse koostöölepingutes. 2012. aastal kirjutati alla sõpruslinna leping Iisraeli linna Ramat-Yishaiga. Läbirääkimised käivad Mairena omavalitsusega Hispaanias. Sõprisomavalitsustega koostöö eesmärk on vastastikku kasulik õppimine kohalike huvide kaitsmisest ja avalike teenuste täitmise korraldamisest, kultuurisidemete arendamine ja rahvusvahelise tuntuse suurendamine.

3.2.9 Koondhinnang Viimsi valla arengutasemele

Viimsi valla arengutaseme kvalitatiivne kokkuvõte on esitatud SWOT-analüüsina, mille koostamise käigus toodi välja Viimsi valla sise- ja väliskeskonda iseloomustavad järgmised omadused.

Tugevused

- Kasvav elanikkond, palju lapsi ja noori peresid, positiivne rahvastikutaaste
- Ettevõtlikud, haritud ja keskmiselt jõukamad elanikud, valla tugev maksubaas
- Valla positiivne imago: mainekas asukoht ja mitmekesine elukeskkond (meri, rohealad, saared)
- Kvaliteetne õpikeskkond, uued koolimajad ja lasteaiad, pedagoogide ja õpilaskonna laialdane tegevus, aktiivne noorsootöö
- Lai valik teenuseid (kaubandus, meditsiin, vaba aja veetmine (kultuuri- ja spordisündmused, muuseumid, SPA-d, kino, söögikohad, matkarajad, kergliiklusteed jms)

- Haabneeme-Viimsi kui tugev polüfunktsionaalne keskus Tallinna linnastus, samas valla maismaa osa poolsaarena suhteliselt eraldatud
- Väikeettevõtlus, turismi- ja puhkemajanduse (puhkus saartel, mereturism, SPA-d, terviserajad, kultuurisündmused) laienemine ning külustuskeskkonna koordineeritud arendustegevus
- Miiduranna ja Muuga sadama-alade arendus
- Mäluasutuste aktiivne tegevus, sh rannarahva ja valla ajaloo ning kohaliku identiteedi teadvustamine
- Kodanikuühiskonna areng, külaliikumise ja külavanema institutsiooni võimekuse kasv, vabaihenduste kaasatus kohaliku elu korraldamisse
- Tulemuslik koostöö naaberomavalitsustega ühistranspordi, hariduse, kultuuri ja kergliiklusteede arendamisel, sõprusomavalitsused, Leader tegevus, rahvusvahelised programmid
- Toimiv infosüsteem ja teavitamine vallavalitsuse ja -volikogu tegevusest elanikele (ajaleht, veebileht, kultuurikalender)

Nõrkused

- Sisserände ja linnastumisega kaasnenud kiire elanike arvu ning asustustiheduse kasv, privaatsuse vähenemine ja elanike nõrk identiteet vallaga
- Inimtegevuse kasvav surve looduskeskkonnale (rohealade vähenemine, rannaalade sulg, autostumine ja liiklusuumikud Tallinna suunal tiptundidel) ja Muuga sadamast lähtuv negatiivne keskkonnamõju ja ohtlike ainete käitlusega kaasnevad riskid
- Hästi tasustatud töökohtade vähesus kohapeal, tarkade töökohtade nappus
- Lasteaiakohtade arv ei kata nõudlust, napib õpikohti huvihariduses
- Kohatine teede kehv sõidetavus, kõnniteede ja tänavavalgustuse puudumine
- Sadeveega seotud probleemid, üleujutused tiheasustusaladel
- Laste mängu- ja spordiväljakute vähesus
- Kohatine halb visuaalne vaatepilt (räämas hooned), mis rikub valla miljööväärtust
- Veesõidukite hoiuvõimaluste ning merelepääsu võimaluste vähesus (lautrite nappus, väikesadamate väljaehitamise vajadus)
- Avalikes huvides vajalike objektide ja maa kõrge hind, valla eelarveliste vahendite piiratus sundvõõrandamiseks ja maa munitsipaliseerimiseks avalikes huvides (näiteks likvideerida räämas hooned, osta teealust maad)
- Eelarveliste vahendite nappus vallale kuuluvate väikesaarte majandamiseks (transpordikorraldus, keskkonnakaitse, turvalisus ja päästetegevus)
- Tagasihoidlik vallaelanike ühistegevus, vähene vabatahtlik solidaarne panustamine valla arengusse

Võimalused

- Arendajate huvi investeerida valla jaoks olulistesse arendusprojektidesse ja avalike teenuste osutamisse, polüfunktsionaalse keskuseväljaarendamise huvi
- Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite kasutamine aastani 2023
- Side- ja kommunikatsioonitehnoloogia uued lahendid (pilvetehnoloogia, äpid jms, infoleviku laienemine, automatiseerimine ja robotiseerimine, kaugtöö võimaluste kasv)
- Inimeste liikumismustrite muutus, lühiajalise rände osakaalu kasv elamises
- Jagamismajanduse tärgamine ja elanike väärtushinnangute muutumine.
- Tervise väärtustamine, tervisedendamise areng
- Merega seotud tegevuste laienemine (purjetamine, surfamine, lõbusõidud merel, kalapüük) ja kasvav huvi saarte vastu
- Mitmekultuurilisuse suurenemine, lõimumisteema aktualiseerumine
- Elanike huvi kasv kodukoha elukeskkonnaga seonduvasse
- Energiasäästu võimaldavad tehnoloogiad, taastuvenergia kasutuse laienemine

- Naaberomavalitsuste huvi koostöök: ühistransport, ühisveevärk ja -kanalisatsioon, teed, haridus- ja sotsiaalteenused, vaba aeg, turism

Ohud

- Keskkonnariskid (Muuga sadama-ala laiendamine, Tallinn-Helsingi tunneli rajamine, kiir-laevade tekitatud lained, looduse mitmekesisuse vähenemine ja elupaikade kadumine), looduskasutuse intensiivistumine, kliimamuutused
- Geopoliitiliste jõujoonte muutused, rändekriis ja kosmopoliitsete ideede leviku pörkumine alternatiivsete narratiividega, julgeolekuriskid
- Ettevõtluskeskkonna halvenemine, valla eelarvetulude kasvu pidurdumine ja finantsvõimaluste vähenemine investeringuteks
- Majanduslikest huvidest tingitud surve looduskeskkonnale, eriti saartel ning valla rohe- ja kaitsealadel
- Valla atraktiivsuse vähenemine väärt elamiskohana, kinnisvarahinna langus
- Avalike teenuste tarbimises omaosaluse kasv, vähekindlustatud perede olukorra halvenemine
- Laste ja täiskasvanute tervise halvenemine seoses väikese kehalise koormusega, eakate osatähtsuse kasv rahvastikus: meditsiini ja rahvatervise kulude kasv
- Tehnoloogia kasutuselevõtuga kaasnevad ohud (küberrünnakud, stress jms)
- Riigi seadusandlikud initsiatiivid, mis piiravad omavalitsuslikku autonoomiat
- Valla muutumine administratiivselt Tallinna osaks

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Viimsi valla tugevad küljed on seotud tema elanikega, soodsa logistilise mereäärse asendi, kauni ja vahelduva loodusega Tallinna naabruses. Viimsi vald on tuntud rannarahva koduna. Valla elanike arv kasvab ja üldnäitajate poolest ollakse Eesti keskmisest haritumate, jõukamate ja tegusamate elanikega vald. Rahvastikutaaste tagab valla elanike soodne soo- ja vanuskoostis, palju on noori lastega peresid. Viimsi vald on tuntud, positiivse imagoga ja soositud elukohana. Väga jõudsalt on arenenud kaubandus- ja teenindussektor, mis pakub elukondlike teenuseid ka naaberomavalitsustele. Mitmed pakutavad rekreatsiooni- ja vaba aja veetmise võimalused omavad rahvusvahelist tuntust. Spetsialiseerumine rannarahva kultuuritraditsioonide arendamisele on toonud vallale unikaalse positsiooni riigisisises ja rahvusvahelises mastaabis. Viimsi vald on kasvav küllaste sihtkoht Tallinna linnastus. Valla mandriosa teenuste arendamiseks ja avatud tööturu tarvis on vaja jätkuvalt investeerida transpordiühendusse eelkõige Tallinnaga. Väikesaartel majanduselu turgutamiseks on oluline toetada väärtturismi arendamist. Selle üheks eelduseks on stabiilne ja turvaline ühendus mandri ja saarte vahel.

Valla arengus on kesksel kohal Viimsi-Haabneeme-Miiduranna baasil polüfunktsionaalse elanikusõbraliku keskasula kujundamine, mille väljaehitamine sõltub oluliselt Miiduranna sadama ümberprofileerimisest ning kinnisvaraarendajate rahalistest võimalustest ja riskijulgusest kujundada väärt elukeskkonda. Vallakeskuse lõimimine Tallinna linnastusse eeldab investeringuid liikumiskeskonda, et tagada mitmeliigiline sujuv ja tõrgeteta transpordiühendus Tallinna kesklinna suunal. Suuremaks väljakutseks pikas perspektiivis on trammiliini ehitamine Tallinnast Viimsisse. Säästva arengu seisukohalt on oluline viia lõpuni vallasisese kergliiklusteede võrgustiku ehitamine ja selle ühendamine kergliiklusteedega Tallinna linnastus. Samuti vallasisese ühistranspordi korraldamine sõitjate nõudlusest lähtuvalt ning Pargi & Reisi võimaluste rakendamine.

Kasvab töökohtade arv, mis võimaldab avardada puhkevõimalusi ja elukondlike teenuste tarbimist, samuti osasaamist vallas toimuvast aktiivsest kultuurielust. Tootmise seisukohalt on arengud Muuga sadama alal, kus toimib Läänemere atraktiivne tööstuspark ja logistikakeskus. Sadamate arengus on vaja jätkuvalt tegeleda negatiivsete keskkonnamõjude vältimisega ja keskkonnariskide maandamisega vastavalt rahvusvahelistele konventsioonidele ja parimatele

keskkonnakasutamise praktikatele. Kesksel kohal on valla muutmine atraktiivseks kõrget lisandväärtust loovatele töökohtadele, et tagada vallaelanikele võimetekohaseks rakenduseks ja kõrgepalgaliseks sissetulekuks. Siin on kesksel kohal äripindade rajamine vallakeskusse. Töökohtade olemasolu vallas vähendab teedevõrgu liikluskoormust ja ummikuid tipptundidel Tallinnaga ühenduse pidamisel.

Viimsi valla nõrgad küljed tulenevad elanike arvu kiirest kasvust, mis on oluliselt suurendanud elanike tihedust ja vähendanud varasemat privaatsust. Uuselanike kiire lisandumine kortermajadesse on vähendanud vallaelanike sotsiaalset sidusust ja identiteeditunnetust paikkonnaga. Kasvav inimkoormus looduskeskkonnale ja tehiskeskonna areng on vähendanud siinseid rohealasid ja looduskoosluse liigirikkust. Küllastajate arvu kiire kasv väikesaartel, ennekõike Pranglil ja Naissaarel, nõuab vahendeid küllastuste korralduse parandamiseks, et mitte ohustada saarte unikaalset looduskooslust. Vajalik on toetus Prangli pärandkultuuri säilitamiseks ja Naissaare arendamiseks. Jätkuvalt on probleeme tehnilise taristu mahajäämusega valla mandriosas. Siia kuuluvad teed ja tänavad, valgustus, investeeringud lautrikohtadesse merega seotud tegevuste harrastamiseks. Jätkuvalt ei piisa vahendeid ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni, sadevee ärajuhtimise, sadamate ning spordi- ja vaba aja rajatiste ehitamiseks ning renoveerimiseks. Puhkemajanduse arendamine vajab rahastamist matkaradadesse, kergliiklusteedesse, vaba aja taristusse, sadamakaidesse, lautrikohtadesse, merepääste võimekuse suurendamiseks. Jätkuvalt nõuab rahastamist väikesaartel taristu ja laiemalt külustuskeskkonna arendamine. Viimsi vallavalitsuse arendustegevust piirab piisavas koguses munitsipaalmaa puudumine ja vallaeelarve piiratus osta avalike ülesannete täitmiseks maad konkurentsivõimelise hinnaga. Kohati räämas hooned vähendavad valla miljööväärtust. Samuti on vallaeelarves vähe vahendeid Euroopa Liidu projektide kaasfinantseerimiseks.

Võimalustena nähakse avaliku- ja erasektori koostööd ning Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite kasutamist vallaelanike elatustaseme tõusuks ning valla arengu kitsaskohtade lahendamiseks. Ennekõike investeeringud avalike teenuste arendamiseks, loodusressursside säästvasse kasutamisse ja energiasäästu, rannarahva ja tema elukeskkonnaga seotud kultuuriväärtuste arendamiseks ja inspireeriva elukeskkonna loomiseks. Kinnisvaraarendajate huvi Viimsi valda investeerida annab võimaluse luua kohapeal elu- ja töökohti. Viimaste puhul on oluline suurendada kohapeal teadmistemahukat ja keskkonnasõbralikku väikeettevõtlust. Laiendada külaliikumist ja kogukondade kaasamist valla arengusse, kasutada multikultuursusest tulenevaid positiivseid võimalusi kultuurielu elavdamiseks vallas. Merega seotud tegevuste aktiivsuse kasv, tervise suurem väärtustamine ja elanike liikumine looduses eeldavad keskkonnateadliku käitumise paranemist ning turismi- ja puhkemajanduse arendamist mandril ja saartel. Naaberomavalitsustega koostöö aitab parendada avalike teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ja elanike heaolu (ühistransport, veemajandus, sotsiaalhoolekanne, turvalisus, arstiabi). Enam tuleb võtta kasutusele info- ja kommunikatsioonitehnoloogia lahendeid, kasutada e-teenuste arendamist. Samuti vallas toimuva kohta sotsiaalmeedias teabe jagamist ja elanikkonna kaasamist valla arengusse digiajastu vahendeid kasutades. Oluline on jätkata osalemist LEADER Põhja-Harju Koostöökogu ja Harjumaa kalanduspiirkonna tegevustes. Inimeste vastutuse kasv oma käitumise eest ja soov osaleda oma elukeskkonna kujundamises loovad eeldusi vabatahtliku tegevus laiendamiseks kogukonnatöös ja avalike teenuste osutamisel.

Ohtudena tuuakse välja muutuvaid majandusolusid. Muret teeb kohalike omavalitsuste tulubaasi mittevastavus kohustuslike ülesannete täitmiseks. Keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste koostöö vähesus takistab suurprojektide elluviimist, sh Euroopa Liidu struktuurifondide kaasrahastamisel. Transiidi- ja logistikakeskuste areng ning valla olulisuse kasv turismi ja küllastuse sihtkohana kasvatab inimtegevuse survet loodusele ja sellega kaasnevad ohud elukeskkonnale. Eriti oluline on tagada riskide maandamine nii olemasolevate tegevuste kui uute

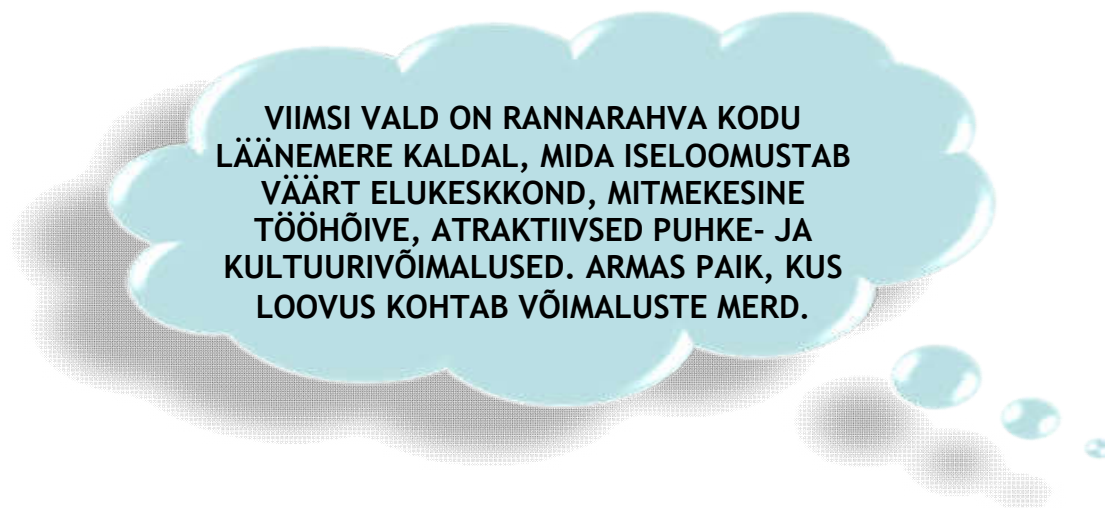

arenduste osas Muuga Sadamas. Samuti peatada rohealade vähenemine. Haldusreformi elluviimisega seoses on Viimsi vallal vaja panustada suuremale partnerlusele kohalike omavalitsuste ja riigi keskvalitsusega, et kujundada tugev valla positsioon polütsentrilise keskusena hästi lõimituna Tallinna linnastus.

Kokkuvõtteks saame tõdeda, et Viimsi vald on arengus väga jõudsalt edasi liikunud, seda ennekõike haridusvõimaluste ja elukondlike teenuste pakkumisel. Kasvanud on integratsioon Tallinnaga. Viimsi vald on konkurentsivõimeline ja atraktiivne elu-, töö- ja vaba aja veetmise kvaliteetkoht Tallinna linnastus. Vallal on tugev potentsiaal, et jätkata iseseisva omavalitsusüksusena, pakkudes oma elanike tulevikuperspektiivi, kvaliteetseid avalikke teenuseid ja turvalist elukeskkonda. Viimsi-Haabneeme-Miiduranna kolmnurgast on kujunemas tugev polüfunktsionaalne keskus, mis juba täna pakub mitmekesiseid töökohti ja ületab oma funktsioonidelt Viimsi valla administratiivpiirid. Oluline on kohapeal panustada suuremat lisandväärtust loovate töökohtade loomisse ja seeläbi innovaatilistesse lahendustesse vallas väärt elukeskkonna kujundamisel.

4. VIIMSI VALLA VISIOON, MISSIOON JA MÕÕDIKUD

4.1. Viimsi valla visioon 2030

Joonis 10. Viimsi valla visioon

Viimsi valla visiooni täpsustavad järgmised komponendid:

- Viimsi vald on Läänemere piirkonnas konkurentsivõimelise majandusega, mida iseloomustab keskkonnasõbralik ja teadmispõhine ettevõtlus. Viimsi valla majandusarengu edukuse alus on soodne positsioon Tallinna linnastu majandusruumis, mis tugineb kohalikele eeldustele ja uuendusmeelsele ettevõtluskeskkonna arengule. Valla territooriumil asub sadamatele tuginev transiidi- ja logistikaäri, üha enam laieneb merelist asendit ärakasutav väärtturism ja puhkemajandus. Uute töökohtade rajamine toimub nii kohaliku nõudluse kui ekspordi baasil. Avalike teenuste osutamisel kasutatakse erinevaid ärimudeleid, millesse on kaasatud kogukonnad. Toimib tõhus IT-lahendustel põhinevate teenuste osutamine. Kasvab nutikate ja tasuvate töökohtade arv kohapeal. Hinnatud tööd pakuvad valla elanikele ka Tallinna linnastu teised ettevõtted ja asutused.
- Viimsi valla elanikud on eesti riigi kestlikkust väärtustavad, tegusad, edukad ja motiveeritud elanikud. Elanike tugev kodukoha identiteet ja seotus vallas toimuvaga põhineb elujõulisel kodanikuühiskonnal. Tugev külaliikumine,

külavanemate ja kodanikeühenduste kaasatus valla juhtimisse on kohalikul demokraatial põhineva arengu nurgakivi.

- Viimsi vald on loodussõbralik, miljööväärtuslik ja turvaline elupaik. Läbi mõeldud eluasemepoliitika, sidus ja loodust hoidev vallaruum võimaldavad kodu erinevale maitsele. Valla atraktiivne keskus on Viimsi-Haabneeme-Miiduranna kolmnurgas ja seda tasakaalustavad väiksemad keskused. Tagatud on majapidamise nõudmistele vastav tehniline taristu, elanike vajadusi ja asustussüsteemi tasakaalu jälgiv haridus-, sotsiaal- ja kommunaalteenuste osutamine ning ühistransport. Olulist rõhku pannakse lastele, lastega peredele, noorsootööle ja abivajajatele. Vallasisesed teed ja tänavad, sh kergliiklusteed, pakuvad liikumisviisideks valikut ja võimaldavad eri transpordiliikide kombineeritud kasutust säästva transpordi põhimõtetest lähtuvalt. Valla ühendus naaberomavalitsustega põhineb hästi toimival mitmeliigilisel ühistranspordil ja kergliiklusteede võrgustikul. Väikesaartega ühenduste pidamiseks on rekonstrueeritud sadamate taristu ja toimuvad regulaarsed reisiliinid saartele. Tähelepanu all on säästev looduskasutus ja taastuvenergia kasutamine. Looduskaitse, elupaikade hoid ja keskkonda säästev käitumine on osa elanike väärtushoiakutest.
- Viimsi vald pakub kvaliteetset ja tervist väärtustavat elamis-, külastus- ja puhkekeskkonda. Viimsi vallas osutatakse mitmekesiseid ja kvaliteetseid avalikke teenuseid vastavalt inimeste elukaarele. Viimsi vald positsioneerub rannarahva koduna ja mälupaigana, atraktiivse kultuuri- ja tervisekeskusena, mereturismi ja saartele atraktiivsete külastuste pakkujana.
- Viimsi vald on positiivse imagoga, tõhusa dünaamilise juhtimisega kohalik omavalitsus. Vallavolikogu ja -ametnikud on pädevad oma alal asjatundjad ja motiveeritud elanikke teenima. Olulisel kohal on vallavõimude avatus ja koostöö, milles on partneriteks riigiasutused, omavalitsused, eraettevõtted ja vabakonnad. Viimsi vald on tuntud rannarahva koduna.

4.2. Viimsi valla kohaliku omavalitsuse missioon

Viimsi vallavolikogu ja -valitsuse missioon on luua elanikele parim arengu- ja elukeskkond Eestis, kindlustada omavalitsusüksuse kõrge haldussuutlikkus, mis tagab omavalitsuslike ülesannete kvaliteetse, kättesaadava, õigeaegse ja tõhusa täitmise, olla kogukonna eestvedaja, usaldusväärne ja stabiilne partner.

4.3. Viimsi valla visiooni saavutamise hindamise mõõdikud

Viimsi valla visiooni saavutamise hindamiseks määratleti viie aasta perspektiivis mõõdikud. Iga mõõdiku kohta fikseeriti algtase aastal 2017 ja soovitud sihtväärtus 2022.

Tabel 1. Viimsi valla visiooni saavutamise hindamise mõõdikud

Mõõdik	Algtase 2017	Sihtväärtus 2022
Elanike arv ⁸	19 042	21 700
Demograafiline töösurve indeks ⁹	1,72	1,75

⁸ Rahvastikuregistri andmed

⁹ Demograafiline töösurve indeks mõõdab eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte ja sealt vanuse tõttu välja langevate inimeste suhet. Kui indeks on ühest suurem, siis siseneb tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanuse tõttu potentsiaalselt välja langeb.

Maksumaksjate arv (üksikisiku tulumaksu maksjate arv, kelle maksust laekub osa valla eelarvesse)	8 893	9 500
Keskmine brutosissetulek kuus (eurot)	1 505	1 850
3. taseme haridusega inimeste osakaal 15-74 vanusrühmas (%)	43,7	44
Tööhõive määr 20-64 aastaste vanusgrupis (%)	73	75
Lasteaias käivate laste osakaal (%), kohtade tagatus		
lapsed 0-2 aastat	32,6	35,0
lapsed 3-7 aastat	81,5	100,0
Elanike osakaal, kes saavad ühisveevärgist nõuetele vastavat joogivett, %	83	96
Liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaal 16-64-aastaste vanusgrupis, % ¹⁰	35,6	55
Kaitstavate alade pindala Viimsi valla pindalast, %	77,6	80,0
Reostusõnnetusele reageerimise suutlikkus merel 24 tunni jooksul, km ² ¹¹	2,4	2,4
Küla- või alevivanematega hõlmatud külade/alevike osakaal (%)	91	100

4.4. Valla arendamise põhiväärtused

Viimsi valla arendustegevustes ja omavahelises suhtluses lähtuvad valla juhtimis- ja haldusstruktuurid järgmistest põhiväärtustest:

- **Pädevus** - valda juhitakse, avalikke teenuseid osutatakse ja ressursse hallatakse lähtudes parimatest teadmistest, oskustest, kogemustest ja demokraatlikult jagatud väärtustest. See tagab, et valla juhtimisalased otsustused ja teenused lähtuvad vallaelanike põhjendatud vajadustest, pikaajalistest eesmärkidest ja ressursside otstarbekast kasutamisest. Toimib väärtustel põhinev õppiv organisatsioon. Teenuste osutamisel kasutatakse laialdaselt IKT-võimalusi, ei klammerduta jäikadesse institutsionaalsetesse raamidesse.
- **Terviklähenedmine** - valla erinevaid eluvaldkondi käsitletakse omavahel seostatuna, tervikliku kogumina. Süsteemselt jälgitakse eri valdkondade arenguid ja soodustatakse horisontaalset ja vertikaalset koostööd eri struktuuriüksuste vahel, võttes arvesse ka väliskeskkonnast tulevaid muutusi.
- **Koostöö ja kogukonna kaasatus** - avaliku, era- ja kolmanda sektori ühistöös panustatakse parimate lahendite kasutamiseks vallaelanike huvides. Valla kestlikkuse ja konkurentsivõime kindlustamiseks rakendatakse osapoolte koordineeritud tegevust ja strateegilist partnerlust. Keskkel kohal on vallaelanike kaasatus otsustusprotsessidesse, milles oluline koordineeriv roll on külavanematel.

4.5. Viimsi valla arengufookus, strateegilised eesmärgid ja tegevused aastateks 2018-2022

Keskseks väljakutseks Viimsi vallale on suutlikkus tulla toime elanike arvu kasvuga, sellest tuleneva sotsiaalse- ja tehnilise taristu kooskõlla viimine elanike vajadustega. Ennekõike seondub see kvaliteetse ja privaatse elukeskkonna tagamisega ja tihelioleku edasises suurendamise ärahoidmisega väljapool

¹⁰ Allikas: Eesti Tervisearengu Instituut (Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring)

¹¹ Allikas: Siseministeerium

vallakeskust. Keskkel kohal on lastele ja noortele õpikeskkonna pakkumine, sh lasteaia ja koolikohtadega kindlustamine, mille areng on viimastel aastatel väga positiivne. Seoses investeringutega kinnisvaraarendusse on tähtsal kohal inimtegevuse tasakaalustamine loodusega (näiteks miljööväärtuse hoidmine, koormustaluvusega arvestamine, looduskaitse ja elupaikade hoidmine, energiasääst, ehitiste väärt arhitektuurilise lahenduse tagamine, säästva liikumiskeskonna kujundamine jms) ja keskkonnariskide maandamine. Oluliselt enam on vaja valla arengut sidustada merelise eripäraga. Avalike huvide täitmiseks on vaja jätkata maade munitsipaalomandisse taotlemist. Võttes arvesse, et valla eelarves puuduvad kõigi arenguvajaduste rahastamiseks omavahendid, on oluline suurendada valla võimekust konservatiivse eelarvepoliitika raames hankida eelarveväliseid vahendeid. Valla majanduspotentsiaali suurendamise eesmärgil on vaja investeringuid teadmispõhistesse, keskkonnasõbralikesse ja tasuvatesse töökohtadesse kohapeal. Väikesaartel majanduselu turgutamiseks on oluline toetada väärtturismi arendamist. Selle üheks eelduseks on stabiilne ja turvaline ühendus mandri ja saarte vahel. Valla mandriosa avatud tööturu tarvis on vaja jätkuvalt investeerida transpordiühendusse eelkõige Tallinnaga. Oluline on laiendada elanike ja külavanemate informeeritust ning kaasatust valla otsustusprotsessidesse, panustada kodanikuühiskonna arengusse laiemalt. Valla tuleviku seisukohalt on tähtis toetada elanike tervist väärtustavat käitumist, et pikendada nende tervelt elatud aastate arvu. Selleks tuleb vallal tagada kvaliteetsed ja mitmekesised vaba aja veetmise võimalused.

Aastatel 2018-2022 keskendutakse viiele valdkonnale, nende all 14 eesmärgi saavutamisele ja iga eesmärgi raames määratletud ülesannete elluviimisele (Joonis 11). Eesmärkide all peetakse silmas tulevikus soovitatavalt avalduvat seisundit, mille saavutamise nimel teostatakse erinevaid tegevusi. Viimaste osas toimub nende jooksev täpsustamine ja neile konkreetse sisu andmine vallavalitsuse igapäevatoos. Seega on nimetatud eesmärkide ja ülesannete täitmise saavutamine konkreetsete tegevuste tasandil vaja viia iga asjasse puutuva vallaametnikuni, hallatava asutuse ja koostööpartneri tööplaanidesse.

A. Jätkusuutlik looduskasutus, säästva arengu põhimõtete järgimine ja ökoloogilise jalajälje vähendamine

1. Eesmärk: Vastutustundlik suhtumine loodusse ja valla kõrge miljööväärtus

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Elanikkonna keskkonnateadlikkuse suurendamisele ja loodust säästvale käitumisele kaasa aitamine, sh loodust austava käitumise omaksvõtmine, energia kokkuhoid, jäätmete vähendamine.
- Loodusväärtuste kaitse, elupaikade säilitamine, rohevõrgustiku ja selle osade, Natura 2000 alade ning kohalike maastiku- ja looduskaitsealade laiendamine, kehtivate kaitsekorralduskavade täitmine.
- Muuga sadamast lähtuvate keskkonnariskide maandamine.
- Ehitusalase järelvalve tõhustamine.
- Loodus- ja kultuurimälestiste heakorrastamine ja külustuskohtade viidastusega tagamine.
- Korterühistute energiasäästu alase tegevuse koordineerimine.
- Energiasäästu saavutamine erinevate meetmete kasutamisega (LED valgustus, alternatiivsed liikumisvõimalused jms).
- Saarte looduse, elulaadi ja omapära säilimise tagamine, nende looduskasutuse koormustaluvuse selgitamine tulenevalt inimtegevuse koormusest ja vajadusel keskkonda säästvate regulatsioonide täiendamine (näiteks külustuste ja põhjavee kasutamisega seonduv).

Joonis 11. Viimsi valla arengukava ülesehituse mudel

- Rannaaladele avaliku juurdepääsu tagamine.
- Elukeskkonda risustavate lagunenenud hoonete lammutamine ja avaliku ruumi heakorrastamine.
- Maade munitsipaliseerimine parkide ja haljasalade tarvis. Viimsi valla metsade säästliku majandamise tagamine.

2. Eesmärk: Maandatud keskkonnariskid

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Viimsi valla riskianalüüsi ajakohastamine.

- Viimsi valla keskkonnaseisundi pidev analüüs, sh Muuga Sadama keskkonnariskide seire ning elukeskkonnale kaasnevate ohtude maandamine.
- Järelvalve tõhustamine keskkonnariskide maandamise üle ja valmisoleku parendamine õnnetustele kiireks ja asjakohaseks reageerimiseks.
- Meetmete rakendamine merekeskkonna seisundi halvenemise vältimiseks ja reostusriskide vähendamiseks, merereostusõnnetusele reageerimise suutlikkuse tõstmine.

B. Tasakaalus asustussüsteem ja hästi toimiv taristu.

3. Eesmärk: Elanike vajadusi rahuldav tehniline taristu

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Eanike registreerimise tõesuse tagamine, elukoha registreerimise korrastamine Viimsi valda.
- Haridusasutuste võrgu korrastamine, lasteaia ja koolikohtade ning huvihariduses õppekohtade tagamine vajadusest lähtuvalt.
- Sõidu-, kergliiklus- ja kõnniteede ehitamine ja renoveerimine, liikumise turvalisemaks muutmine: ühistranspordi taskud, ülekäiguradade märgistus, liikluskorraldus, bussiootepaviljonide paigaldamine ja valgustamine. Viimsi keskuse bussipeatuse reisirajatiselähtumise elluviimine.
- Teede omandisuhete korrastamine ja teede investeerimisvajaduste jooksev hindamine.
- Vee- ja kanalisatsioonisüsteemi vastavuse tagamine valla asustuse arengu ning kaasaaegsete tarbimise ja loodushoiu nõuetega.
- Sademevee käitlussüsteemide renoveerimine ja ehitamine liigvee ärajuhtimiseks.
- Tänavavalgustuse renoveerimine ja ehitamine, tänavavalgustussüsteemide ehitamine energiasäästlikumaks.
- Väikesadamate infrastruktuuri väljaarendamine. Lautrikohtade taastamine. Avalike slipiteede rajamine.
- Vaba aja taristu rajamine: laste mänguväljakud, spordiplatsid, staadion, terviserajad, ranna- ja puhkealad, koerte treeningplatsid.
- Merega seotud vaba aja tegevuste ja mereäärsete puhkamisvõimaluste laiendamine, sh Haabneeme ja Rohuneeme supelrandade, Viimsi poolsaare idarannikule supluskohtade ning Randvere ja Püüsi ranna- ja puhkealade arendamine. Rannaaladel tervisespordi viljelemiseks vabas õhus spordivahendite paigaldamine.
- Viimsi promenaadi (Viimsi-Tallinn kallasrada) rajamine, kaldakindlustuste rajamine randade erosiooni vähendamiseks.

4. Eesmärk: Tasakaalus asustussüsteem

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Viimsi valla polütsentrilise, väärt arhitektuuriga ja merele avatusega keskuse väljaarendamine Viimsi-Miiduranna-Haabneeme kolmnurgas. Valla ida- ja lääneranniku tasakaalustatud arendamine kogukonnavaadustest lähtuva taristu ja avalike teenustega.
- Viimsi valla üldplaneeringu ajakohastamine, planeeringulise ja arhitektuurse terviklikkuse ning miljööväärtuse tagamiseks asjakohaste teemaplaneeringute koostamine ja arhitektuurikonkursside läbiviimine.

- Viimsi vallakeskuse arengufondi moodustamine, eesmärgiga tagada avalike huvide kaitse ja konsolideerida arendajate huvisid.

5. Eesmärk: Kvaliteetne ja turvaline, valla kõiki piirkondi ühendav ja naaberomavalitsustesse kiiret liikumist pakkuv mitmeliigiline transpordisüsteem

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Ühistranspordi toimimise pidev seire ja elanike liikumisvajadusest tulenev liikumise korralduse optimeerimine valla sees ja naaberomavalitsustega ühenduste pidamiseks, sh süsteemi „Pargi ja reisi” arendamine ja koolibussiga jätkamine.
- Mandri ja püasustusega saarte vahelise aastaringse liiklusvõimaluse kindlustamine. Naissaare kandmine püasustusega väikesaarte nimistusse ja investeeringute tegemine sadamaehitistesse ja saarel külastuskeskuse arendamisse.
- Autoliiklusele alternatiivsete liikumisvõimaluste pakkumine, sh rööptranspordi (uurida trammiliikluse tasuvust ja rahastamisvõimalusi Tallinna-Viimsi lõigul), kergliikluse ja veesõiduvahendite integreeritud liikumissüsteemi arendamine.

C. Avalike teenuste parem kvaliteet ja kättesaadavus

6. Eesmärk: Lastesõbralik ja kvaliteetne õpikeskkond

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Lasteaia- ja koolikohtade tagamine, lasteaia-, üldharidus- ja huvikooli õppekohtade arvu suurendamine ja hariduse omandamise võimaluste kindlustamine kaasaegses ja nõuetele vastavas õpikeskkonnas, sh koostöös riigiasutustega, naaberomavalitsustega ja erasektoriga. Kodulähedase ja võrdseid võimalusi pakkuva haridusasutuste võrgustiku kujundamine. Investeeritavad haridusobjektid: Uus-Pärtle lasteaed, uus kool Vehema teele, Kaunite Kunstide Kool, Püünsi kooli väliväljakute rajamine, Püünsi kooli juurdeehitus, Haabneeme Kooli juurdeehitus, uus Viimsi raamatukogu ja Viimsi vallamaja, Randvere kooli spordiväljaku rajamine, Leppneeme purjespordikeskuse teise hoone ehitamine.
- Iga lapse individuaalsusega arvestamine ning tingimuste loomine koolist väljalangevuse vähendamiseks ja sujuvaks üleminekuks ühelt kooliastmelt teisele. Õpilastele mitmekesisemate võimaluste pakkumine enda huvi- ja võimete kohase õppevaldkonna valimisel.
- Digioskuste arendamine ja ligipääsu tagamine uue põlvkonna digitaristule. Õppekavades hariduse praktilisuse suurendamine;
- Kaasava hariduse käsitluse laiendamine, parem haridusasutuste tegevuste koordineerimine. Perede suurem kaasamine hariduslikesse ja meelelahutuslikesse tegevustesse (pereklubid, tervise alased loengud, suhtlemistreeningud, käitumiskeskustega lapse kasvatamine jms).
- Noorte karjäärinõustamise ja -planeerimise süsteemi arendamine, lastes ettevõtlikkuse ja loovuse toetamine ning noorte ettevõtlikkusele ja selle arendamisele suunatud õppekavade rakendamine, õppijate ja nende vanemate haridusvalikute alase nõustamise tõhustamine.
- Koolikultuuri arendamine, õpetajate keele- ja arvutioskuste parandamine, õpetajatöö motiveerituse ja efektiivsuse tõstmine. Eesti keele õppe läbiviimise toetamine muukeelsete sisserändajate lõimumiseks kogukonda.

- Kaunite Kunstide Kooli rajamine. Viimsi Raamatukogu võrgu kaasajastamine teenuste osutamise laiendamiseks. Haridusasutuste ja raamatukogude IKT haldamise ja investeeringute kulude optimeerimine.
- Parimate lõpetajate ja õpetajate tunnustamine.
- Eralasteaedade ja -koolide tegevuse toetamine läbi pearahasüsteemi.
- Õppijate terviseteadlikkuse tõstmiseks meetmete rakendamine. Tasuta koolilõuna ja ühistransport õppijatele kõikides kooliastmetes.
- Õpilasmaleva tegevuse jätkamine ja malevas osalevate noorte osakaalu suurendamine.
- Võrdsed võimalused elukestvaks õppeks ja õppes osaluse kasv. Täiskasvanute õppe võimaluste laiendamine.
- Haridusasutuste osalemise suurendamine kogukonnaelus (lasteaed ja kool kui avatud polüfunktsionaalsed keskused). Era- ja mittetulundussektori suurem kaasamine kvaliteetse hariduse andmisse.

7. Eesmärk: Abivajaja-kesksed sotsiaalteenused ja -toetused ning kättesaadav ja kvaliteetne esmatasandi arstiabi

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Sotsiaalhoolekandes osutatavate teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse suurendamine. Avahoolduste laiendamine ja erivajadustega isikute vajaduste varajase märkamise ja abivajajatele tõhusa abi osutamine.
- Sotsiaaltoetuste vajaduspõhisuse suurendamine, universaaltoetuste mahu vähendamine. Sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjelduste koostamise jätkamine, nende elektrooniliselt kättesaadavaks tegemine
- Sotsiaaltöö alase koostöö arendamine vabaühendustega, kodanikualgatuste ja vabatahtliku töö julgustamine. Eakate päevakeskuste ja avahooldusel põhinevate teenuste arendamine.
- Erivajadustega lastele päevahoiuteenuse võimaldamine ja isiklike abistajate teenuse pakkumine HEV lastele lasteaedades koostöös lasteasutustega.
- Eluasemeteenuse kättesaadavuse suurendamine läbi sotsiaalkorterite ehitamise ja üürimise
- Töötutele ja erivajadustega inimestele töövõimalustest parem teavitamine ja nende tööle aitamiseks jõupingutuste tegemine.
- Kriisis või majanduslikes raskustes perede toetamine ja abistamine, sh pereabilise, tugiisiku ja tugipere teenuste arendamine, perenõustamisteenuste kättesaadavuse parandamine.
- Valla tervise- ja perede heaolu profiili koostamine ja sellest tulenevate arenguvajaduste määratlemine.
- Ravimite kulude osaline kompenseerimine eakatele.
- Erakorralise arstiabi kättesaadavuse paremaks tagamiseks Tallinna Kiirabi tegevuskulude katteks vahendite eraldamine.

- Perearsti tegevuse toetamine arstiabi kättesaadavuse tagamiseks vallas, sh väikesaarte elanikele vältimatu arstiabi tagamine. Kvaliteetsete ja tõhusate tervishoiuteenuste osutamiseks perearstide ja -õdede ning teiste tervise alaste tugiteenuste tervisekeskusesse koondamine.
- Perekesksete väärtushinnangute kujundamine. Perede nõustamisteenuste ja lastekaitse tugivõrgustiku arendamine lapsevanema, haridus- ja sotsiaaltöötaja koostöös. Perede toetamine läbi perekeskuse loomise.
- Tervisekäitumise propageerimine (terviseüritused, tervisliku toitumise propageerimine lasteasutustes jms) ja terviseedenduse kohta materjalide (voldikud, teabekirjandus) koostamine ja levitamine.

8. Eesmärk: Inspireeriv kultuuriruum, rannarahva pärandit väärtustav ja mitmekesiseid vaba aja veetmise võimalusi pakkuv loomekeskkond

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- SA Rannarahva Muuseumi, külaseltside jt valla institutsioonide ajaloo-alaste projektide kaasrahastamise toetamine, sh toetus rannarahva kultuuri-pärandi kogumiseks, säilitamiseks, teadustööks ja tutvustamiseks. President Lennart Meriga seotud pärandi jäädvustamine.
- Kunsti ja rahvaloomingupärandi aktiivne tutvustamine, paikkonna ajaloo uurimise ja teadustöö soosimine. Kirovi kalurikolhoosi muuseum-turismiatraksiooni väljaehitamine endise muuseumi ja kolhoosi peakontori Haabneeme keskuses.
- Valla traditsiooniliste kultuurisündmuste läbiviimise toetamine, sh Viimsi valla nn nimeürituste korraldamine. Suurürituste, festivalide, kontsertide, näituste ja noorteprogrammide läbiviimisele ja korraldamisele kaasaaitamine.
- Noorteprojektide ja programmide toetamine.
- Kirikukoguduste tegevuse toetamine.
- Spordialade rahastamise süsteemi arendamine.
- Kaunite Kunstide Kooli idee edasiarendamine ja selle realiseerimiseks tegevuse jätkamine.
- Multifunktsionaalse Viimsi vabaõhulava ehitamine kultuuriürituste korraldamiseks.
- Klindiastangu tervisekompleksi väljaehitamine: terviserajad, laskumispõlv, seikluspark, vaatamisväärsused ja matkarajad.
- Kultuurisündmustest aktiivne teavitamine, elanike aktiivne kaasamine kultuurisündmuste läbiviimisele.
- Valla territooriumil asuvate muinsuskaitse objektide säilitamise ja kaitse korralduse parendamine, lähiajaloost pärit muinsuskaitsele väärtusega objektide kaitse alla võtmine.
- Karulaugu klindi all olevate nn tünnide piirkonna rekonstrueerimine atraktiivseks kunstiruumiks.
- 100 tamme pargi loomine Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks.
- Monumentaalkunsti paigaldamise toetamine Viimsi valla avalikku ruumi, skulptuuride ja mälestusmärkide rajamine, sh president Lennart Meri mälestuseks.

- Uuringu läbiviimine loomeettevõtluse olukorra selgitamiseks vallas ja ettepanekud toetusmeetmete väljatöötamiseks.

9. Eesmärk: Turvaline elukeskkond

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Politsei töö toetamine ja politseikontrolli tihendamine vallas. Täiendavate meetmete rakendamine avaliku korra kindlustamiseks, sealhulgas abipolitseinike formeeringu tegevuste toetamine.
- Turvalisuse seire tugevdamine. Veebikaamerate paigaldamise jätkamine valla avalikesse kohtadesse.
- Tsiviilkaitse kontseptuaalsete lähtekohtade väljatöötamine Viimsi valla elanike turvalisuse tagamiseks, sellest tulenevate põhimõtete arvestamine valla arendus- ja planeerimistegevuses.
- Naabrivalve liikumise ja korteriühistute tegevuse toetamine.
- Keskkonnaseire süsteemi arendamine, meetmete tagamine valla riskianalüüsis toodud ohtude ennetamiseks ja ohu ilmnemisel asjakohaseks kiireks reageerimiseks. Riskianalüüsi ja strateegilise mürakaardi koostamine Muuga Sadama piirkonnas.
- Merepäästevõimekuse arendamine.
- Viimsi Turvalisuspäevade korraldamine.

D. Atraktiivne ettevõtluskeskkond

10. Eesmärk: Ettevõtlikkust, innovaativsust ja keskkonnasõbralikkust väärtustav ärikeskkond, tasuvad ja targad töökohad

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Koostöö ettevõtluse tugistruktuuridega, ettevõtjate nõustamine ja projektide koostamise toetamine koostöös Harjumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskusega (HEAK).
- Töötajate täiend- ja ümberõppe korraldamine koostöös Töötukassaga, riskirühma kuuluvate elanike töö leidmisele kaasaitamine.
- Muuga Sadamas ja tööstusalal ettevõtete liikumine keskkonnasõbraliku ja sotsiaalselt vastutustundliku ettevõtluse suunas, keskkonnariskide maandamise järevalve asjatundlikkuse tagamine.
- Viimsi valda uute tööstusalade rajamiseks kontseptuaalsete lähtekohtade koostamine, eesmärgiga luua vallas eeldusi, et tekiks uusi keskkonnasõbralikke töökohti ja toetada ettevõtlusklastritel põhinevat kõrget lisandväärtust loovaid töövoimalusi.
- Viimsi vallavalitsuse struktuuriüksuse Viimsi Konverentsid moodustamine, et muuta valla külastuskeskkond atraktiivsemaks ja pakkuda valla ettevõtjatele uusi arenguvõimalusi.
- Õpilasfirmade loomisele kaasaitamine, ettevõtlike lasteaedade ja koolide liikumise toetamine.
- Viimsi valla taluturu arendamise jätkamine.
- Valla ettevõtlusalaste trendide analüüs, sh sektorspetsiifiliste ülevaadete koostamine (tootmine, loomemajandus jms).
- Viimsi valla ettevõtjate ja valdkonnaspetsialistide kokkusaamiste (ümarlaudade, temaatiliste seminaride) korraldamine, sotsiaalselt

vastutustundlike ja kogukondadega koostööd tegevate ettevõtjate tunnustamine.

- Ettevõtjate suurem kaasamine valla otsustusprotsessi ja vallas läbiviidavate mittetulunduslike ürituste korraldamisse. Viimsi vallavalitsuse juurde ettevõtjate ümarlaua moodustamine.

11. Eesmärk: Aastaringne turismi ja puhkemajanduse sihtkoht, looduse ja terviseturismi piirkond

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Viimsi valla turismiklastri moodustamine.
- Rannarahva Muuseumi ja Vabaõhumuuseumi väljaarendamise jätkamine rannarahva kultuuripärandi ja elustiilikeskuseks. Turismiinfopunkti (keskuse) arendamine SA Rannarahva Muuseum baasil ja turismiinfopunktide loomine Pranglil ja Naissaarel. Virtuaalse turismiinfokeskuse visitviimsi.com avamine.
- Maastiku- ja looduskaitsealadel elukeskkonda ja kaitsekorralduskavasid arvestavate tasakaalustatud rekreatsioonivõimaluste arendamine. Väikesaarte külustuspotentsiaali suurendamine kooskõlas looduse koormustaluvusega.
- Viimsi valla huvi- ja vaatamisväärsuste tutvustamine, siinse külustuskeskkonna atraktiivsemaks muutmine. Kultuuriturismi olulisuse suurendamine. Looduspuhkuse kasutamine keskkonnahariduse ja -teadlikkuse tõstmiseks.
- Kelnase sadama arendamine põhjaranniku üheks väikesadamate võrgustiku tõmbesadamaks.
- Saarte elanike kultuuritraditsioonide ja kogukonna väärtuste säilimise, eksponeerimise ja arendamise toetamine.
- Naissaare külustusatraktiivsuse tõstmiseks teemapargi kompleksne väljaarendamine sh kitsarööpmelise raudtee taastamine.
- Naissaare sadamaala arendamine saare turismikeskuseks sh ööbimis- ja toitlustustingimuste parandamine.
- Keri tuletornikompleksi restaureerimine ja avamine küllastajatele.
- Mereturismi laiendamine, merega seotud tegevusalade viljelemise laiendamine ja nende eksponeerimine koos rannarahva tegemistega.
- Olemasolevate sadamate ning lautrite ja nende omandisuhete korrastamine, merelepääsu võimaluste laiendamine. Haabneeme supelranna arendamine.
- Üritus- ja konverentsiturismi laiendamine (Rannarahva Festival, Nargen Festival, Valgete ööde festival, Muinastulede öö, vabaõhu teatrietendused jne).
- Kultuuriturismi arendamine (Naissaare, Prangli, Rannarahva muuseum koos vabaõhumuuseumiga, Laidoneri sõjamuuseum, Viimsi mõis, Naissaare Peeter Suure Merekindlus).
- Turismiobjektide ja liikumisradade viitade ja infotahvlitega tähistamine.
- Viimsi valla turismi ja külustuste turundamiseks vajaliku teabematerjali koostamine ja levitamine (turismikaardid, infostendid, puutekompuutrid, koduleht visitviimsi.com jne).
- Giidide koolitamine valla tutvustamiseks ja korraldatud retkede läbiviimiseks.

E. Tark valitsemine ja kogukondlike suhete arendamine

12. Eesmärk: Kohaliku omavalitsuse tõhus juhtimine ja ametnike kõrge asjatundlikkus

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Ausa ja maksumaksja raha heaperemeheliku kasutamise põhimõtete rakendamine valla juhtimises.
- Juhtimise ja ametnike vastavuse tagamine valla ees seisvate ülesannete lahendamiseks läbi paindliku juhtimisstruktuuri.
- Ametnike motivatsioonisüsteemi loomine ja personali süstemaatiline koolitamine.
- Viimsi valla valdkondlike arengukavade, planeeringute ja teiste valla arengut suunavate dokumentide koostamise, menetlemise ja täitmise süsteemi ajakohastamine. Eri aegadel ja erinevate meetodikate alusel koostatud dokumentides võetud kohustuste kriitiline läbivaatamine ja vajadusel tehtud dokumentide muutmine.
- Otsuste tegemine teadmispõhistel alustel ja avalikkuse kaasamisel, valla arengu analüüside koostamine ja valikute ning lahenduste kaalutlemine pädevate otsuste langetamiseks.
- Avalike teenuste internetipõhise osutamise arendamine. Viimsi valla kodulehe ajakohastamine.
- Maa munitsipaliseerimine avalike ülesannete täitmiseks.
- Viimsi valla ehitustegevuse ja heakorraeeskirjade üle täitmise kontrolli tõhustamine.
- Valla mainekujunduse ja avalike suhete arendamine. Kaasaegsete digivõimaluste aktiivne kasutamine teavitustegevuses.

13. Eesmärk: Tugev identiteet koduvallaga ja kogukonna kaasatus valla otsustusprotsessidesse

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Valla polüfunktsionaalse ruumstruktuuri edasiarendamine, valglinnastumise protsessi kontrolli all hoidmine.
- Külaliikumise ja kogukonna arengule suunatud kohalike omaalgatuslike tegevuste toetamine, kodanikuühiskonna arengule kaasaaitamine.
- Külavanemate rolli ja osaluse suurendamine valla otsustusprotsessides, regulaarsed valla juhtkonna ja külavanemate kohtumised ning kokkulepitud lahenduste elluviimine.
- Külades kultuuritraditsioonide säilitamise, tekke ja arengu toetamine. Küla- ja vallapõhiste sündmuste korraldamine.
- Vabaihenduste tegevuse laiendamine, nende kaasamine vallaellu ja kogukonnateenuste arendamisse.
- Aktiivse osalemise jätkamine Leader ja Kalanduspiirkondade säästva arengu programmides.
- Informatsiooni kättesaadavuse ja infolevi parandamine, vallajuhtide regulaarsed ühisarutelud elanikega valla arengute tutvustamiseks ja tagasiside saamiseks.

14. Eesmärk: Tulemuslik koostöö naaberomavalitsuste ja partneritega

Ülesanded eesmärgi saavutamiseks:

- Koostöö naaberomavalitsustega ühistranspordi, haridus- ja sotsiaalhoolekandeasutuste, ühisvee- ja kanalisatsioonisüsteemide ning reovee puhastamise, jäätmekäitluse, kergliiklusteede ja valda suunduvate magistraalteede arendamisel.
- Koostöö Tallinna ja keskvalitsusega saartel majandustegevuse elavdamiseks (veetranspordi arendamine, sadamate ja lautrite rekonstrueerimine).
- Keskkonnariskide hindamise, keskkonnajärevalve ja päästevõimekuse alase siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine kriisiolukorras kiireks reageerimiseks.
- Jõustruktuuride ja välimatu arstiabi korraldamine koostöös naaberomavalitsustega.
- Euroopa Liidu struktuurivahendite, erakapitali ja doonorite vahendite kaasamine valla arenguprojektide realiseerimisse.
- Rahvusvahelise koostöö arendamine kohalike omavalitsustega valla huvidest lähtuvalt, valla elanike, seltsingute ja institutsioonide piiriülestele koostöösuhetele kaasaaitamine.

5. VIIMSI VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2018-2022.**5.1. Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos****5.1.1 Riigi tasand**

Eesti sisemajanduse koguprodukt kasvas 2016. aastal 2,0%. Kasv peaks järgmise kahe aasta jooksul kiirenema, ulatudes 2017. aastal 2,5%ni ja 2018. aastal 3%ni. Sisenõudlus püsib endiselt eelkõige eratarbimise toel, mis põhineb palgatulu kiire kasvu jätkumisel. Lisaks toetas jõuliselt kasvavate sissetulekute ostujõudu tarbijahindade langus aasta esimesel poolel. Hinnaindeksi kasv hoogustus 2017. aasta alguses, seoses aktsiiside tõusuga (kütus). Investeeringute mahud on püsivad stabiilsed, kusjuures suure osa annab Euroopa Liidu projektitoetustest saadud abi. Keskmise palga kasvutempo ei ole vaatamata majanduskasvu aeglustumisele seni oluliselt muutunud. Osaliselt oli palgakasvu kiirenemise taga oluliselt suurenenud preemiate maksmine, kuid kasv kiirenes ka preemiaid arvestamata 7%ni. Kiire palgakasv tuli kasumite vähenemise hinnaga, mis ei saa reeglina kaua jätkuda. Samas hinnatakse ettevõtete finantsseisu endiselt heaks, mistõttu võib arvata, et palgasurvelele on aidanud vastu pidada kogunenud kasumid ning madala investeerimisaktiivsuse tõttu vähene finantseerimisvajadus. Ootused on, et palgakulude suhe SKPsse jääb lähiaastatel praegusel tasemel püsima, kuid pikemas perspektiivis aitab seda langetada tööjõumaksude vähendamine. Reaalpalga kasv aeglustub järgnevatel aastatel alla 3 protsendi inflatsiooni taastumise tõttu. Viidatud riigi eelarvestrateegias tuuakse välja olulised majandusnäitajad (Tabel 2).

Tabel 2. Majanduse põhinäitajad ja nende prognoos

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
SKP reaalkasv	1,6	2,4	3,1	2,8	2,7	2,7
Tarbijahinna indeks	0,1	3,3	2,7	2,5	2,5	2,0
Tööhõive kasv	0,6	0,5	0,2	0,1	0,0	0,1
Töötuse määr	6,8	7,8	8,9	9,5	9,6	9,6
Keskmine palk (eurot)	1 144	1 211	1 272	1 340	1 411	1 482
Palga reaalkasv	7,2	2,5	2,3	2,9	2,7	3,0

Eesti majanduse vastupanuvõime riskidele on paranenud tänu erasektori väiksemale laenukoormusele, probleemsete laenude vähenemisele ja suurenenud säästudele. Eesti majanduskasvu võivad ohustada Euroopa riikide majanduskasvu taastumise ebakindlus ja geopoliitilised pinged. Majanduskasvu ohud võivad puudutada teravalt üksikuid valdkondi, nagu tõestasid ka hiljutised kaubandussanktsioonid.

Vabariigi Valitsuse prioriteetideks lähiaastatel¹² on viia Eesti välja majandusseisakust. Selleks soovitakse viia maksumäär 2019. aastaks alla 34,1 protsendi (2015. aastaks oli näitaja 34,2%) ja suurendada tootlikkust Euroopa Liigu keskmisest 79 protsendini aastaks 2019 (2015. aastal oli näitaja 71,1%).

Kohalikke omavalitsusi puudutavas osas lubatakse, et viiakse läbi haldusreform ja toetatakse rahaliselt omavalitsusi. Üle vaadatakse kohalike omavalitsuste ülesanded ja rahastamine.

Valitsuse eelarvepoliitika põhieesmärk on, et eelarvepoliitika on jätkusuutlik ja makromajandust tasakaalustav. Selleks on kavas toetada makromajanduslikku stabiilsust läbi turgude paindlikkuse ja efektiivsuse ning ohjata majanduse tasakaalustatud arengut ohustavaid riske. Sihiks on, et eelarvepoliitilised otsused toetavad maksimaalselt makromajanduslikku stabiilsust, ohjavad majanduse tasakaalustatud arengut ohustavaid riske ning parandavad majanduse kasvupotentsiaali ja tööhõivet. Tulevaste majanduslangustega toimetulekuks peab olema tagatud piisavate reservide olemasolu ja paindlikkus eelarves tulude ja kulude struktuuri muutmiseks.

[Euroopa Komisjon esitas kevadised soovitused liikmesriikide majanduse tugevdamiseks.](#) Eestil soovitatakse järgida oma eelarvepoliitikas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetava osa nõudeid. See tähendab, et 2018. aastal tuleks kinni pidada keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Euroopa Komisjoni ühtse meetodika alusel tehtud eelarvepositsiooni hinnangu kohaselt prognoositakse Eestile 2017. aastaks puudujääki 0,1% SKPst ja 2018. aastaks 0,9% SKPst, mis on suurem defitsiit kui seatud keskpika perioodi eelarve-eesmärk.

Rõhutatakse, et Eestis on hästi toimiv tööturg, kuid sissetulekute ebavõrdsus on üks Euroopa Liidu suuremaid. Rikkaima 20% inimeste sissetulekute suhe vaeseima 20% inimeste sissetulekutesse kasvas 2012. aasta 5,4-lt 2015. aastaks 6,2-ni. Ebavõrdsuse suurenemise põhjuseks on kõrge kvalifikatsiooniga töötajate kiire palgakasv, samas kui pensionäride, sotsiaaltoetustest ning töötutoetustest sõltuvate inimeste sissetulekud ei ole viimastel aastatel samas tempos suurenenud. Samal ajal vähenes sotsiaaltoetuste vaesust vähendav mõju 2010. aasta 36%-lt 2015. aastaks 22%-le. Üks soovitustest Eestile on tagada paremini sotsiaalse turvavõrgu piisavus. Lisaks soovitatakse Eestil võtta meetmeid soolise palgalõhe vähendamiseks. Eskätt tuleks selleks suurendada palkade läbipaistvust ja muuta vanemahüvitise süsteemi.

Samuti tuleks Eestil edendada erainvesteeringuid teadusuuringutesse, tehnoloogiasse ja innovatsiooni. Seda tuleks teha muu hulgas teadusasutuste ja ettevõtete koostööd tugevdavate meetmete kaudu.

5.1.2 Viimsi vald

Elanike arvu kasv ületab lähiaastatel 20 000 piiri. Tööhõive on vallas paranenud. Elanike arvu kasvuga suureneb ka maksumaksjate arv vallas ja paraneb maksubaas.

¹² Riigi eelarvestrateegia 2018-2021

Seoses kinnisvara arendusega on kasvutrendis töökohtade arv. Oluline on laiendada Viimsi vallas töövõimalusi, eriti kõrget lisandväärtust loovate töökohtade juurdekasvu soodustamisega.

Valla elanikkond on kiirelt kasvanud ja jätkuvalt on vaja vallas investeerida valikesse teenustesse ja taristusse. Viimsi vallale kuuluvate saarte arendamiseks on vaja investeerida sadamatesse, samuti kohalikku elukeskkonda ja külastuskeskkonda. Kavas on kaasajastada Kelnase sadama ja Leppneeme sadama rajatisi.

Jätkunud on vajadus investeerida uutesse haridusasutustesse. 2009. aastal avati Viimsi Keskkooli juurde Karulaugu kool ja lasteaed, 2012. aastal avati uus Laanelinnu lasteaed, 2013. aasta suvel valmis uus kool Randvere külas. 2017. aastal on plaan ehitada ja avada Uus-Pärtle lasteaed Lubja külas. 2017. aastal valmib Haabneemes Karulaugu kooli juurdeehitus. Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga valmib riigigümnaasium 540 õpilasele 2018. aastal. Tallinnaga on sõlmitud leping ühise õpilasliini toimimiseks, mis on vähendanud osaliselt liikluskooormust, kuid kitsaskoht on jätkuvalt Kadriorus.

Lähiaastatel peaks valla investeeringud hoonetesse avalike teenuste osutamiseks vähenema, mistõttu on võimalused rahaliste vahendite suuremaks panustamiseks igapäevast hooldust nõudvatesse tegevustesse.

6. VIIMSI VALLA TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS.

6.1. Põhitegevuse tulud

Viimsi valla eelarvestrateegia põhitegevuse tulude prognoosid on toodud tabelis 3. Selle tabeli koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia koostamise vorm, kus põhitegevuse tulud on jaotatud oma sisult nelja valdkonda: maksutulud, tulud kaupade, teenuste müügist, saadavad toetused ja muud tegevustulud. Põhitegevuse tulud vaadeldaval eelarvestrateegia perioodil kasvavad. Peamine kasvu mootor on laekumine füüsilise isiku tulumaksust (FIT).

Tabel 3. Eelarvestrateegia põhitegevuse tulud

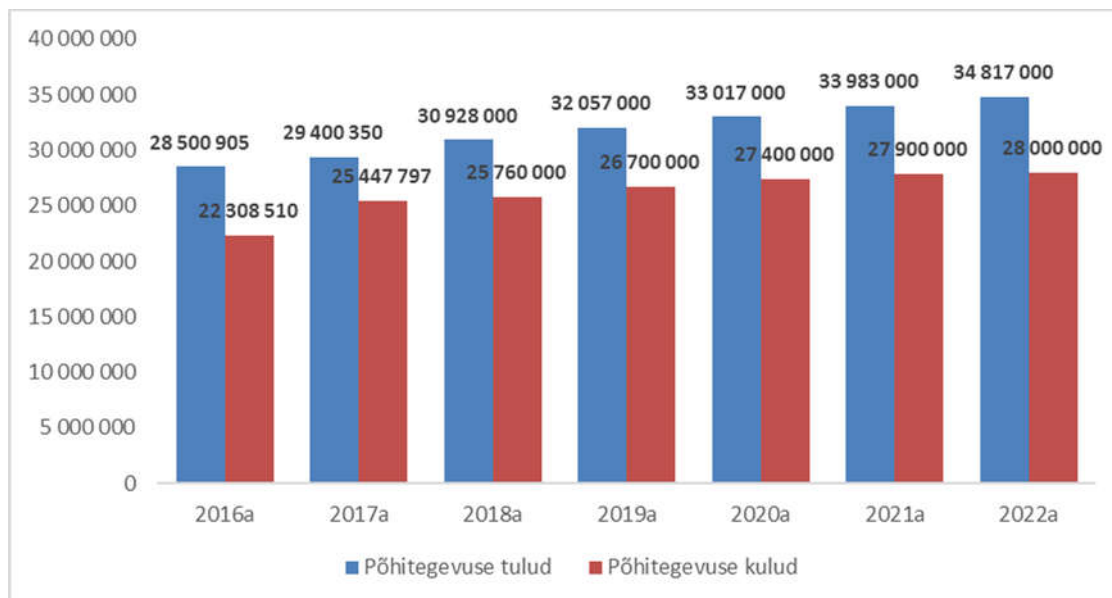
	2016 täitmine	2017 eeldatav täitmine	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	28 500 905	29 400 350	30 928 000	32 057 000	33 017 000	33 983 000	34 817 000
Maksutulud	22 134 608	23 201 500	24 178 000	25 107 000	25 867 000	26 583 000	27 167 000
sh tulumaks	19 551 166	20 651 000	21 568 000	22 487 000	23 247 000	23 963 000	24 542 000
sh maamaks	2 523 339	2 500 000	2 550 000	2 550 000	2 550 000	2 550 000	2 550 000
sh muud maksutulud	60 103	50 500	60 000	70 000	70 000	70 000	75 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 370 757	1 269 970	1 450 000	1 500 000	1 550 000	1 650 000	1 700 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 879 277	4 848 880	5 200 000	5 350 000	5 500 000	5 650 000	5 850 000
sh tasandusfond	0	0	0	0	0	0	0
sh toetusfond	4 000 258	4 544 145	4 500 000	4 600 000	4 700 000	4 800 000	5 000 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	879 019	304 735	700 000	750 000	800 000	850 000	850 000
Muud tegevustulud	116 263	80 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000

Põhitegevuse tulude prognoos näitab suuremate tululiikide kasvu. Kasvu põhjused on järgmised:

- majanduse tõusuga kaasnevad tööhõive paranemine ja sissetulekute kasv ja sellest omakorda maksude laekumine,
- riigi eelarve eraldised kasvavad vastavalt õpilaste arvu suurenemisele ja pedagoogide palga kasvule,
- hindade tõusu katteks on vald sunnitud korrigeerima mitmesuguseid kohamaksu-, osalustasude- ja rendimäärasid.

Põhitegevuse tulude-kulude dünaamikat iseloomustab joonis 12.

Joonis 12. Viimsi valla põhitegevuse tulude-kulude dünaamika

6.2. Maksutulud

Füüsilise isiku tulumaks (FIT) on Eesti kohalike omavalitsuste põhitegevuse tuludest kõige suurema osatähtsusega. Kinnitatud määrade alusel laekub omavalitsustele füüsiliste isikute maksustatavast tulust alates 2014. aastast alates 11,6%. Rahandusministeerium koostab igal aastal prognoosid omavalitsustele laekuva FIT kohta. Prognoositavad laekumise kasvud on seotud sissetulekute tõusuga ja ootused jäävad ca +5% juurde. Viimsi valla FIT laekumine moodustab valla eelarve põhitegevuse tuludest ligikaudu 2/3. FIT laekumise prognoos on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2016 ja prognoos 2017-2022*

Mõju element	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Maksumaksjad	8893	9035	9150	9275	9380	9450	9510
muutus - koef.	1,028	1,016	1,013	1,014	1,011	1,007	1,006
Brutosissetulek	1570	1630	1685	1734	1773	1814	1846
muutus - koef.	1,041	1,038	1,034	1,029	1,022	1,023	1,018
Tulumaksuseadus	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
muutus - koef.	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Koefitsiendid kokku	1,069	1,054	1,047	1,043	1,034	1,031	1,024
FIT laekumine tuh.e.	19 551	20 610	21 568	22 487	23 247	23 963	24 542
Maksumaksjate arvu kasvu panus	517	312	262	295	255	173	152

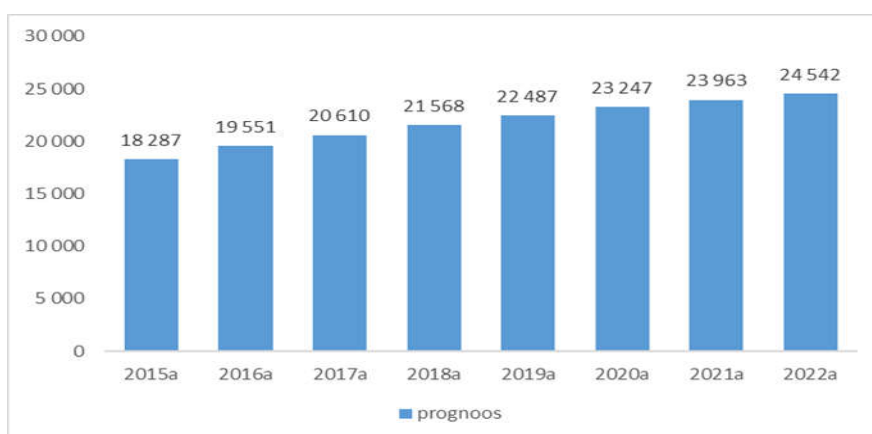

tuh.eurot								
Brutosissetuleku kasvu panus tuh.eurot	746	747	696	624	506	543	426	
Tulumaksuseaduse panus tuh.eurot	0	0	0	0	0	0	0	0
Kogu panus tuh.eur	1 263	1 059	958	919	760	716	578	

* FIT laekumine 2017. aastal on koostatud 2017. aasta 5 kuu tegeliku laekumise järgi ja lubab suurendada prognoosi võrreldes eelarvestrateegias tooduga + ca 800 tuh.eurot.

Iga erineva FIT laekumist mõjutava komponendi mõju on erineva koefitsiendiga. Suurema mõjuga on brutosissetuleku kasv, vähem mõjutab maksumaksjate arvu muutus. Eesti kohalikes omavalitsustes maksumaksjate arv valdavalt ei kasva. Seega FIT kasv saab olla ainult brutosissetuleku kasvult. Tallinna ümbruse kohalikes omavalitsustes on siiski täheldatav ka maksumaksjate arvu kasv. Paraku pole kasvutempod enam võrreldavad sajandi alguse tempoga, kuid kasv on jätkuv. FIT maksutulu kohalikku eelarvesse sõltub riigi keskvoimu otsustest ja seni on see olnud seotud majanduse kasvuga ja langusega. Kõrgem oli näitaja kuni 2009 aastani - 11,93%. Peale seda määra langetati (ja vähendati osaliselt ka omavalitsustele seatud kohustusi) ja koefitsient langes 11,4-ni. Aastatel 2013-2014 tõsteti koefitsient 11,6%-ni, kuid see oli kompensatsioon kohalikele omavalitsustele maamaksu vähemlaekumisele. Viimsi valla eelarvestrateegias 2018-2022 ei ole arvestatud brutotulu protsendi muutust, kuigi poliitiline surve selle tõstmiseks on tugev. Hinnanguliselt annaks Viimsi vallale selle koefitsiendi tõstmine 11,6-lt 11,93-le lisatulu ca 900 tuh eurot aastas. Kuid enne kui seda koefitsienti ei ole ametlikult muudetud, ei ole eelarvestrateegias selle muutuse tulemusi ka asjakohane kajastada.

Joonisel 13 on näha FIT laekumine 2015. ja 2016. aastal ning prognoos aastateks 2017-2022. Aastast 2014 laekub tulumaksuseaduse järgi kohalikele omavalitsustele 11,6% füüsilise isiku maksustatavast tulust.

Joonis 13. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2015-2016, prognoos 2017-2022

Maamaks. Maamaksu seadust muudeti, mille tulemusel vähenesid maamaksu laekumised alates 2013. aastast ja seda kompenseeritakse riigi poolt FIT laekumise brutotulu protsendi tõstmisega. Viimsi valla jaoks oleks endiste määrade juures vähenemine olnud ca 560 tuh. eurot aastas. Arvestades seaduse muudatusest tulenevat vähenemist, tõstis Viimsi vald maamaksu määra alates 2013. aastast. Alates 2014. aasta algusest tõsteti maamaksu määra äri- ja tootmismaadet maksimummäärani, mis tõi valla eelarvesse lisatulu ligikaudu 20 tuh. eurot. Kasv oli planeeritud 2016. aastal ja sealt edasi jääb laekumine samale tasemele. Kui riigi

poolt viiakse läbi korraline maade ümberhindamine, siis võivad need kaasa tuua muudatused prognoosides, kuid antud eelarvestrateegias neid arvestatud ei ole. Valla eelarvestrateegia perioodil on maamaksu laekumise prognoos 2,5 miljoni eurot. Mõningane kasv on tingitud üksikute maade otstarvete muutustest.

Teised maksutulud on väiksemad ja nende muutused ei mõjuta oluliselt tulude laekumist. Jätakuvalt kehtib vallas reklaami- ja kuulutusemaks. Samuti on rakendatud teede- ja tänavate sulgemise maksu, kuid arvestatavat tulu sellest ei prognoosita. Maksu rakendamisel on tähtsam, nende distsiplineeriv tulu.

Toetusfond. Teine suurem tuluallikas valla tuludes on saadavad toetused tegevuskuludeks (tasandusfondi toetusfond). Viimsi vald tasandusfondist tulude ühtlustamiseks (§1) riigi eelarvest eraldisi ei saa, kuid samas on ette nähtud toetusfond (§2), mille suurimaks osaks on haridustoetus. Haridustoetuse maht on seotud õpilaste arvuga. Viimsi valla koolides õpilaste arv pidevalt kasvab ja sellega kasvab ka haridustoetuse summa. Järgmistel aastatel on prognoositud haridustoetuse kasvu järgmistel põhjustel:

- riigi eelarves suureneb haridustoetus pedagoogide palgafondi kasvuga,
- toitlustamise kompensatsioon koolidele 2017 aastal on see 78 senti, mis 2018 aastaks tõuseb ühele eurole,
- Viimsi vallas suureneb õpilaste arv seoses sellega, et valmis Randvere kool 432 lapsele ja iga järgmine aasta laste arv läheneb sellele.

Mõningast haridustoetuse muutust võib prognoosida seoses Viimsis riigigümnaasiumi valmimisega 2018 aastal. Toetusfondis on arvestatud ka eraldistega, mis on sotsiaalkaitse suunitlustega, valla teede korrashoiuks, meretranspordi kulude katteks ja väikesaarte toetuseks.

2015. ja 2016. aastal on tegelikult laekunud veel mitmesuguseid toetusi tegevuskuludeks, kuid need on olnud sihtotstarbelised ja ühekordsed projekti toetused. 2018. ja järgmistel aastatel on nende laekumise prognoos jäänud 2016. aasta tegeliku laekumise tasemele.

Muud tulud. Muude tulude osakaal on väiksem ja need on peamiselt varade üürist ja rendist saadavad tulud, trahvid, saastetasud, hangetel osalemistasud ja veel mitmesugused lepingute eripäradest tulenevad tulu liigid.

Tulud kaupade ja teenuste müügist. Suurema osa kaupade ja teenuste müügist laekuvatest tuludest moodustavad hariduse valdkonna tegevuse tulud:

- lasteaedade kohamaksud,
- toidurahad lasteaedades,
- toidurahad koolides,
- haridusasutuste rendi- ja üüritulud,
- tulud teistelt KOV-lt tasaarvlemisest.

Nende tulude võimalikud kasvud on seotud laste arvu kasvuga lasteaedades ja õpilaste arvu kasvuga koolides. Ka üha rohkem lapsi käib Viimsi haridusasutustes teistest KOV-st. Lasteaedades on tulude arvestamisel aluseks kehtiv kohamaksu määr ja toiduraha toitlustamise eest. Valla haridusasutuses on toitlustamine korraldatud nii oma tööjõu baasil, kui ka teenuse sisseostmise teel. Tasaarvlemisel lasteaedades on aluseks välja kujunenud õpilaskoha maksumus ja koolides riigi poolt kehtestatud kohamaksu ülemäär 2017. aastal on see 88 eurot kuus.

2015. aasta veebruaris kuulutati välja riigihange toitlustamisteenuse ostmiseks Viimsi valla koolides ja lasteaedades, mis vähendab selle tulu laekumist valla eelarvesse.

Põhitegevuse tulude struktuuri muutusi ei ole prognoositud. Jätkuvalt on suurema osatähtsusega FIT laekumine. Uusi kohalike makse kavandatud ei ole. Riigi eelarve eraldiste osas ei ole samuti suuri muudatusi kavandatud. Eelarvestrateegia perioodil on prognoositud põhitegevuse tulude kasvu (võrreldes 2017 loodetavaga) ca 18%, mis jääb väiksemaks, kui oli tegelik põhitegevuse tulude kasv viimasel viiel aastal.

6.3. Põhitegevuse kulude prognoos

Viimsi valla põhitegevuse kulude prognoosid on toodud tabelis 5. Põhitegevuse kulude vormikohane jaotus on Rahandusministeri poolt koostatud vormil. Kõige suurema osakaaluga põhitegevuse kuludest moodustavad majandamiskulud, selle järel personalikulud, jne.

Tabel 5. Viimsi valla eelarvestrateegia põhitegevuse kulud

	2016 täitmine	2017 eeldatav täitmine	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	22 308 510	25 447 797	25 760 000	26 700 000	27 400 000	27 900 000	28 000 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 190 065	2 743 207	2 800 000	2 900 000	3 000 000	3 100 000	3 000 000
Muud tegevuskulud	20 118 445	22 704 590	22 960 000	23 800 000	24 400 000	24 800 000	25 000 000
sh personalikulud	9 481 511	10 835 426	11 260 000	11 400 000	11 500 000	11 600 000	11 700 000
sh majandamiskulud	10 586 803	11 314 911	11 400 000	11 500 000	11 700 000	12 000 000	12 000 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	35 000	35 000	35 000	24 719			
sh muud kulud	50 131	554 252	300 000	900 000	1 200 000	1 200 000	1 300 000

Põhitegevuse kulud eelarvestrateegia perioodil kasvavad.

Antavad toetused tegevuskuludeks jäävad enam-vähem samale tasemele aastatel 2018-2022 ja põhjused on järgmised:

- sotsiaalabi toetuste maht füüsilistele isikutele kasvab eelarvestrateegia viimastel aastatel ja siin on aluseks majandusolukorra paranemine. Prognoositav kasv on tingitud sellest, et kuigi abivajajate arv ei tõuse, võivad tõusta toetuste määrad;
- sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks on peamiselt toetused kolmandale sektorile tegevuskuludeks ja et tagada minimaalne tõus hinnatõusu kompensatsiooniks, suurendab vald eraldisi eelarvestrateegia perioodil.

Muud tegevuskulud. Suurema osa tegevuskulude mahust moodustavad majandamiskulud, milleks on kommunaalkulud, õppevahendid, sõidukite kulu, infotehnoloogia kulud, inventar, koolitused, toitlustamine jne. Arvestades Viimsi valla kiiret arengut, kus pidevalt kasvab infrastruktuuri maht, on kulude kasv paratamatu. Lisaks tingib majandamiskulude kasvu ka üleüldine hinnatõus, mis kajastub elektri, soojakulude, kütuse, vee- ja kanalisatsiooni kuludes.

Personalikulude kasvu on prognoosides arvestatud järgmistel põhjustel:

- koosseisude kasvud seoses uute allasutuste lisandumisega,

- koosseisude kasvud seoses asutuste laienemisega (lasteaiad, koolid),
- palgafondi kulude kasv riigipoolse palga (kasvu) poliitika mõjutustel.

Valdkondade löikes on põhitegevuse kulude muutused erinevad.

Üldised valitsussektori teenused. Valitsussektori valdkonnas eralist kiiret kulude kasvu ette näha ei ole. Siiski on võimalik reservfondi mahu kasv, kuna see on põhimääruse järgi seotud - 1% reservfondi järgi ja 1,5% stabiliseerimisreservi. See tähendab, et eelarve mahu kasvades, kasvab ka reservfond. Võimalikud võivad olla ka kasvud seoses osalemistega liitudes, kui nendes on kokkulepitud KOV osalusi tõsta. 2017. aastal olid ja 2021 on ettenähtud ühekordsed kulud kohalike omavalitsuste volikogude valimisteks. 2016. aasta lõpus kinnitas vallavolikogu vallavalitsuse uue struktuuri, mida jälgides on vaja juurde võtta teenistujaid vallavalitsusse, mis omakorda tähendab personalikulude kasvu.

Avalik kord ja julgeolek. Valdkonnas on kavas kulutusi suurendada. Suurenemise taga on valla võimakuse kasv suunata eelarve vahendeid valveteenuse tõhustamiseks, turvalisuse tõhustamiseks ja suurendada päästeteenistuse võimekust saartel.

Majandus. Valdkonnas on jätkuvalt surve kulude suurenemiseks. Peamised põhjused selleks on järgmised:

- transporditoetuse kasv valla bussiliinidele seoses survega teenuse osutajatelt - kütuse hinna tõusust, palgasurve jne,
- pidevalt suureneb valla teede- ja tänavate maht, mis nõuab omakorda lisavahendeid hooldusele ja korrashoiule,
- laevaliiklus mandri ja saarte vahel nõuab hindade tõusuga arvestamist.
- maakorralduses ja planeeringutes on palju pooleliolevaid projekte, mis nõuavad lõpuleviimist.

Keskkonnakaitse. Valdkonna kulude kasvu survestavad kulutused jäätmeäitlusele. Elanike arv kasvab ja kasvab ka jäätmete hulk. Heitveekäitluse mahud eelarvestrateegia esimestel aastatel veel kasvavad. Vald on otsustanud suurendada panust sadevee käitlemisele.

Elamu- ja kommunaalmajandus. Valdkonnas on suurima kuluga tegevusalaks tänavavalgustus. Pidevalt ehitatakse valgustatud kergliiklusteid, mis suurendavad valgustuspunktide arvu. Oluline mõju on ka elektri hinna muutumisel. Vald on otsustanud suurendada panust valla heakorda.

Tervishoid. Valdkonnas suuri muudatusi kulude osas ei ole prognoositud.

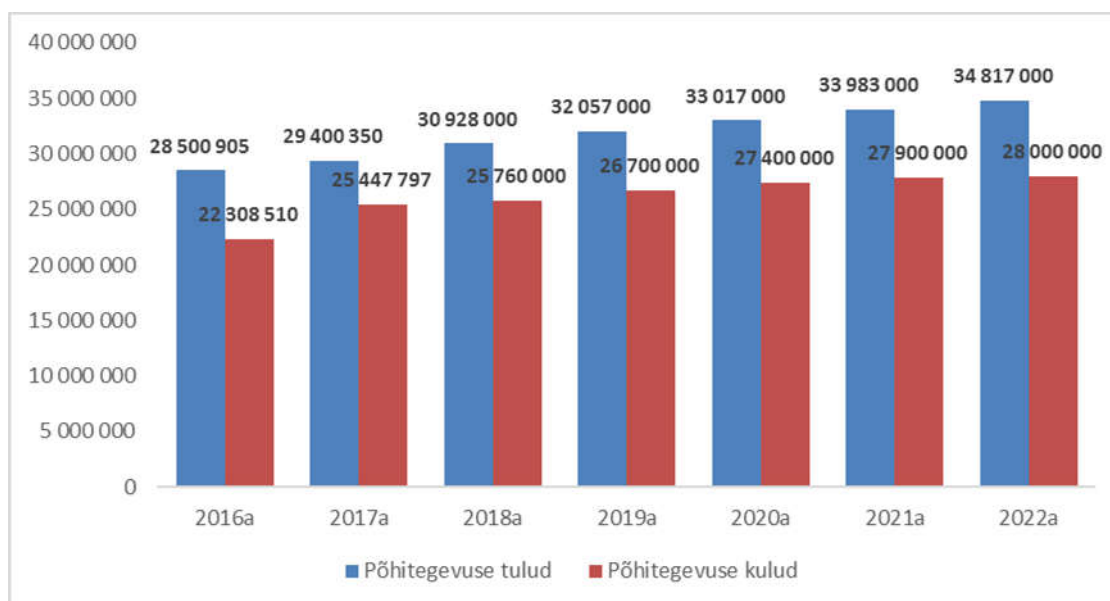
Kultuur, vaba aeg, sport, religioon. Valdkonna kulud muutuvad väiksemaks. Kulude vähenemine valdkonna põhiselt on tingitud sellest, et Rahandusministeeriumi määrusega viiakse noorte huviharidus (huvikoolid, osalemine huvihariduse kulude katmisel) üle hariduse valdkonda alates 2017 aastast. Samal ajal mõjutavad valdkonna sees tegevusalade muutusi mitmesugused toetused spordiseltsidele, klubidele, külaseltsidele, mittetulundusühingutele ja usuasutustele. Ootused on seotud eelkõige liikmete arvuga ja hinnatõusu kompenseerimisega. Valla arengukavas ja eelarvestrateegias on planeeritud uute spordi- ja puhkerajatiste lisandumist, mis nõuavad majandamiskulude katmist. Lisaks on selles valdkonnas mitu valla allasutust, mis soovivad oma normaalseks tegevuseks piisavalt vahendeid, et tagada palga- ja hinnatõusud. Seoses valla elanike arvu kasvuga tuleb tõsta ka ajalehe „Viimsi Teataja“ tiraaži, et see jõuaks kõikidesse kodudesse. Ka siin on näha kulude kasvu seoses trükkimise ja transpordiga.

Haridus ja noorsootöö. Valdkond on kõige kiiremini kasvav. 2012. aastal avati uus lasteaed 144 lapsele. Peale 2009. aastat valmis 2013. aastal jälle üks uus koolimaja, mis on mõeldud 432 lapsele ja asub Randvare külas. Suureneb valla munitsipaallasteaedade arv MLA Viimsi lasteaiad koosseisus. 2017. aastal ehitatakse ja avatakse 1.septembril Uus-Pärtle lasteaed (6 rühmale) Lubja külas. 2017. aasta jooksul laiendatakse Haabneeme kooli juurdeehitusega. Hariduse valdkonnas on veel mõned tegevusalad, kus kulutuste maht kindlasti kasvab. Suurenevad laste arvud nii juba olemasolevates lasteaedades, kui ka olemasolevates koolides. Samuti suundub rohkem valla lapsi teiste KOV-de, peamiselt Tallinna linna haridusasutustesse. See aga tingib omaosaluste kasvu õppekulude katmisel teistes omavalitsustes. Ka eralasteaedades käivate laste arvud kasvavad. Lisaks mõjutab valdkonna tegevuskulude kasvu Rahandusministeeriumi määrus - vt eelpool kultuuri, vaba-aeg, sport valdkonna selgitust. Eelarvestrateegia perioodi langeb Pärnamäe kool-lasteaia ehitamine.

Sotsiaalkaitse. Valdkonna kulusid on üritatud läbi aastate hoida teatud tasemel, kus kasvud on olnud minimaalsed. Aga pidev elanike arvu kasv ja rahvastiku vananemine toob paratamatult kaasa ka abivajajate kasvu. Kasvab ka pensionäride arv, keda vald on otsustanud läbi mitmesuguste meetmete toetada. Järgmistel aastatel on prognoos majanduse paranemiseks, paraneb tööhõive ja üldine elanikkonna toimetulek.

Põhitegevuse tulude ja kulude dünaamikat iseloomustab joonis 14.

Joonis 14. Viimsi valla põhitegevuse tulude/kulude dünaamika

6.4. Põhitegevuse tulem ja omafinantseerimise võime.

Viimsi valla eelarves on põhitegevuse tulem varem kõikunud väga suurel määral. Eelarvestrateegia perioodil on planeeritud selle stabiliseerimist ja väikest kasvu. Põhitegevuse tulem on see, mis tagab vajalikud vahendid investeeringuteks ja finantseerimistevasteks (laenude tagasimaksed). Mida suurem on põhitegevuse tulem, seda suuremad on võimalused. Põhitegevuse tulemi suurendamiseks on vajalik ülimalt konservatiivselt koostada kulude mahud. Eelarvestrateegia perioodil põhitegevuse tulem kasvab ja koos sellega ka omafinantseerimise võime (Tabel 6).

Tabel 6. Põhitegevuse tulemi arvestus*

	2016 täitmine	2017 eeldatav täitmine	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	28 500 905	29 400 350	30 928 000	32 057 000	33 017 000	33 983 000	34 817 000
Põhitegevuse kulud kokku	22 308 510	25 447 797	25 760 000	26 700 000	27 400 000	27 900 000	28 000 000
Põhitegevuse tulem	6 192 396	3 952 553	5 168 000	5 357 000	5 617 000	6 083 000	6 817 000

* Põhitegevuse tulemi väike summa 2017. aastal on seletatav asjaoluga, et 2017. aasta veerg on täidetud kinnitatud eelarve järgi. Tegelikult aasta lõpuks põhitegevuse tulem kindlasti suureneb, kuna kulude täitmine aasta lõpuks jääb alla 100%. Keskmine põhitegevuse kulude täitmine on olnud ca 95-96 protsenti ja 4-5 protsendiline alatäitmine suurendab põhitegevuse tulemit ca 2 meur.

7. INVESTEERINGUTE KAVANDAMINE

Viimsi valla investeringute vajadus on olnud väga suur läbi aegade. Selle on tinginud kiire elanike arvu kasv. Eelarvestrateegia perioodil on kavas investeringuid teha kokku mahus ca 35 MEUR, millest 27,4 MEUR kaetakse laenudest ja eelarve vabadest vahenditest 8 MEUR. Samuti on kavas kirjutada projekte ja nendega kaasata projektitoetusi.

Valla laenukoormus oli 2017 aasta alguseks langenud (netovõlakoormuse %) alla 60%. Seoses KOFs §34 löike rakendamisega (mille jõustumist on riigi keskvõimu poolt 2 korda edasi lükatud) võib omavalitsus, kui tema finantsnäitajad seda lubavad, võtta täiendavalt kohustusi (üle 60% piirmäära). Kuid kohustuste jääk ei tohi ületada ühelgi ajaperioodil ühe eelarveaasta põhitegevuse tulude mahtu, ehk nn 100% piiri. Viimsi valla finantsnäitajad on eesti ühed tugevamad ja võimaldaksid võtta investeringuteks kohe laenu ca 10 MEUR, arvestades ka likviidsete varade olemasolu ca 2 MEUR mahus. Kasutades seadusega lubatud võimalusi on Viimsi vald kavandanud investeringuid väga suures mahus (tabel 6).

Tabel 6. Viimsi valla investeerimistegevus

	2016 täitmine	2017 eeldatav täitmine	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Investeerimistegevus kokku	-1 434 704	-7 903 572	-5 499 000	-7 999 000	-9 799 000	-7 214 000	-5 313 225
Põhivara müük (+)	0	0	0	0	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-1 437 047	-7 542 521	-7 782 762	-10 072 762	-10 123 000	-7 215 000	-5 614 225
<i>sh projektide omaosalus</i>	-1 126 532	-7 542 521	-5 500 000	-7 900 000	-9 700 000	-7 115 000	-5 214 225
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	310 515	0	2 282 762	2 172 762	423 000	100 000	400 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-684 000	-117 885					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	40 000	0	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-751	0	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	1 057 470	196 183	151 000	151 000	151 000	151 000	151 000
Antavad laenud (-)	0	0	0				
Finantstulud (+)	169 624	164 300	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Finantskulud (-)	-890 515	-603 649	-300 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000

Viimsi vald on investeringuid kavandanud:

- valla teede ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks,

- valla uute haridusasutuste ehitamiseks,
- uue multifunktsionaalse keskuse ehitamiseks, millesse integreeritakse valla uus raamatukogu,
- oluliselt on kavas suurendada panust sadevee käitlemise parandamiseks - seda koos projektitoetustega,
- kavas on jätkuvalt arendada vallale kuuluvate sadamate moderniseerimist;
- kavas on suurendada panust mänguväljakutele, jt sportimisvõimalusi avardavatele tegevustele,
- toetada valla sõltuvate üksuste (valla tütarettevõtete) investeerimisvajadusi,
- Toetada külaseltse nende projektide omaosaluse tagamisega.

Investeeringute täpne jaotus objektide, maksumuse ja perioodi kohta on toodud tabelis 9

Investeermistegevuse eelarveosa sisaldab tuluna ka tagasilaekuvad laenud pluss intressid tagasilaekuvatelt laenudelt (finantstulud). Pikemaajaliselt on need laekumised OÜ-lt Viimsi Haldus. Valla eelarvest on kavandatud võetud laenude intressimaksud (finantskulud), mis eelarvestrateegia esimestel aastatel kasvab, kuid saavutab järgmistel aastatel stabiilsuse. Laene võetakse, kuid samal ajal käib aktiivne kohustuste tasumine ja laenujäägid püsivad stabiilsed.

8. KOHUSTUSTE PLANEERIMINE

Viimsi valla kiire areng on toonud vallale suuri infrastruktuuri rajamise kohustusi. Pidevalt on vaja luua uusi lasteaedaid ja kooli, ehitada teid jne. Veemajandus, jäätmekorraldus ja ühistransport nõuavad samuti suuri investeeringuid. Valla rahaline võimekus on Eesti omavalitsuste üks kõrgemaid, kuid olukord ei taga siiski vajalikke rahalisi vahendeid arenguks. See kõik on pannud valla olukorda, kus suured investeeringud tuleb teostada läbi laenude. Kui veel 2004. aastal oli Viimsi valla laenukoormus null, siis 2006. aastal juba 92%. Kiire tõusu tingisid suured laenud lasteaedade ja kooli ehitamiseks. 2010. aastal tõusis laenukohustuste maht peale Karulaugu kooli ja lasteaia ehituseks üürilepingu sõlmimist 180 protsendini valla- ja linnaeelarve seaduse (VLES) § 8 sätete järgi. 2009. aasta lõpus vastu võetud finantsplaani järgi võttis vald kohustuse viia netovõlakoormuse protsendi alla 60 aastaks 2017. Selline eesmärgipüstitus eeldas laenud tagasimaksete kiiremat tempot.

Arengukava järgi oli vallale vaja uut kooli, mis alustas tegevust 2013. aasta sügisest Randvere külas. Seda oli võimalik lahendada ainult omavahendite arvelt, sest vallal puudub võimalus kasutada finantsvõimendust pangalaenude abil. Kindlasti on siin oma roll ka riigi finantspoliitikal. 1. jaanuaril 2011. aastal jõustus KOFs, milles on sätestatud uued netovõlakoormuse piirmäärad, kus need tõusevad oluliselt kõrgemale. Seaduse vastava sätte rakendumine lükati erandkorras edasi üheks aastaks ning 2012. aasta lõpus pikendati seda veel nelja aasta võrra. Viimsi vald on oma netovõlakoormust vähendanud vastavalt 2009. aastal kinnitatud finantsplaanile ja 2012., 2013. ja 2014. aastal vastu võetud eelarvestrateegiatele. 2016. aasta lõpuks langes netovõlakoormuse protsent valla eelarve näitajate alusel alla 60% piiri. 2017. aasta 1. jaanuaril jõustus KOFs sätete alusel kõrgem lubatud netovõlakoormuse protsent. Seda siiski mitte kõikidele KOV-le. Viimsi valla finantsnäitajad on piisavalt head, et tagada normaalne eelarve täitmine ja seadusega pandud kohustuste kvaliteetne täitmine ka kõrgema laenukoormusega, kui seni seadus lubas. 2017. aasta investeeringute kava koostamisel seda ka arvestati ja vallavolikogu võttis vastu otsuse 2017. aasta investeeringute täismahus finantseerimiseks kaasata laenu raha 5 MEUR. Selle laenu väljavõtmisel tõuseb valla netovõlakoormuse protsent 71%-ni. Samal ajal makstakse teisi kohustusi tagasi

kindlate graafikute alusel ja seega hakkab peale laenu täismahus väljavõtmist netovõlakoormuse protsent kohe langema. Arvestada saab ka valla eelarve likviidseid vahendeid, mida prognooside järgi peaks jooksvalt olema vähemalt 2 MEUR.

Tabel 7. Viimsi valla laenude jäägid

Krediidi andja	laenude jääk 31.12.2016	tagasimaksed 2017	laenude jääk 31.12.2017
Danske Bank AS EESTI Filiaal*	4 390 707	474 671	3 916 036
Swedbank I	1 560 519	144 048	1 416 471
Swedbank II	1 589 426	144 100	1 445 326
SEB Liising VH-s	7 383 366	691 029	6 692 337
Swedbank VH-s	164 972	16 684	148 288
Swedbank VH-s	546 101	55 714	490 387
KIK 1	469 516	234 758	234 758
KIK 2	2 840 000	158 126	2 681 874
Danske Bank AS EESTI Filiaal	0	0	5 000 000
VALLA EELARVE NETOVÕLAKOORMUS	18 944 607	1 919 131	22 025 476

*Danske Bank AS EESTI Filiaaliga sõlmitud laenulepingu alusel võib Viimsi vald 2017. aasta jooksul võtta laenu 5 MEUR. Arengukava ja eelarvestrateegia I lugemise ajaks ei ole Viimsi vald seda võimalust kasutanud.

9. TUNDLIKKUSE ANALÜÜS

Viimsi valla tulude struktuur on üsna iseloomulik kõrge võimekusega omavalitsusele, kus väga suur osa on FIT laekumisel. Läbi aegade moodustab FIT eelarve tuludest ca 70%. See on suurema osatähtsusega, kui keskmisel Eesti omavalitsusel. Ühe tulu liigi nii suur osatähtsus tähendab ka suuremat riski tulude laekumisel. Selline kõrge riskiaste tingib FIT laekumise prognoosi koostamisel, et kasvu võib prognoosida minimaalselt. Eelarvestrateegia koostamisel on seda ka jälgitud. Kui majanduses läheb hästi ja palgad kasvavad, on FIT laekumine hea. Kui aga majandus langeb ja on halvemad ajad, langeb ka FIT laekumine. Laekumiste numbrid näitavad, et nii on ka läinud. FIT laekumise riskid seisnevad järgmises:

- kui FIT laekumine on kõrge, siis ei ole riigi eelarvest tasandusfondi eraldist ettenähtud,
- teistel KOV-l, kes saavad tasandusfondi, tasandatakse sellega FIT väiksem laekumine,
- majanduse kõikumise mõju on võimekamate valdade FIT laekumisele suurem,
- kõik see, mis toimub FIT ümber, on väga suure osatähtsusega.

Lisaks on siin väga suur roll riigil, kes muudab FIT laekumise brutotulu protsenti. Ka see on üks oluline riskielement, kui muutumine toimub vähenemise suunas. Valla tulude jaoks on risk ka see, kui riik komplekselt muudab seadusi, mis reguleerivad tulude laekumist. Seega tulude laekumise plaan eeldab stabiilset keskkonda.

Viimsi valla kulude struktuur on olnud suuremate muutusteta viimased 10 aastat. Kuid hariduse valdkonnas võib praktiliselt iga aasta lisanduda mõni uus munitsipalaalsetus - lasteaed või kool.

Viimsi valla finantsolukorra pingelisuse peamised põhjused on:

- eelarve tulude mahu kasv on ainult 3-5% aastas,
- tulude kasv ei kompenseeri juurde tulevat taristut,
- tulude kasv ei kompenseeri THl tõusu,
- FIT laekumise osakaal on liiga suur,
- Suhteliselt kõrge laenukoormus - eelarvestrateegia perioodil ca 90%.

10. FINANTSDISTSIPLIINI TAGAMINE

2009. aastal vastu võetud finantsplaani järgi valla netovõlakoormus pidanud jõudma 2015. aastaks alla 60% VLES § 8 järgi. 2010. aasta alguseks oli netovõlakoormuse näitaja 180%. Võeti vastu otsus laenude kiireks tagasimaksmiseks ja selle tarvis küündis summa aastas üle 3 mln. euro. See moodustas ca 15% aasta eelarve mahust. 2011. aastal jõustus KOFs, mille § 34 sätestas, et lubatud netovõlakoormuse näitaja võib tõusta 100%-ni. Siiski lükkas riigi keskvalitsus selle KOFs punkti jõustumise edasi ja kehtima jäi varasem 60% piirmäär, mistõttu tuli muuta kavandatud plaane. Näiteks Randvere kooli ehituse finantseerimiseks 2013. aastal otsustati laenude põhiosamaksetes teha aastane paus ja eelarvesse planeeritud vastavad rahalised vahendid deponeeriti. Selle otsusega aeglustus ka netovõlakoormuse vähenemine. Netovõlakoormuse näitaja jäi 12 kuuks samale tasemele ja laenude teenindamine toimus vaid intressimaksete osas. Alates 1. septembrist 2013 (mõningate laenude puhul juba augustist) hakati uuesti maksma laenude põhiosa ja see jätkus 2012. aastal pooleli jäänud tasemelt.

2014. aasta Riigieelarve seadusega muudeti ka KOFs-i ja selle § 40 lõike 1 alusel alustatakse finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise menetlust (edaspidi *korrigeerimis-menetlust*), kui netovõlakoormus ületas kahe järjestikuse aruandeaasta lõpu seisuga KOFs-i § 34 lõigetes 3-5 sätestatud netovõlakoormuse ülemmäära. Viimsi valla netovõlakoormus ületas 2012. ja 2013. aastal lubatud ülemmäära ja seetõttu saatis Rahandusministeerium 29.04.2014 Viimsi Vallavalitsusele kirja „Finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise menetluse“ kohta. Korrigeerimismenetlus algab KOFs-i § 40 lõike 1 alusel majandusaasta aruande kinnitamise kuupäevast. Menetluse perioodiks on asjaolude ilmnemise aasta ja sellele järgnevad neli aastat. Menetluse perioodi aastate kohta tuleb eelarvestrateegia koondtabelis märkida juurde „korrigeerimismenetlus“. KOFs-i § 40 lõike 3 kohaselt peab omavalitsus tagama finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise hiljemalt menetlusperioodi lõpuks. Viimsi valla finantsmajanduslikud näitajad aga paranesid kavandatud ajagraafikust kiiremini ja võimaldasid kohustusi tagasi maksta kokkulepitud graafikute alusel. Aastatel 2015.-2016. otsustati laene refinantseerida - kasutades selleks eelarve tulude ülelaekumisest ja eelarve kulude kokkuhoiust tekkinud vahendid. Lisaks on eelarve likviidsed vahendid hüppeliselt kasvanud. Kui 2014. aasta alguses oli rahaline jääk valla eelarves pisut üle 400 tuhat euro, siis 2015. aasta alguseks oli see juba 1,3 miljonit eurot. 2016. aasta alguseks jääk ca 3 miljonit eurot.

Likviidsete varade maht kasvas pidevalt ja 2016. aasta jooksul kõikus see 4-5 miljonit euro vahel. See aga andis olulise panuse valla netovõlakoormuse arvutamiseks. Alates 2016. aasta kevadest langes eelarve netovõlakoormus alla seadusega (siis veel kehtinud) lubatud 60% piirmäära ja 2016. aasta lõpuks oli see 55%. Alates 01.01.2017 tõusis (KOFs) antud piirmäär 100%-ni ja see võimaldab vallal investeringute teostamiseks kaasata olulises mahus laene, kusjuures valla netovõlakoormuse protsent jääb ka laenude juurde võtmise korral alla seadusega lubatud piirmäära.

Tabel 8. Viimsi valla netovõlakoormuse näitajad*

	2016 täitmine	2017 eeldatav täitmine	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Kohustuste võtmine (+)	4 746 710	5 000 000	4 000 000	6 900 000	8 000 000	5 515 000	3 000 000
Kohustuste tasumine (-)	-7 153 024	-2 020 277	-2 850 000	-3 000 000	-3 450 000	-3 950 000	-5 000 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	2 351 378	-971 296	819 000	1 258 000	368 000	434 000	-496 225
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	0	0					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	3 648 986	2 677 689	3 496 689	4 754 689	5 122 689	5 556 689	5 060 464
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	19 800 282	22 745 005	23 860 005	27 735 286	32 285 286	33 850 286	31 850 286
sh kohustused, mis ei kajastu finantseerimistegevuses	477 983	442 983	407 983	383 264	383 264	383 264	383 264
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäär	3 309 518	0					
Netovõlakoormus (eurodes)	16 151 296	20 067 315	20 363 315	22 980 596	27 162 596	28 293 596	26 789 821
Netovõlakoormus (%)	56,7%	68,3%	65,8%	71,7%	82,3%	83,3%	76,9%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	31 810 423	23 925 318	30 928 000	32 057 000	33 017 000	33 983 000	34 817 000
Netovõlakoormuse ülemäär (%)	111,6%	81,4%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	15 659 127	3 858 003	10 564 685	9 076 404	5 854 404	5 689 404	8 027 179

*Vaba netovõlakoormuse negatiivne summa on tingitud sellest, et KOFIS § 34 mõnede lõikude muudatused rakendusid alles 01.01.2017 aastast. Selle hulgas kõige olulisemana suurened netovõlakoormuse ülemäär 100%-ni. Seega selles veerus toimuvad muudatused ja vaba netovõlakoormus muutub positiivseks.

11. INVESTEERINGUTE KAVA 2018-2022

Püstitatud arenguliste eesmärkide täitmise ja eelarveprognoosialusel koostati investeeringute kava. Valikute kaalutlemisel peeti oluliseks rahastamisel seatud eesmärgid:

- põhitegevuse tulude kasv peab olema kiirem, kui põhitegevuse kulude kasv,
- põhitegevuse kulude kasv peab pidurduma,
- põhitegevuse tuleml peab kasvama,
- omafinantseerimise võimekuse koefitsient peab kasvama,
- vallaelarvest suunatavad vahendid investeeringuteks peavad kasvama,
- valla finansvõimekus peab kasvama, et tagada arengukavas seatud eesmärkide saavutamine.

Tabel 9. Viimsi valla investeeringud 2018-2022

INVESTEERINGU OBJEKTID	2018	2019	2020	2021	2022	Investeering kokku
Sadamate investeeringud	0	550 000	1 100 000	0	450 000	2 100 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	550 000	1 100 000	0	450 000	2 100 000
Teede investeeringud	2 350 000	2 000 000	3 000 000	2 000 000	2 049 125	11 399 125
<i>sh toetuse arvelt</i>						0
<i>sh muude vahendite</i>	2 350 000	2 000 000	3 000 000	2 000 000	2 049 125	11 399 125

<i>arvelt (omaosalus)</i>						
Tänavavalgustuse investeringud	320 000	320 000	333 000	100 000	100 000	1 173 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	240 000	240 000	253 000			733 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	80 000	80 000	80 000	100 000	100 000	440 000
Sadeveesüsteemine renoveerimine	2 207 678	2 262 762	500 000	500 000	500 000	5 970 440
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 762 762	1 762 762				3 525 524
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	444 916	500 000	500 000	500 000	500 000	2 444 916
Viimsi Keskkooli staadion, spordiväljakud, rajatised	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0					0
Uus kool-lasteaed Vehema teele - Pärnamäe kool	0	0	875 000	3 700 000	0	4 575 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			875 000	3 700 000		4 575 000
Randvere kooli laiendus	0	0	0	0	300 000	300 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					300 000	300 000
Püüsi kooli juurdeehitus	700 000	0	0	0	0	700 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	700 000	0				700 000
Kaunite Kunstide Kool	500 000	3 400 000	3 000 000	0	0	6 900 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	500 000	3 400 000	3 000 000			6 900 000
Uus vallamaja + raamatukogu ehitamine+projekteerimine	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0				0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0				0
Terviserajad, mänguväljakud	80 000	120 000	100 000	100 000	100 000	500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000	20 000				60 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000	100 000	100 000	100 000	100 000	440 000
Naissaare raudtee rekonstrueerimine	0	0	0	0	400 000	400 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0				300 000	300 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0				100 000	100 000
Viimsi kõlakoja ehitamine	0	0	100 000	0	0	100 000
<i>sh toetuse arvelt</i>			70 000			70 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			30 000			30 000
Põhjakonna trepi rajamine	0	0	0	0	0	0

sh toetuse arvelt	0					0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	0					0
Külaseltside projektide omaosaluse toetus	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000
sh toetuse arvelt						0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000
Rannapere Pansionaadi laiendamine	0	0	0	0	700 000	700 000
sh toetuse arvelt						0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					700 000	700 000
Klindiastrangu terviseraja IV etapp + järgmised etapid	50 000	100 000	100 000	200 000	0	450 000
sh toetuse arvelt						0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	50 000	100 000	100 000	200 000		450 000
30Miles projekt	40 000	0	0	0	0	40 000
sh toetuse arvelt	30 000					30 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	10 000					10 000
Rannarahva Muuseumi investeeringutoetus	65 000	700 000	375 000	75 000	375 000	1 590 000
sh toetuse arvelt						0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	65 000	700 000	375 000	75 000	375 000	1 590 000
Valla geodeetilise põhivõrgu rekonstrueerimise tööd	180 000	80 000	0	0	0	260 000
sh toetuse arvelt	110 000	50 000				160 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	70 000	30 000				100 000
100 tamme pargi rajamine	600 000	0	0	0	0	600 000
sh toetuse arvelt						0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	600 000					600 000
Muud tegevused	650 084	500 000	600 000	500 000	600 100	2 850 184
sh toetuse arvelt	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	500 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	550 084	400 000	500 000	400 000	500 100	2 350 184
KÕIK KOKKU	7 782 762	10 072 762	10 123 000	7 215 000	5 614 225	40 807 749
sh toetuse arvelt	2 282 762	2 172 762	423 000	100 000	400 000	5 378 524
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	5 500 000	7 900 000	9 700 000	7 115 000	5 214 225	35 429 225

Kuna investeeringute teostamine eeldab ka välisrahastamist olulises mahus, siis on tähtis suurendada Viimsi valla võimekust koostada projektitaotlusi ja neid edukalt kaitsta.

Viimsi valla jätkusuutlikkuse tagamiseks on oluline teha rahalisi toetusi tegevuskulude katmiseks. Seejuures sõltub vahendite eraldamine suuresti ennekõike Viimsi valla enda eelarvelistest vahenditest ja võimekusest rahavoogusid juhtida. Kavandatu elluviimine eeldab mõistagi väga erinevate partneritega tõhusat koostööd.

12. VIIMSI VALLA ARENGUKAVA JA EELARVESTRAATEEGIA ELLUVIIMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMISE VÕIMALUSED

Viimsi valla arengukavas seatud eesmärkide saavutamise ja nende rahaliste vahendite tagamise teel tuleb võtta arvesse järgmisi olulisi riske ja kavandada nende ilmnemisel järgmised meetmed maandamiseks.

12.1. Poliitilised riskid

Riskid tulenevad poliitilise tahte võimalikust muutusest ja varasemate poliitikakujundajate otsuste ümbervaatamisest Viimsi vallavolikogus. Otsused, mis põhinevad üksiklahendustel ei pruugi arvestada valla pikaajalisi arengusihte. Poliitilised erimeelsused huvigruppide vahel pärsivad valla stabiilset arengut ja võimuvõitlus ei võimalda saada asjakohaseid lahendusi.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- Arengukava ja eelarvestrateegia elluviijate poolne järjepidev poliitikute, otsustajate ja sihtrühmade teavitamine dokumendi elluviimise protsessist, tulemustest ja sellega kaasnevatest muutustest vallaelus.
- Kohtumised ja arutelud asjaosalistega, teema hoidmine avaliku huvi keskmes, et tagada valla arengu järjepidevus ja tasakaalustatus, parimate lahenduste kasutamine eesmärkide saavutamiseks ja elanike huvi lubatu elluviimise seire kohta.
- Ekspertide kaasamine ja otsuste mõju hindamise läbiviimine.

12.2. Finantsriskid

Majandusliku arengu ebastabiilsus vallast ja Eesti riigist mitte olenevatel põhjustel: sõjad, poliitilised konfliktid, sanktsioonid jne. Teatud ebastabiilsus võib tuleneda ka Eesti riigi keskvalitsuse enda otsused: maksubaasi tõstmine, eelarve koostamine defitsiidiga, poliitilised muudatused, jne. Finantsriskide hulka võib liigitada ka riigi keskvalitsuse soovi KOV tulubaasi veelgi ühtlustada, eelkõige tulumaksu laekumise ümberjagamist, mis Viimsi valla jaoks tähendaks tulubaasi vähendamist.

Keskvalitsuselt ja Euroopa Liidu struktuurifondidest raha mittesaamine loodetud mahus, mistõttu valdkonnale vajalikud kulud osutuvad esialgselt kavandatust suuremaks. Kuna mitmete tegevuste elluviimine on seotud projektipõhise rahaeraldusega, siis ei pruugi nendeks raha laekuda kavandatud ajal või projekti lõppedes pole kujunenud tegevuste jätkamiseks vajalikku rahalist suutlikkust. Keskvalitsus eirab kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat kehtestades maksuparandusi, mis vähendavad kas laekumisi kohaliku omavalitsuse eelarvesse või seavad tõkkeid omavalitsuse iseseisva eelarvepoliitika elluviimiseks. Kohalikele omavalitsustele delegeeritakse ülesandeid, mis pole tagatud nende täitmiseks vajaminevate ressursside üleandmisega riigieelarvelistest vahenditest.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- Konservatiivne ja tasakaalus eelarvepoliitika, tulude ja kulude põhjendamine, kulude põhjalik eelarvestamine ja kaalutletud lahendused. Normatiivse ja kommunikatiivse planeerimise tähtsuse suurendamine.
- Paindlike haldus- ja finantsmudelite rakendamine avalike teenuste osutamisel, tegevuskulude kokkuhoiu taotlemine, era- ja kolmanda sektori vahendite

kaasatuse suurendamine, konservatiivse rahastamispoliitika viljelemine ja reservide seadmine.

- Arengukava ja eelarvestrateegia täitmise tulemustest pidev vallavalitsuse ja -volikogu liikmete informeerimine.
- Keskvalitsuse ja vallavalitsuse dialoog kaasava ja paindliku eelarvepoliitika viljelemiseks ning jõupingutused riigieelarveliste vahendite saamiseks ja Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamiseks.
- Keskvalitsuse ja omavalitsuse asjakohaste spetsialistide regulaarsed kohtumised ja olukorrast ning selle võimalikest muutustest teavitamine. Samuti riiklike rahaeralduste regulaarne läbivaatamine omavalitsustele delegeeritud riiklike ülesannete täitmiseks ja asjakohane dialoog keskvalitsusega omavalitsusliitudega koostöös.
- Viimsi valla arengufondi moodustamise otstarbekuse läbitöötamine, milles osaleksid elamualade ja ärimaade arendajad, kandes kokkuleppelise osaluse detailplaneeringute algatamiseks. Sõltuvalt asukoha vajadustest, arendaja ettepanekutest ja kokkuleppel vallavalitsusega võiks rahalise toetuse arengufondi asendada ka konkreetsete avalike huvide projektide väljaehitamisega.

12.3. Looduskeskkonna koormuse ja kasutuse kasvuga seotud riskid

Inimtegevuse koormuse kasv looduskeskkonnale (näiteks metsade raiumine), mis lähtub ennekõike tootmise, elamute ja liiklusvoogude kasvust ja saastavast keskkonnakasutusest. Kasvab loodusressursside tarbimine ja tehiskeskkonna mõju. Tehnoloogiliste lahenduste kasutamine igapäevases elukorralduses suurendab võimalikke inimlike eksimustega seotud riske. Ohu olulisteks allikateks on ohtlike ainete käitlemise mahu kasv ja vedelekeemiaterminalide laiendused (eriti Muuga sadamas) ja vedu (maantee, raudtee, veete), millega kaasnevad ohud kasutatavast tehnoloogiast, logistilisest korraldusest ja hooletust inimkäitumisest - näit. tervisekahjustused, vara hävimine, õhusaaste, müra, vibratsioon, suurõnnetused (näit. tulekahju). Mereliiklusest lähtub oht vee ja kaldaalade reostumiseks, elupaikade hävimiseks ja randade erosiooniks. Viimsi vallas asub ka Ülemiste lennuvälja lennuliikluse koridor, mistõttu on olulisel kohal lennuliikluses ohutuse tagamine. Kinnisvaraturul nõudluse vähenemisega kaasneb oht, et osa ehitatud elamufondist jääb tühjaks ja loodud kasutusega tehiskeskkond risustab valla miljööväärtust.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- Regulaarse keskkonnaseire läbiviimine, asjakohase ja tõese informatsiooni õigeaegne ning võimalikult lihtne elanikele kättesaadavaks tegemine.
- Säästva arengu põhimõtete range järgimine inimtegevuses, keskkonnariskide teadvustamine ning nende kompleksne hindamine ja riskide maandamine.
- Ennetava tegevuse tähtsuse suurendamine läbi arenduste mõjude hindamise nõude.
- Ohuolukordadeks valmisoleku tagamine, kriisireguleerimisplaani olemasolu. Kriisiõppuste läbiviimine ja päästevahendite soetamine, vallavalitsuse ja päästestruktuuride koostöö suurendamine.
- Planeerimise ja ehitustegevuse reguleerimine koostöös arendajatega, protsesside kaasajastamine sotsiaalse vastutustunde suurendamiseks kogukonnas.

- Keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutamine, mistahes tegevuste puhul seatud keskkonnatingimuste täitmise järelevalve. Nõudlikkuse suurendamine arendusprojektidele esitatavatele keskkonnatingimustele.
- Autostumise vähendamine, ühistranspordi osatähtsuse suurendamine ja alternatiivsete liikumisvõimaluste (jalgratas, elektrisõidukid, jalgsi liikumine) kasutamise stimuleerimine.

12.4. Sotsiaalsed ja elanike toimetuleku riskid

Perede majandusliku olukorra halvenemine, leibkondade suur laenukoormus, töötuse kasv, perede toimetulekuraskused, elanike sidususe vähenemine ja riskirühmade tõrjutus ühiskonnas. Elanikkonna vananemine ja sellega toimetulekuks ning abivajajatele väärrika elu tagamiseks uute poliitikameetmete rakendumine. Abivajajate sotsiaalvõrgustikust eemalejäämine, teenused ja toetused ei jõua õigeaegselt sihtrühmani või eeldavad oluliselt isikukesksemat lähenemist, milleks kohapeal puuduvad võimalused. Teisalt väljenduvad sotsiaalsed riskid vanusrühmade lainetuses - näiteks kui täna on vaja koolikohti, ühel ajahetkel vajatakse hooldekodus kohti eakatele. Teenuste hinna kallinemisega tekib vajadus elanike omaosaluse suurendamiseks teenuste eest tasumisel, kuid selleks napib neil raha.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- Asjakohase ja tõese informatsiooni ning avalike teenuste võimalikult lihtne abivajajatele kättesaadavaks tegemine.
- Sihtrühmadele suunatud ennetava tegevuse ja kompleksse vajadusepõhise teenuste osutamise laiendamine valla sotsiaal- ja rahvatervise poliitikas ning konkreetsete toetuste/teenuste tagamine sihtrühmadele, sh e-teenuste arendamine.
- Valmisoleku tagamine kriisidega toimetulekuks, vabatahtlike kaasamine ja ligimese hoolivusele suunatud tegevuste võimestamine läbi koostöö eri osapooltega (vallavalitsus, mittetulundussektor, religiooniasutused, sotsiaalsed ettevõtted jne).
- Abivajajate julgustamine sotsiaalvõrgustikku pöörduma, riskirühmadega töö tõhustamine ja uute vajadusepõhiste teenuste arendamine.
- Sotsiaalsete töökohtade loomine ja töötute rakendamine valla avalikel töödel (rohe- ja rannaalade korrastamine, tänavate ja sõiduteede hooldus, jt), ettevõtjatele toetus uute töökohtade loomisel (koolitustoetus, mentorlustoetus, nõustamistoetus, projektide kirjutamise toetamine).
- Abivajajate psühholoogiline, pereelu, toimetuleku, tööõiguse ja ettevõtluse alane nõustamine ja koolitamine.
- Vabaihendustele kogukonnateenuste delegeerimine, elanike hooliva ellusuhtumise kasvatamine.

12.5. Tallinna valglinnastumise ja elanike rändega kaasnevad riskid

Rahvastiku mobiilsuse kasv pealinnaregioonis elu-, töö- ja vaba aja kohtade valikul ning nende muutustest tulenev nõudluse dünaamilisus avalike teenuste (lasteaia- ja

koolikohad, noortekeskused, ühistransport, planeeringud) osutamisel. Noorte rahvastikurühma spetsiifikast ja suurusest tulenevad eripärad ning elanike vanusrühmade demograafilisest lainetusest põhjustatud elanike vajaduste muutused nõuavad paindlikke ja pikka ajahorisonti arvestavaid lahendusi.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- Valla rahvastikupoliitika olemasolu, elanike registri korrastamine ja kohaliku identiteedi suurendamisele kaasaaitamine.
- Valla arengu kavandamises ja planeerimistegevuses teadmispõhisuse suurendamine, lahenduste kompleksuse ja strateegilise perspektiivi suurem arvestamine otsuste vastuvõtmisel ja koostöös arendajatega.
- Töö- ja pereelu tasakaalu toetamine, eri põlvkondade vahelise sidususe soodustamine paiksuse suurendamiseks.
- Uuenduslike ärimudelite kasutamine avalike teenuste osutamisel - elanike, äri sektori ja vabaihenduste kaasatuse suurendamine valla arengu kitsaskohtade lahendamise ning mitmetasandilisse integreeritud juhtimisse.
- Koostöö naaberomavalitsustega strateegilise partnerluse arendamiseks.

12.6. Kohaliku omavalitsuse nõrgast teostamisest tulenevad administreerimise riskid

Riskid tulenevad arengukava elluviimise võrgustiku ja selle osade juhtimise ning suhete ebakõladega, samuti personali oskuste vähesusega, töötajate lahkumisest, koostöö puudumisest eri valdkondade esindajate vahel. Töötajate motivatsioonilanguse põhjuseks võib olla madal palgatase, vähene kaasatus otsustusprotsessidesse ja vajalike muudatuste elluviimise aeglus. Viimsi valla tegevusaja jooksul tehtud otsuste vaidlustamine ja võimalikud kaotused kohtulahendites võivad kaasa tuua rahalisi kohustusi, mis vähendavad vallavalitsuse võimet teha kõiki soovitud investeeringuid. Vahendid ei lähe tuleviku kavandamiseks vaid varasemate tegude heastamiseks.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- Vallavolikogu liikmete ja -ametnike sihipärane koolitamine. Ametnikele arenguestluste läbiviimine.
- Ametnike ja töötajate tööalase pädevuse ja nõudlikkuse suurendamine. Töötajate motiveerituse ja pühendumuse kasvatamine läbi sihikindla personalitöö.
- Vallaametnike, hallatavate asutuste ja eri ametkondade töötajate koostöö suurendamine, võimaluste andmine töötajatele enesetäienduseks ning asjakohase parima praktikaga tutvumiseks.
- Vallavolikogu ja -valitsuse järjekindel elanike huvidest lähtuv valla jätkusuutlikkust suurendav tegevus, otsuste kaalutlemine ja mõjude hindamine, tehtud lahendite tagamine ressursidega.
- Munitsipaalmaade reserveerimine avalike teenuste ja huvide pikaajalise säästva planeerimise põhimõtetest lähtuvalt.
- Koostöö suurendamine riigi, kohalike omavalitsuste ja erasektori vahel.
- Vallaeelarves finantsreservi moodustamine.

12.7. Valla maine languse ja kommunikatsiooniriskid

Riskid tulenevad asjaolust, et lubatud ei suudeta ellu viia ja toimuvat piisavalt kommunikeerida. Kaasneb poliitikute ja ametnike ebapopulaarsus, üksikute

valupunktide lahendamisel põhinev hetkehuvidest kantud tegevus. Lõhe võimude ja elanike hoiakutes ning soovides ei loo pinnast dialoogiks kogukonnas. Teabe edastamise mittepiisavus, vähesed oskused teabe määratlemiseks ja teavitamiskanalite kasutamiseks suhtlemisel sihtrühmadega.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- Vallavolikogu ja -valitsuse järjekindel avalikest huvidest kantud valla jätkusuutlikkust suurendav arendustegevus, otsuste kaalutlemine ning nende elluviimisel kaetus ressurssidega.
- Demokraatlik poliitiline arutelu ja laiapõhjaline dialoog eri huvipooltega, aus ja avameelne suhtlemine elanikega ja huvigruppidega, elanike suurem kaasatus valla juhtimisse ja otsustusprotsessi.
- Kommunikatsiooniplaani koostamine, selle elluviimiseks ametnikele ja töötajatele oskuste õpetamine ning järjepideva teabe edastamise ja tagasisidestamise süsteemi loomine.
- Uute sotsiaaltehnoloogiate ja teabekanalite kasutuselevõtt sihtrühmade informeerimiseks, sh valla ajalehe ja sotsiaalmeedia aktiivne kasutamine.

Esitatud riskide teadvustamise ja maandamisega tegeletakse Viimsi vallavolikogu ja -valitsuse igapäevatöö erinevatel tasanditel ja neid võetakse arvesse arengukava elluviimise protsessis.

13. ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA AJAKOHASTAMINE

Viimsi valla arengukava ja eelarvestrateegia koostatakse vastavalt Viimsi valla dokumentide koostamise korrale ja viiakse ellu eri osapoolte koostöös. Arengukava ja eelarvestrateegia seire toimub kord aastas ja selle käigus koostatakse Viimsi vallavalitsuse poolt ülevaade arengukava ja eelarve täitmise tulemustest, mis on osa majandusaasta aruandest. Kirjalik ülevaade ettepanekutega käesoleva dokumendi muutmise kohta esitatakse Viimsi vallavolikogule augustis. Arengukava ja eelarvestrateegia peavad hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat ja olema vastu võetud enne eelseisva aasta eelarve vastuvõtmist. Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeringute kavandamisel ning investeringuteks toetuse taotlemisel. Kui arengukava muudetakse ja sellega kaasneb mõju eelarvele, tuleb eelarvestrateegia viia arengukavaga kooskõlla¹³.

Viimsi vallavolikogu teeb otsuse dokumendi muutmiseks ja vajadusel Viimsi vallavalitsus kuulutab välja arengukava ja eelarvestrateegia uue redaktsiooni koostamise vajaduse. Selle käigus toimub dokumendi avalik väljapanek ning korraldatakse avalik arutelu kõigi huvitatud isikute kaasamiseks. Vallavalitsus avalikustab arengukava ja eelarvestrateegia eelnõu valla veebilehel vähemalt kaheks nädalaks.

Arengukava ja eelarvestrateegia ning volikogu ja volikogu komisjonide istungite protokollid arengukava ja eelarvestrateegia menetlemise kohta avaldatakse valla veebilehel seitsme tööpäeva jooksul arengukava ja eelarvestrateegia vastuvõtmisest arvates Viimsi vallavolikogus.

14. KASUTATUD MATERJALID

1. Eesti Hariduse Infosüsteem, www.ehis.ee

¹³ Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus. <https://www.riigiteataja.ee/akt/126032013006>

2. Eesti Töötukassa, www.tootukassa.ee
3. Eesti regionaalarengu strateegia aastani 2020. Siseministerium.
4. Eesti Kasvuvisiooni 2018. Majandusarengu stsenaariumid.
5. Elukestva õppe strateegia 2014-2020.
6. Euroopa Komisjoni kevadised soovituselised soovitused majanduse tugevdamiseks, 2017
7. Harju maakonna arengustrateegia 2025.
8. Harju maakonnaplaneering (1999).
9. Harju maakonna turismiarengu strateegia 2025.
10. Harjumaa kohalike omavalitsuste investeerimisvajaduste loetelu aastani 2018. Kinnitatud Harju maavanema poolt 20.03.2014 korraldusega nr 584k.
11. Harjumaa linnade ja valdade rahvastikuprognos 2006-2020. Lõpparuanne. Geomedia, 2006.
12. Ida-Harjumaa jäätmekava 2015-2020
13. Haljaste, K., Keskpai, A., Noorkõiv, R., Pirso A., Sepp V. (2007). Arengukaval põhinev kohaliku omavalitsuse arendustegevus. Arengukava kui Euroopa Liidu Struktuuritoetuste aruka kasutamise eeldus. 244 lk. Geomedia OÜ ja Siseministerium.
14. Kelvingi küla arengukava 2016-2018.
15. Kohaliku Omavalitsuse Korralduse Seadus.
16. Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus.
17. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“.
18. Leppneeme küla arengukava 2008-2018.
19. Lubja küla klindiasangu piirkonna üldplaneering, 2008.
20. Lähtekohad „Sõida ja pargi“ süsteemi rakendamiseks Tallinnas. Inseneribüroo Stratum, 2007.
21. Metsakasti küla arengukava 2017-2027.
22. Miiduranna sadama maa-ala ja kinnistute Laineoru tee 5, Pagari, Madise tee 9 ja 12 ning osaliselt Miidu ühismaa detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne. Hendrikson & Ko, 2009.
23. MLA Viimsi Lasteaiad arengukava 2011-2013.
24. Muuga sadama mürauuring.
25. Mõjualauuring (EMOR, 2000).
26. Naissaare arengukava aastateks 2008-2015.
27. Naissaare ühisveevarustuse ja -kanalisatsiooni arendamise kava korrektuur (Entec, 2005).
28. Naissaare üldplaneering (2000).
29. Omavalitsuste finantsandmed, www.fin.ee
30. Peamised väljakutsed Eesti konkurentsivõime tõstmisel.
31. Prangli Põhikooli arengukava 2011-2013.
32. Prangli saare arengukava. Geomedia OÜ, 2007.
33. Prangli saare üldplaneering. 2000.
34. Põhja-Harju Koostöökogu tegevuspiirkonna strateegia 2009-2015.
35. Püüsi Kooli arengukava 2011-2013.
36. Püüsi küla arengukava 2015-2023.
37. Pärnamäe küla arengukava.
38. Randvere küla arengukava 2010-2020.
39. Riigi eelarvestrateegia 2018-2021.
40. SA Rannarahva Muuseum arengukava.
41. Statistikaameti andmekogud, www.stat.ee
42. Suvilapiirkonnad Tallinna regioonis. Ülevaate koostaja Kadri Leetma (Harju Maavalitsus, 2002).
43. Tallinna linnapiirkonna jätkusuutlik strateegia. 2015.
44. Tammneeme küla arengukava 2013-2023.
45. Teadmispõhine Eesti 2007-2013.
46. Tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020“.
47. Uselamuehitusest tulenevate rahvaarvu muutuste ja teeninduskeskuste analüüs. Seletuskiri. Hendrikson & Co, 2004.

48. VASAB pikaajaline perspektiiv ruumiliseks arenguks Läänemere regioonis 2030+.
49. Viimsi aleviku ja lähiala üldplaneering. Hendrikson & Ko, 2009.
50. Viimsi Keskkooli arengukava 2012-2015.
51. Viimsi poolsaare loodusõppe- ja terviseradade kava, 2013.
52. Viimsi poolsaare loodusrajad, 2013.
53. Viimsi valla eelarvestrateegia 2014 -2020.
54. Viimsi valla arengukava: strateegia aastani 2038, investeeringute kava 2008 - 2013.
55. Viimsi valla eakate ankeetküsitlus. Kokkuvõte, 2013.
56. Viimsi valla elukeskkonna uuring. Geomedia, 2005.
57. Viimsi valla elukeskkonna uuring. Geomedia, 2009.
58. Viimsi valla haridusvõrgu arengukava 2016-2020.
59. Viimsi valla jäätmekava. Hendrikson ja Ko, 2005.
60. Viimsi valla noorsootöö arengukava 2016-2020.
61. Viimsi valla koalitsioonileping, 2016.
62. Viimsi valla kommunikatsiooniaudit. 2008.
63. Viimsi valla sademevee arengukava aastateks 2016-2027.
64. Viimsi valla soojamajanduse arengukava 2016-2026
65. Viimsi vald. Konsolideeritud majandusaasta aruanne 2015.
66. Viimsi valla liikumisharrastuse ja spordi arengukava 2011-2014.
67. Viimsi valla mandriosa üldplaneering. 2000.
68. Viimsi vallas paiknevate ohtlike ettevõtete ja ohtlike veoste analüüs. Teoreetilised ja praktilised lähtekohad. Ohutus-, lõhkealased- ja sotsiaalmajanduslikud logistilised uuringud. Õhuseire analüüs. Töögrupp: Heldur Unt, Sulev Roosmaa, Jaak Oja, Heino Levald, Egon Hirvesoo, Lembit Eigo. Tallinn 2006.
69. Viimsi valla perede ankeetküsitlus. Kokkuvõte. 2013.
70. Viimsi valla raamatukogu arengukava 2016-2020.
71. Viimsi valla rahvastikuproгноos 2020. Geomedia, 2003.
72. Viimsi valla sotsiaalhoolekande ja rahvatervise arengukava, Geomedia, 2013.
73. Viimsi valla turismi arengukava aastani 2025.
74. Viimsi ühistranspordi uuring. Stratum, 2004.
75. Viimsi valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava. 2002.
76. Viimsi valla üldiste ehitustingimuste määramine. Elamuehituse põhimõtted. Teemaplaneering. Entec, 2005.
77. Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“.
78. 21. sajandi Eesti muuseumid arengu põhisuunad 2006-2015.
79. Äigrumäe küla, Laiaküla küla ja osaliselt Metsakasti küla üldplaneering.
80. Äigrumäe küla seltsi prioriteedid.
81. Üldplaneeringu teemaplaneering "Viimsi valla üldiste ehitustingimuste määramine. Elamuehituse põhimõtted". 2005.
82. Üldplaneeringu teemaplaneering "Miljööväärtsuslikud alad ja rohevõrgustik". 2009.
83. Üldplaneeringu teemaplaneering "Lapsesõbralik Viimsi". 2011.